

Biblioteca Museo Franz Mayer

LAR-0073

7/20

BESCHRYVINGHE

VAN

ALBRECHT
DVREER.

Van de

Menschelijke Proportien.

Begrepen in vier onderscheyden Boecken / zeer nut ende
profeitsch voor alle Kunsthebbers
deser Konste.

In't Latijn ende Hooghdaytsch, tot Nurenbergh gedruet,
tot koste van sijnre naeghelaten Weduwe,
In't laer ons Heeren
1527.

*Ende nu in onse Nederlandtsche sprake over-ghezet, tot dienste der ghenen
die de konstheerinnen ende de Latynsche ofte Hooghdaytsche
sprake niet en verstaen.*

AD

TOT ARNHEM.

Verdruct by Jan Iansz. Boeckverkooper / In't Jaer
ons Heeren. 1622.

So ick my andermaen wil een menscheijche
bedacten te maken ghebruyke ick dese ma-
nere : Ick neem een linc ofte spoor-ho-
langhe als het Dooler is. Daer op treck ick
eene rechte linc 300 langh als het Dooler 300
syn / alsoo dat het eene eynde den top des
hoofts roere / ende het ander eynde onder de
sole des voets. Het Dooler sy dan langh ofte kort 300 treck
ick tot elck een bysondere linc/en verduple die oer sonderling
ende daerom 300 d'ichwals ick hier na een deel in ynen getal
neem 300 neem ic alreit de lenghte des gantsen hets Boecks / tus-
schen den top des hooftes ende de solen der voeten. Alsoo des-
se ic met wite wt dese lenghte / dat dan in yne getal in eenen
van twee tot op vijftich ofte honderc deelen 300 vele icker de-
hooftes / ende yne tre : die op het Linael ofte de Maet noch
nemens de langhe Linc ende setse al boven met het eene eynde
de hoochte van den top des hooftes ghelijck / ende tellense
alle met hare Eyckeren als 2. 1. 4. etc. ende doo3 desen werch
wo3 den int de vande ghesallen de langhte deelen ende wt de
meeste ghesallen de kortste deelen. Alsoo is van de gantsche
lenghte het halve deel 2. het derde deel 3. het vierde deel 4. etc.
ende 300 wo3ken ghelijck boven verhaert is. Ende 300 ick
hee behoeve dese ick oock een ghelijck deel. Het 300 langh ofte
korte 300 deel deelen als ick wil ic syn effen ofte oneffen want
wie zeer nau wil meten / die moet el yne deelen maken / want
men kan niet een bekent deel niet alle dinghen of meten daer-
om set ick hier sonderes twee ofte vinderle3 ghesallen te sa-
men groot ofte klein / effen ofte on-ffen / 300 ick op hie desse
toe kom n han. Oock wo3ghen sulcke ghesallen ghelijck ick
hier na sette verkeert ende na een3 oer 3 wel gheballen geyet
ende ghebruyckte wo3den : Ma. e. o. n. te klaerder te verstaen /
wil ick den wo3bescheyden deyl. e. doo3 ooghen stellen van des-
sen Dexler moet te voren deylt ende heel ghewis ghemaeckt
wo3den want anders sonder lange tijt ende veel moeyten coe
ga n / sonder ick alreit segetijche lenghte eens bemogende deels /
wie langhe tusschen den top des hooftes ende de voetsolen / on-
derstaem. Maet hoor ick de Doolen met / dat volghet hier
na.

Eerstelijck neme ich my voor eenen bicken groeben bereyden sijnische te beschrijven die 7. spinder doeten langh sal wesen. Doer toe trecke ich een eerste dwarsche lijne daer op stel ick de rechte lijnen oprecht: in behoortijckre wijde van maekhanderen een jeghelijck 300 langh als het Vierde sal wesen. De eerste ghringh ick tot eenen D an van de spinder te zijn. De andere tot een D an van boken. De derde tot eenen van achteren te zijn. Als dese lijnen oft parallel lijnen also dan niet ick eerst de lijnmaten des D ans tals sichten den top des spinders ende soelen der woeten. dan doogtreck ick de lenghte in 7. oprecht lijnen tot ghringhe hoeden ende de selve lenghte der lijnmaten ghringhe met haeren ghringhe ende. Cijffren gheschijckten woedeyn jek sel buuten het Vierde met ecken oprecht lijnen / op datmense terstael kan leeren ende de lenghte der lijnmaten ghringhe kan vinden. Dwaer de voornemste deelen der dwars lijnen zullen dese zijn / doch weenich niete ofte nummer. De eerste hooghte is den top de waerde lijne daer onder. Die twee des doog. hoogste lijne de ander daer na de dooghoofst daer na de sijnse de lijne: met woeten de schouwen hooghte d. s. hals hooghte de hooghte der doek de vooste sijnse de achterste oeffelen de doeken ofte Leepelen / onder de doeken in het werck d. in D an. tot het heuyen eynde der heuyen eynde des buutels / op de schouwen eynde der sijnse eynde d. e. Wilven de wien sudden int bovenste dicker vaer daer / dan n. de buuten op de lijne. binnen op de lijne / midden in de kerne buuten onder de lijne binnen onder de lijne / en de buutenste kuyten ende de buutenste kuyten de hooghte des ghringhe hoo. en d. in Doer ende de buuten te Enkerlen onder het D en verbeiden daer naer d. soelen ond. r. den Doer. Zulcke woorden ofte namen / wil ick setten by de oprecht lijnen aen haere eynden die de lenghte der lijnmaten aenwysen / op dat sulck hech. elck verstaen kan worden. Welken: te zal ick doog het gantsche doek / by alle deelden gheschijcken.

Ma mette ick alsoo verlijck de lenghte der lijnmaten. Van den sijnspinder of. tot de hooghte des Halskuyts een 10. deel en een 11. deel. te top des doocks. tot het eynde der kuyten een 6. ende deel.

Den werelde achter op het doock / haer eerste middelen / tusschen den top ende het doockhoofst / van de kuyne opwaerts / tot daer het doog breght bodenlijer doockhoofst / en triende deel. Van depl ick in 1. ghringhe bedien / het bod. n. der doockhoofst. Het ander: tot den Ooghen ende sijnse. Het derde: tot den spinder ende kuyne.

tot op de hooghte der doeken 10. deel. tot onder de oeffelen een drentende deel. Van den Halskuyt merwaerts af tot op de Leepelen der doeken 10. deel. tot onder de doeken een achten deel. tot in het wercke der sijden twee 11. deel.

tot in den Adel een verterichte deel. tot het ghringhel der heuyen een triende deel. Van boven in te werck der spiden tot het eynde der heuyen een triende deel. tot op de schouwen een achten deel. tot het eynde der schouwen een sefte deel. tot het eynde der welen een 10. ende 11. deel.

Van het eynde der welen tot de dierde des vrens een achtend. n. deel. Van de voest of opwaerts tot onder de Enkerlen een achten / want sijste deel. Dwaer van de soelen opwaerts aen het ghringhe een twintichste deel.

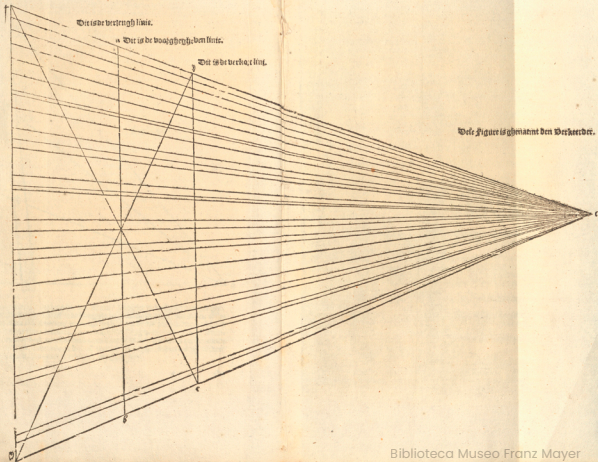
Als ick nu het hals des bedies also de lenghte tot het eynde der sijnse ghringhe meten hebbe / so wil ick nu volghende het lijne ghringhe. aen sijn plaats stellen / daer wort het doek d. oprecht oprecht langh ghringhe / namelijck het lijn / van de hooghte des hals kuyts sijn tot het eynde der heuyen / de eerste ende langste. De derde: van het eynde der heuyen tot midden in de kuyne / korter. De derde: van het middel des kuyts tot het eynde des achteren vrens / is de alderlangste / naer de achterste leken / zullen wort langste ende leetste sijn / dan de vooste / ghringhe dat aen den sijnsechten te vercreken is. Het sijnsechten neem ick hier doog het langste deel hoe wil van deel daerheen versmaet doech onghebederende machtsel ghringhe aen de ander leken te betraghen. Dese vijf lenghten zullen sich verghelijckelijck teghen maekhandere ghringhe / ghringhe de lenghte des luffs sel teghen de lenghte des bodenlijer vrens hoo. / 300 moet oock de lenghte des bodenlijer vrens sich bouwen teghen de lenghte des achteren vrens. Doer ick en ghringhe die manier niet in allen deelden daer en wil ick der alsoo maeken.

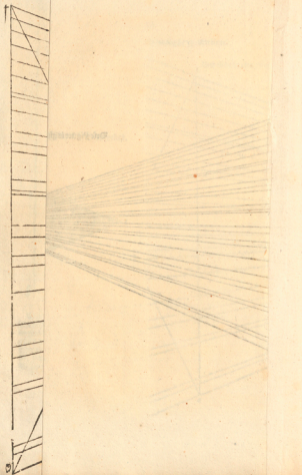
Ik treck eenen Triangel a. b. c. h. sijn de hoden obeit vrens / mar h. r. oprecht / alsoo dat b. ten. n. rechten hoek bliue / Daer na depl ick de oprecht sijn / dat h. r. met a. punten d. e. op ghelijcke boden ende treck nu den hoek a. a. eerste lijn in de twee punten d. e. daer wt soerke ick de verghelijckinge als 300.

Ik neem een Drielschok oft Schepder / ch. bereck daer op met twee punten de lenghte des luffs tusschen den hals kuyts en r. eynde der heuyen. Des ghringhe daer onder het eynde der doeken. Enkerlen onder aen sijnsechten / en beteeckenen boden de punten d. e. Hals kuyts met een f. en de heuyen eynde met een g. naer het eynde des sijnsechten met een h. Daer na neem ick de lijne oft Schepder ch. leg die met de puncten g. op de lijne a. b. des doockhoofst den Triangel / haer beide punten met van de doockhoofst kuyten. Doer breght ick de lijne oft Schepder alsoo / op de lijne gints ende doer / tot dat de punct f. boden aenwoer des Triangel lijne a. e. ende dat de onderste punct j. reoet de dwars h. r. a. b. Als ick nu dat alsoo ghringhe hebbe / alsoe dan dooghoofst de lijne a. e. den kuyse schepder tusschen g. f. en machael met 130000 des luffs lenghte / d. p. verghelijcker lijne bedien. En dese punten merke ick niet een 1. alsoo want men dat 300 ghelijck de lenghte g. teghen de lenghte g. a. 130000 is oec de lengte te g. oock teghen de h. Alsoo merke ick by de punct f. de hooghte des Hals kuyts. By de puncten g. het eynde der heuyen / By het punct i. het midden des kuyts. By de punct h. het eynde des achteren vrens. Dit is oock te merken / als ick minen Schepder in den Triangel legge / soo ghelijck het boden met de puncten f. teghen de oprecht sijn d. e. Dese Triangel mach wel eenen verghelijckelijck ghedemert worden. Den kanten oock verkeert ghringheken / als men set veranderen ofte verkeren wil. Doer drie maniere woeden oock twee andere woortelijcke dinghen ghringhe ende ut verck ghelijck. als men se recht ghringheken kan. Nu setze ick de hooghte i. in het Vierde / 300 ick hoo. in hoo. en mach de kuyne aen de selve plaats daer na mette ick vrees / van den midden des kuyts opwaerts op de lijne een 11. deel.

tot het middel des kuyts merwaerts / een verterichte deel. daer eynde ick de kuyten. twee negentende deel. daer eynde ick de buutenste kuyten. een achte deel. daer eynde ick de binnenste kuyten.

Endereer ick wil doock daer / 300 wil ick den Triangel / den verghelijcker / het doog / ooghen stellen.

En wil ick by de eerste ooperste Linie / des van boven zijende Schaans / sijne
dichte ten erffen op alle duerss Linien / die door de lenghte der lidmaten getogen
zijn aenwysen.

Versteltich het bovenste in t'hoofd / op de naeste Linie onder den tep / maek ick
het Hoofd dich door den achteren werckel / ten verghend deel.

Boven het Vooghooft / een 1 / en 1 / deel
Boven de Ooghspijnningen / een 2 / deel

Boven de Brust / een 3 / lidendeel.
Boven de kin en Hals / oer een 5 / deel.

Den Hals onder het Hoofd ende kin /
maek ick dich een 12 / deel.

Boven den Halswyl / een 9 / deel.
By de hoogste der Heest / twee 1 / deel.

By de Orselen / een 8 / deel.
Boven de Teylen / een 6 / deel.

Onder de Doelen / een 12 / en 11 / deel.
In het wercke / een 12 / en 11 / deel.

By het beginsel der Heuppen / een 6 / deel.
By het eynde der Heuppen ober den
Wysel en Willen / een 12 / en 12 / deel.

Op de Schaamte des Schaans / oock een
11 / ende een 12 / d. el.

En het Been onder de Willen / maek
ick dich een 7 / deel.

Maer daer onder midden int boben-
been / een 14 / en een 13 / deel.

Boven de kin / een 20 / deel.
Boven de kin / een 22 / deel.

Onder de kin / oock een 22 / deel.
Boven in de knien daer het aen t'
dusken is / een 20 / en 11 / deel.

By het eynde der binneste knippen /
een 21 / deel.

Onder boven het gewicht des Voets
daer het Been het wuyl is / een 18 / deel.

Ende den Doet maek ick een 5 / deel.
Daer na maek ick de dichte des in-
delijckste Reens inde Orsel / twee 1 / deel.

Maer onder de Orsel / een 15 / deel.
In den Ellenbooghe in de sterckte des
Arms / oock een 18 / deel.

Ende by de hant / een 22 / deel.
En de holle hande maek ick dich een
30 / deel.

En in het afrekenen wil ic de Armen
brecken de heelen besonder zeten op
dat men haer door in de ander dingen
niet en verdwale.

hier na wil ick de ander ooperste li-
nie / des van boven zijende Schaans / tot

der lidmaten lenghte / en op alle duerss-
linien de breete des selven de 18 / zeten.

Den Schaans maek ick int Hoofd / op
de Linie des achteren werckel / een
20 / deel.

Boven het Vooghooft / een 6 / deel.
Boven de Ooghspijnningen / een 6 / deel.

Boven de Brust / een 10 / deel.
En den Hals is onder de kinne breet /
een 12 / deel.

Tusschen de Heeden ofsere de Orselen /
hoo / in den Halswyl / een 9 / deel.

Boven de Doel / twee 10 / deel.
Tusschen de Orselen / een 8 / deel.

Tusschen de Teylen / een 6 / deel.
In het wercke der spiden / een 6 / deel.

By het beginsel der Heuppen / een 6 / ende
twee 10 / deel.

By het eynde der Heuppen / een 4 / deel
ende op dese Linie Raen die Doenen inde
Heuppen ten selve deel wyl / hoo maek
maer dat Been by het eynde der Willen
twee 27 / delen by het dichte des beens
een 30 / deel.

Dese dichte hant breet is het van bo-
ren vanden Beert acht te nemen hant
Arms / twee 18 / deel.

Daer na maek ick dat Been breed
hoo / in de kin / een 12 / deel midden in de
kin / een 14 / deel onder de kin / een 20 /
deel / midden in de knippen / een 22 / deel / en
een 24 / deel.

By het eynde des binneste knippen
een 24 / deel.

Onder in t' Scherribben / een 22 / deel.
Door de Eckelen / een 22 / deel / ende
den doet hoog / een 12 / deel.

Daer na maek ic de herten des hant
boren sijnde Arms.

Onder de orselen / een 18 / deel.
Achter het Ellenbooghe / een 27 / deel.

Door de Ellenbooghe / een 16 / deel.
Achter het gewicht der hant / een 25 / d. /

En de open hant een 5. deel.

Waar na maect ick by de derde linnen den van achter yander Span / tusschen de Oefelen by een 4. deel.

En de Spilte van achteren opwaerts / een 5. deel.

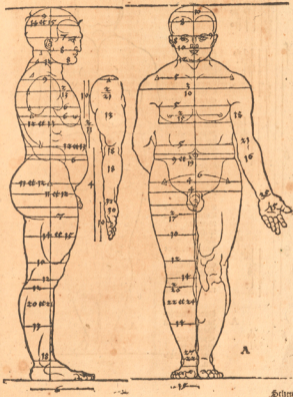
En de Wersten ofte Dielen / maect ick achter by een 22. deel.

Als ick nu alle lenghte / diekte ende breedte / opdenlich by de dyp oprecht linnen beschryben en getoekent hebbe / als dan treck ick de gheslakenisse met linnen na mijn goetdinken daer in ofte als ick het hebben kan / 500 stelle ick eren d'ensche van dier gheslakenissen boog my / ende treck de linnen na tien ruelck alstet beter valt / als ighene ick na mynen eyghen sin ghemact hebbe.

Oock al zonderlingh dan te mercken / als men de linnen des Spans gheslakenisse in treck / hoe de statuer den Span soo merckelijc ghemact heeft / gheslyck als of het boven Lichaem van twee stucten opde beenen gheset ware / waans op beyden syden van het begynsel des huyers gaet ene wynter van boven af toe om den Dorsich. Deweghstrecken achterwaerts totten de Schouers / ruelck ick dan int trecken met ene bysonder linte tuss armen / gheslyck hier na ho op ooghen kneet / in het van beyden yende / ende oock van vooren / en van achteren yende beete.

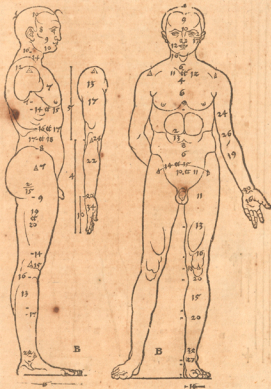
Weten Span bereckene ick met een Recker A.

Van Hals of onder de hals een 10 deel.
 Op den Halsvogel mach men de Schoudren
 breed een 8 del.
 Daar onder haer de Oefel leden ofte Achter-
 deren luyt van mach worden een 11 en 12
 1 2 deel.
 De Deel mach ich verom de Oefel hiet een
 4 deel.
 Cuffchen de Oefel / een 6 deel.
 Cuffchen de Cevelen een 6 deel.
 In het wercke staet 11 delen.
 Op het driehalft der Wapen een 8 deel.
 Op het eynde der Wapen een 10 en 11 deel.
 In dese hoogte haer de Voeten in de On-
 gen luyt van mach worden een 14 en 15
 1 2 deel.
 Ende het Been mach ich verom onder de
 Voeten hiet een 1 deel.
 Op het Oefel ofte buchte der Voeten een 11 deel.
 Doer de luyt een 14 deel.
 Al doen in de luyt een 10 deel.
 4 over de luyt een 10 deel.

Al doen in de Wapen een 11 deel.
 Op het eynde der Wapen een 10 deel.
 Al doe het Been verom het Oefelrecht beg
 Doers mach ich hiet een 14 deel.
 En doe; de Oefel een 17 deel.
 Al doe; des Oefel een 10 deel.
 Doer na mach ich den Arm onder de Oefel
 fchen worden in de Wapen hiet een 14 deel.
 Al doe; den Ellenboghe een 19 deel.
 Op het ghevoecht der Wapen een 10 deel.
 En de open Wapen van hinnen een 10 deel.
 Den voo; der eenen handen al doen mach ich
 cuffchen de Achterderen hiet een 10 deel.
 En het achterste opperpleten een 10 deel.
 De Defften ofte Vleien mach ich hiet een
 18 deel.
 Daer na treck ich de gheffale luyt en op
 se bezwaerke punten; des; Al doen na het
 voo; van voren ende van achteren te sien ghe-
 lich hiet un opperwerken floet.

Scheepel
Dooshoest

Oogghoorn
Densel

Luik

Halskopsel

Oeffen
Cepriem

In het waerke
Dabel

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Op de Schenckel
Oplichting des
Arms

Wier na teel ich den vooshoest tekenen. Alken ten ghyken maer 20 vooshoestform. Als ghy nu
acht hoender voos den langh wezen. Dare te ghy 2 vooshoestform tekenen.

Ich maer eerstelege de lengter der Astema-
ten.

Van der hoogte der Scheepel tot in den
Polshuyl een 6 deel.

Wierom van de hoogte der Scheepel
tot het eynde des luiks een 2 deel.

Van het eynde des luiks opwaerts toet het
eynde der Dooshoests een 10 deel.

Deze 10 deelen deyl ich oock in 10 gelycke
deyl. als voer herhaelt tot het Dooshoest-
Densel en halve gelyck te deelen.

Van den Polshuyl tot het waerke yet is een
1 deel.

Tot onder de Oeffen een 14 deel.

Tot op de Cepriem een 11 deel.

Tot onder de Dooshoest een 9 deel.

Van het waerke tot het eynde der Wullen een
11 en 2 deel.

Tot het eynde der Schenckel een 13 en 1/2 14
deel.

Tot het eynde der Heupen een 10 deel.

Van den Schenckel een 20 deel.

Van het plat des Voets opwaerts tot onder
aan de Eufelen des Schenckels een 30
deel.

Tot de hoogte des Oeffens een 21 deel.

Tot midden in de linc een 9 en 1/2 deel.

Of te set de linc door de linc onder plaats
tot het midden des knies opwaerts een 16
deel.

Daer eynde ich de linc.

Van het midden des knies neerwaerts
tot het eynde der kniepen yet is een 8 deel.

Daer na maer ich de linc tot den knie
tot het Schoudergelyck tot den Ellenbooghe
een 7 deel.

Van den Ellenbooghe tot het eynde der Wul-
gheren een 4 deel.

Van het eynde des Dingers achterwaerts
tot het Oeffen des Voets een 10 deel.

Daer na maer ic de linc door van het eynde
sien den Wyls.

Tot voost liden het Dooshoest 1 een 9
deel.

Wobben de Oogghoorn een 16 en 17 deel.

Wobben de Densel twee 20 deelen.

Wobben halve linc een 12 deel.

Wobben de Wullen een 9 deel.

Wobben de Cepriem een 9 deel.

Wobben de Dooshoest een 10 deel.

Wobben den Dabel een 10 deel.

Wobben den Heupen een 6 deel.

Et het Voorn boden de Kerstallen twee 17
deelen.

Wobben de linc een 14 deel.

Wobben in de linc een 16 deel.

Wobben in de linc een 14 deel.

Wobben de kniepen een 18 deel.

Wobben de Wullen des Schoudergelyck een 25
deel.

Wobben de Eufelen een 12 deel.

Wobben de Dooshoest een 12 deel.

Wobben de Oeffen een 14 deel.

Wobben de Cepriem een 12 deel.

Wobben de Ellenbooghe een 16 deel.

Wobben den Dabel een 10 deel.

Wobben de Heupen een 10 deel.

Wobben de kniepen een 18 deel.

Wobben de Wullen des Schoudergelyck een 25
deelen.

Wobben de Eufelen een 12 deel.

Wobben de Dooshoest een 12 deel.

Wobben de Oeffen een 14 deel.

Wobben de Cepriem een 12 deel.

Wobben de Ellenbooghe een 16 deel.

Wobben den Dabel een 10 deel.

Wobben de Heupen een 10 deel.

Wobben de kniepen een 18 deel.

Wobben de Wullen des Schoudergelyck een 25
deelen.

Wobben de Eufelen een 12 deel.

Wobben de Dooshoest een 12 deel.

Wobben de Oeffen een 14 deel.

Wobben de Cepriem een 12 deel.

Wobben de Ellenbooghe een 16 deel.

Wobben den Dabel een 10 deel.

Wobben de Heupen een 10 deel.

Wobben de kniepen een 18 deel.

Wobben de Wullen des Schoudergelyck een 25
deelen.

Wobben de Eufelen een 12 deel.

Wobben de Dooshoest een 12 deel.

Het eerste Boeck

deel en den Kreis van anderen opghetleeren
en o. deel.

De luyten der Dorsen huytenen 10 deel.
Danc ware in een te be ghehalte. In een deel
Wisse van de luyten zijnde 100/1000000000
achtentwintich gheleken in een deel hebbe af-
ghetleeren.

Ofte ick verandere dese 2. doopsghemaecte Welken ghebeet hier na besicht doch swaer sommighe deelen blijven ghelijck als voren daerleste ick in de beschrijvinghe mede noemden het ganseke Weel beschryve. Eerstelijck den Naem na de lengte van het platte des Doops optaerens 300 sijt den Naem gespliten in 300 sijt een tweede deel.

In den Valschijp twee 11 beelen. Over het Doopshefcluse 19 beelen. Over de Geyten een 2 beel. Op de Brack een 1 beel. Den Huls onder de linc een 9 beel. Op de hoogheit des Schouderberckes een 7 beel.

Over den Valschijp een 6 beel. Over onder sijn sijn de Schouder sijn linc 6 beel. En maect de herten onder boest ende oeffnen een 24 sijn 19 beelen. Cusfien de oeffnen een 12 sijn 13 beel. Cusfien de Geyten een 9 beel.

In het tweede sijn 11 beel. Over de Schenckel een 17 sijn 18 beel. Over den Doopshefcluse 19 beelen. Over de Geyten een 2 beel. Over de Cusfien een 16 beel.

Van het eynde der Kerstollen vnderoerens bren af een 40 beel daerleste het Ween achter een vromere indringhe moet van het eynde der Kerstollen onder sijn een 14 beel. Waer waerlijck de kuyten van boescheband sijn.

Van het plat des Doops optaerens merre tot de hoogheit des Ochtendghe een 3 beel. Naer van den Acol des Doops optaerens een 2 beel. Over eyndelijck de Cusfien van het Schencken van het eynde der Cusfien tot midden in de linc sijn 4 beel.

Van het linc optaerens een 20 beel daer is het kuyten op de linc. Naer de linc baten sijn een 30 beel. Waer is het binnemop de linc. Waer is het kuyten onder de linc. Naer van midden des lincs onderwaerens een 40 beel. Daer is het onder de linc. Weer in midden des lincs den toe 12 beel. Naer tot het eynde der binnemeste kuyten een 50 beel. Ende Dort maect sijn linc een 6 beel.

Over na maect sijn lengte des Kruys van de hoogheit des Valschijps / daer onder de Schouderbercken linc van den Ellenboghe een 10 sijn 11 beel.

Van den Ellenboghe tot het Ochtendghe des Naems een 7 beel. Van daer tot het eynde der Valschijp een 10 beel. Over na linc onder sijn de linc des Naems van besijden sinde Naems / over het Doopshefcluse een 10 beel. Waer de Ochtendghe een 17 sijn 18 beel. Over de Brack sijn 19 beelen.

Over linc sijn Huls een 10 beel. Naer van Huls onder de linc een 19 beel. Over het Schouderberckes een 11 beel. Over den Valschijp een 12 beel. Over de Cusfien een 2 beel. Over de Cusfien noch twee 16 beelen. Over de Cusfien twee 13 beelen.

Over de Cusfien een 2 sijn 18 beel. In het tweede sijn 19 beelen. Naer den Doopshefcluse 9 beel. Over het eynde der Naems een 16 sijn 17 beel. Over het eynde der Naems / onder de Kerstollen een 19 sijn 20 beel. Over den berckes by de kuyten binnemeste kuyten een 10 beel. Waer op de linc twee 22 beelen. Waer van de linc een 14 beel. Waer van de linc een 16 beel. Kuyten onder de linc een 9 beel. Waer onder de linc een 16 beel. Waer in de Naems een 14 beel. Over het eynde der binnemeste kuyten / een 15 beel.

Over het eynde der binnemeste kuyten een 16 beel. Over den Naems onder sijn de Ochtendghe / een 16 beel. Over na linc onder sijn de Ochtendghe een 10 beel. Over na linc onder sijn de binnemeste kuyten een 14 beel. Over de Cusfien een 16 beel. Over de Cusfien een 19 beel. In den Ellenboghe een 20 beel. Over den Ellenboghe een 23 beel.

Van Ochtendghe der Naems een 44 beel. Over de helle Naem een 24 beel.

Over na linc onder sijn de herte / des van boven sijn den Naems. Over het Doopshefcluse 19 beelen. Over de Geyten een 2 beel. Op de Brack een 1 beel. Den Huls onder de linc een 9 beel. Over de hoogheit des Schouderberckes een 7 beel.

Over den Valschijp een 6 beel. Over onder sijn sijn de Schouder sijn linc 6 beel. En maect de herten onder boest ende oeffnen een 24 sijn 19 beelen. Cusfien de oeffnen een 12 sijn 13 beel. Cusfien de Geyten een 9 beel. In het tweede sijn 13 beelen. Over het eynde der Naems een 17 sijn 18 beel. Over het eynde der Naems des 20 sijn 21 beelen. Ende in dese hoogheit sijn de linc der Naems een 20 beel. Over na linc onder sijn de Kerstollen een 11 beel. Over de Cusfien een 13 beel. Waer op de linc een 16 beel. Inwendich op de linc een 17 beel. Waer in de linc een 23 beel. Waer onder de linc een 30 beel.

Waer onder de linc een 16 beel. Waer in de Naems een 14 beel. Over het eynde der binnemeste kuyten / een 18 beel. Over het eynde der binnemeste kuyten / een 20 beel. Over het Ochtendghe sijn Cusfien / een 19 beel.

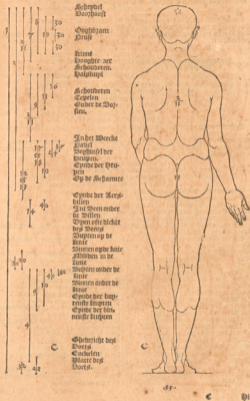
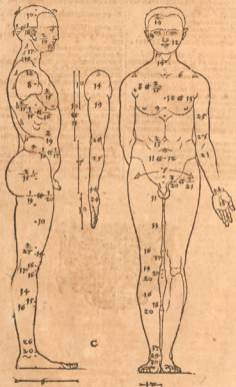
Over de Cusfien een 30 beel. Over den Doopshefcluse een 17 beel. Over het Ochtendghe sijn Cusfien / een 19 beel. Ende de Cusfien een 30 beel. Over den Doopshefcluse een 17 beel. Over den Doopshefcluse een 17 beel. Over den Doopshefcluse een 17 beel. Over den Doopshefcluse een 17 beel.

Over na linc onder sijn de Schouder sijn linc 6 beel. En maect de herten onder boest ende oeffnen een 24 sijn 19 beelen. Cusfien de oeffnen een 12 sijn 13 beel. Cusfien de Geyten een 9 beel. In het tweede sijn 13 beelen. Over het eynde der Naems een 17 sijn 18 beel. Over het eynde der Naems des 20 sijn 21 beelen. Ende in dese hoogheit sijn de linc der Naems een 20 beel. Over na linc onder sijn de Kerstollen een 11 beel. Over de Cusfien een 13 beel. Waer op de linc een 16 beel. Inwendich op de linc een 17 beel. Waer in de linc een 23 beel. Waer onder de linc een 30 beel.

Over na linc onder sijn de Kerstollen een 11 beel. Over de Cusfien een 13 beel. Waer op de linc een 16 beel. Inwendich op de linc een 17 beel. Waer in de linc een 23 beel. Waer onder de linc een 30 beel.

Over na linc onder sijn de Kerstollen een 11 beel. Over de Cusfien een 13 beel. Waer op de linc een 16 beel. Inwendich op de linc een 17 beel. Waer in de linc een 23 beel. Waer onder de linc een 30 beel.

Wier na luttich het Wey berandert ende mete alsoo.

Van den Schepstey des Hoofst toe (de hooghe des Halsknopst) twee 11 beren.
 de hooghe des Schouderknopst een 7 beren.
 het eynde des Armes een 2 beren.

Van het eynde des Armes ten toe de hooghe des achtersten Werckes een 9 beren.
 Van het eynde des Armes ten toe het eynde des Wastknops een 10 beren.
 Dese te samen besyt als gelyck hier voer dichmaelst verghelict te sijn ende maect het gelyck-
 yst daer in.

Wederom mere ich hant de hooghe (onder de Arsen een 17 beren.
 des Hoofst besyt toe (op de Epulien een 2 beren.
 onder de Hoofst een 9 beren.
 in het wercke twee 11 beren.

Wt het wercke toe (in den Achsel een 40 beren.
 het eynde der Armpen een 10 beren.
 het eynde des Wastknops twee 17 beren.
 de spijtinghe des Wastknops een 7 beren.
 het eynde der schamen twee 13 beren.
 het eynde der knippen een 11 en 12 beren.

Doerx mere ich van de Soelen der Voeten optwaert toe de hooghe des Oghenlichts een 23 beren.

Maer van de Voetselen optwaert toe den de Oefelen des Schenckels een 25 beren.
 Van hant toe midden in de knie een 4 beren.
 Oef ich zette de knie voer den bingelijcker om
 sijn plaats.

Wederom mere ich hant (soelden de knie een 23 beren.
 midden des Armes toe) het eynde der binneste knippen een 11 beren.
 het eynde der binneste knippen een 9 beren.

Den Voet maecte ich langh een 11 en 12 beren.
 Dae na maecte ich de langhe des Armes.
 Wt het Schoudergelycke toe in den Ellenknopst twee 11 beren.
 Wt den Ellenknopst tot het eynde der Dinghers een 4 beren.

Van het eynde der Dinghers toe in het Oghenlicht der hant een 11 beren.
 Maer na maecte ich de hant des Wastknops naer de yghen en maecte hier het Wast-
 knopst dich een 15 en 19 beren.

Ouer de Oughen een 9 beren.
 Ouer Hoofst en Arsen een 10 beren.
 Ouer hant Hoofst een 11 beren.
 Ten Voet onder de knie een 13 beren.
 Wt het Schoudergelycke hooghe een 14 beren.
 Ouer den Halsknopst een 14 beren.
 Ouer de Hoofst een 11 en 19 beren.
 Ouer de Arsen een 16 en 17 beren.
 Ouer de Soelen een 8 en 19 beren.
 In het wercke een 9 beren.

Ouer den Dadel een 8 beren.
 Wt het eynde der Armpen een 6 beren
 Wt het eynde des burchs twee 13 beren.
 Het hant onder de Arspillen een 9 beren.
 Op de knie een 11 beren.
 Midden in de knie een 16 beren.
 Ouer de knie een 17 beren.
 Midden in de knippen een 16 beren.
 Wt het eynde der binneste knippen een 17 beren.

Maer het Schenckel op het Oghenlicht een 15 beren.

De vynt oer de Wast ende Schenckel
 twee 9 beren.

Cufften de Schoonere Clare 17 beren.
 Cufften de Epulien een 19 beren.

In het wercke een 7 beren.
 Ouer den Dadel twee 11 beren.

Wt het eynde der Armpen een 8 beren.
 In het eynde des hants te herten oock in de
 Armpen twee van maekhaerren een 9 beren.

Maer de hant des hants onder de Arspil-
 len een 20 en 21 beren.
 Wt den de knie een 15 beren.

Midden in de knie een 17 beren.
 Ouer de knie oock een 17 beren.

Wt het eynde der binneste knippen een 16
 beren.

Wt het eynde der binneste knippen een 16
 beren.

Ouer het Schenckel een 13 beren.
 Doer het Oghenlicht ende Cufften een 20 beren.
 Et hant Voet van hant een 18 beren.

Maer na maecte ich de hant des Armes.
 Ouer de Oefelen een 13 beren.

Doer den Ellenknopst een 2 beren.
 Wt het Oghenlicht der hant een 10 beren.

Et hant van hant een 20 beren.
 Dae na maecte ich het Wastknopst twee
 de Schenckel hant een 4 beren.

Van het Armpen oer optwaert toe
 oer.

De Voetselen oer hant een 14 beren.
 Dae na maecte ich de oerhant hant.
 In dese nadolghende Figuren besyt alle
 linnen.

C 11

Doer het Oghenlicht oer de Cufften / een
 24 beren.

De knie des hants bestanden souden
 hant hant een 15 en 16 beren.

Ouer de Oefelen een 18 beren.
 In den Ellenknopst een 20 beren.

Wt het Oghenlicht der hant een 40 beren.
 Ende de hant knie een 16 beren.

Maer na maecte ich de hant des hants
 hant twee Wastknopst alsoo.

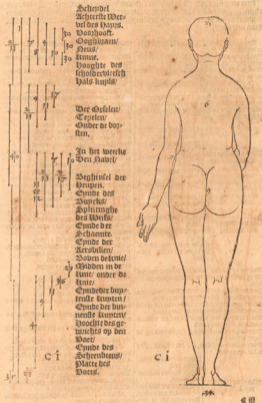
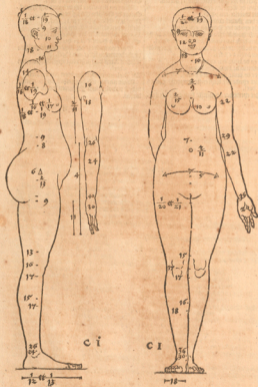
Oer van hant twee knie knie oer het Wast-
 knopst een 19 en 20 beren.

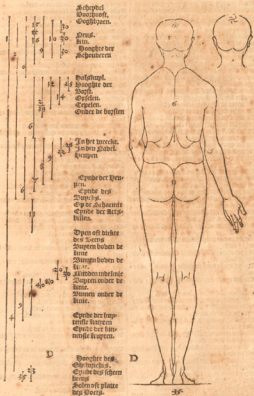
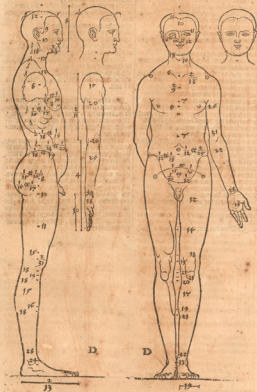
Ouer de Armpen een 9 beren.
 Ouer de knie een 10 beren.

Den Voet onder de knie een 18 beren.
 Wt het eynde des Schenckelknopst een 12
 beren.

Et hant Schenckel hant hant op de hooghe
 des Halsknopst, wint van maekhaerren
 een 7 beren.

De

Hoogte der
Dorshoest.
Dorshoest.

Broeg.
hinn.
Hoogte der
Schoutern

halsmaat.
Hoogte der
Dorsh.
Erstien.
Erstien.
Erstien de bestien

In het maerke.
In den Dabek.
kruymen

Erstien der Ven-
ten.
Erstien der
Tuyche.
Op de Schouder
Erstien der Ar-
tillen.

Op den oeff bierke
des Leens
Duypen boden de
hinn
Duypen boden de
hinn.

Maerke inder hinde
Duypen onder de
hinn.
Duypen onder de
hinn.

Erstien der hup-
tenste kintzen
Erstien der hup-
tenste kintzen.

Hoogte der
Ochters.
Erstien der schen-
ken
Belen oft platte
des Voets.

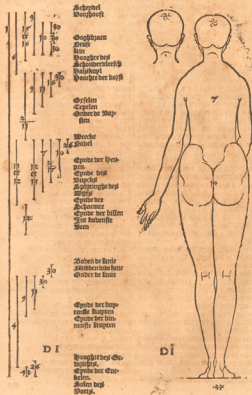
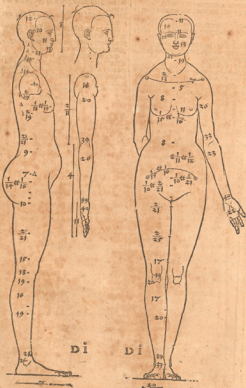
Wolghint haalick desen brenst 2000; een
 ghelijck maaght Wyf 1000; oock van 9
 brenstere poeder van langh tot de booyghe ende op
 brenstere Dat moet ich doen ten rechten na de
 langhte Van de booghte des Schepels tot
 het eynde des hants 600; 9 deel.
 Van het eynde des hants opwaerts tot het
 eynde des Dooshoofs een 10 deel.
 Dese langhte des Langhtschijns heyle icht in
 syn bedien ghelick te doen verhaelt 100; maer
 dan den Schepel tot de booght dre Schepel
 verhaelt 100; 11 10 deel.
 Werdens van den Schepel tot den Schepel
 hant een 60 del.
 Van de booghte des Halsghants 1 tot op de
 booghte der Doos een 90 deel.
 Tot onder de Oefelen een 60 deel.
 Tot op de Oefelen een 11 deel.
 Tot onder de Doos een 9 deel.
 Tot in het leechte stree 11 beelen.
 Tot in het werck van den Halsel een 20 deel.
 Tot het eynde der Doos een 60 deel.
 Tot het eynde des Halsels stree 17 beelen.
 Tot de Spinghe des Wyfs een 7 deel.
 Tot het eynde der Schouerte een 11 11 9
 deel.
 Tot het eynde der hant een 11 11 10 deel.
 Van het eynde der Schouerte machts tot
 tot bovenste Doos een 11 deel.
 Van de Schouen ofte stree des Doers op
 den Doer een 20 deel.
 Maer van de Doers tot de Oefelen des
 Schouerte een 20 deel.
 Werdens opwaerts tot midden in de lincie
 een 10 deel.
 We het midden des lincies tot boven de lincie
 een 10 deel.
 We het midden des lincies tot onder de lincie
 een 10 deel.
 Tot het eynde der langste lincien een 11
 deel.
 Tot het eynde der langste lincien een 11
 deel.
 Ende den Doet mach icht een 7 deel.
 Dese na mach icht de langhte des Arms
 tot de booghte der Schouerte tot in den El
 lebooghe stree 11 beelen.
 We den Ellenboog tot het eynde des W
 ghes een 4 deel.
 Van het eynde des Wghes tot het eynde
 der Doos een 11 deel.
 Dese na mach icht de lincie des van besp
 den simben Wyfs.
 Tot Hoofte over het Dooshoofte een 11 deel.
 Over de Oefelen een 10 deel.
 Over Doos en Doos een 11 deel.
 Over Hals el linc een 11 deel.
 Den Hals onder de linc een 11 deel.
 Wy het Schouerte linc booghte een 10 deel.

Over den Dalsghant een 14 deel.
 Wy de booghte der Doos een 10 deel.
 Wy de Oefelen stree 10 beelen.
 Over de Oefelen een 11 11 10 deel.
 Onder de Doos ten stree 10 beelen.
 In het leechte stree 11 beelen.
 Over den Halsel een 20 deel.
 Wy het eynde der Doos een 70 deel.
 Wy het eynde des Doers over de lincien een
 14 11 10 deel.
 Tot het Doen onder de hant een 10 deel.
 Werdens of tot dieht des Doers stree
 11 beelen.
 Werdens de lincie een 18 deel.
 Midden in de lincie een 18 deel.
 Onder de lincie een 10 deel.
 Midden in de lincien een 10 deel.
 Wy het eynde der lincien lincien een 19
 deel.
 Onder den Schouerte een 20 deel.
 Tot Oefelen tot de Oefelen een 16
 deel.
 Dese na mach icht de dieht des van bo
 voren simben Arms.
 In de Schouerte een 18 deel.
 Onder de Oefelen een 10 deel.
 Van den Ellenboog een 20 deel.
 Van den Ellenboog een 20 deel.
 Wy het Oefelen der Doos een 10 deel.
 Tot de hant der Doos een 10 deel.
 Dese na mach icht de lincie des van bo
 voren Wyfs.
 Wy het eynde des Dooshoofs een 11 deel.
 Midden over het Dooshoofte een 10 deel.
 Over de Dooshoofte een 11 deel.
 Over de Doos een 10 deel.
 Over de lincie een 11 deel.
 Ende de lincie des Hals onder de lincien een 11
 deel.
 Wy de booghte des Schouerte lincien een 19
 deel.
 Over den Dalsghant stree 11 beelen.
 Over het lincie lincie der Schouerte lincie
 van mach bo voren een 10 deel.
 De hant lincie der Doos een 10 deel.
 Tusschen de Oefelen een 10 deel.
 Tusschen de Oefelen een 11 deel.
 Over de Oefelen een 11 11 10 deel.
 In het werck een 8 deel.
 Over den Halsel een 11 11 11 deel.
 Wy het eynde der Doos een 10 rube stree
 11 beelen.
 Wy de lincie lincie van de Doos in de Doos
 tot van mach bo voren een 11 11 10 deel.
 Wy het eynde des Doers een 11 11 11 stree
 11 beelen.
 Tot het Doen onder de hant lincie mach icht
 lincie stree 11 beelen.
 Over de hant lincie een 11 11 11 deel.
 Werdens de lincie een 11 11 11 deel.

Midden

Midden in de lincie een 19 deel.
 Onder de lincie een 20 deel.
 Midden in de lincien een 17 deel.
 Wy het eynde der lincien lincien een 20
 deel.
 Over de Oefelen stree 11 beelen.
 Tot Schouerte doos de Oefelen een 11
 deel.
 Ende den Doet 10 booght een 20 deel.
 Dese na mach icht de lincie des van bo
 voren simben Arms.
 Onder de Oefelen een 10 deel.
 Schouerte van Ellenboog een 11 deel.
 Doos van Ellenboog een 11 deel.
 Wy het Oefelen der Doos een 10 deel.
 Ende de oogen lincie een 20 deel.

Tot het Wyf mach te oegter lincien de O
 felen lincie een 7 deel.
 Tot den Arms van oegter oeghten een
 10 deel.
 De lincien ofte Werdens mach icht lincie een
 11 deel.
 Dese na mach icht de lincie des van bo
 voren simben Arms.
 Onder de Oefelen een 10 deel.
 Schouerte van Ellenboog een 11 deel.
 Doos van Ellenboog een 11 deel.
 Wy het Oefelen der Doos een 10 deel.
 Ende de oogen lincie een 20 deel.

Noch wil ic eenen langhen dummn zjan maken die zal 10. spinder hoofden langh worden / en ghebyck oock de vooch beschreuen varsinghe / en mer oock eestelick de lenghte der hooftaten.

Dan de hooghte des schepdels tot het eynde des kuns / set ick een 10. deel.

Dan daer opwaerts tot het eynde des vooshoofs / een 11. deel.

In dese lenghte maect ick het aengheficht gheuec vooch berhaert is: Daer tot in den halsknap / een 11. ende 14. deel.

En op de hooghte der schouder een 6. deel.

Dan de hooghte der schouder tot de hooghte der hant / een 25. deel.

En oender de tepelen / een 17. deel.

En oop de tepelen / een 17. deel.

En oop de borst twee 21. delen.

En in het wercke twee 21. delen.

Wt het wercke tot den nabel een 10. d.

Tot t'eginsel der heuyen / een 5. deel.

Tot oop de schoude: een 4. en 11. deel.

Tot het eynde des schelden twee 11. deel.

Tot het eynde der billen twee 11. deel.

Dan het eynde der aersdellen nederwaerts tot de hant.

Ennen des deens / een 11. deel.

Tusschen het eynde der billen en de soelen der voeten set ic hant int midden.

Dan de voetsolen opwaerts / een 17. d.

In eynde de enkelen onder aric seuen.

Dren mer van de voetsolen opwaerts / een 26. deel.

Daer set ick het ghruecht des voets / wt het midden des kuns opwaerts / een 10. deel. Daer oender ick bouen de kint.

Daer wt midden des kuns onderwaerts / een 10. deel. Daer eynde ick onderwaerts / een 10. deel. Daer eynde ick onderwaerts / een 10. deel. Daer eynde ick onderwaerts / een 10. deel.

Wederom wt het midden des kuns nederwaerts / huyten een 10. deel / oock seuen een 10. deel. Daer eynde ick de kintten want hant. En den voer maect ick lanch / een 7. deel.

Daer maec ick de lenghte des arms / wt het schouderhoft / tot in ghruechte des ellenbooghs twee 11. delen.

Daer van den ellenbooghe wil ick hier tweedeclep setten / eestelick een 4. deel / tot het eynde des vinghers.

Ende dan achterwaerts tot int ghruecht der hant / een 11. deel.

Ofte wt het ghruecht des ellenbooghs

Wp het eynde der binnente kuynt / een 10. deel.

En het been maect ick bouen het ghruecht ick een 12. d.

Onder de riemken inden boert / een 23. d.

Daer na maec ic de dichte des van de spinder zjenden arms.

In de schouder / een 17. d.

Onder de orfel een 21. d.

In den ellenbooghe / een 10. d.

Vooch den ellenbooghe / een 10. d.

Wp het ghruecht der hant / een 10. d.

Daer de hulle hant / een 23. d.

Daer na maec ic de herte des van den voren zjenden arms.

Wp het vooshoof / een 14. d.

Ouer de herte des vooshoofs / een 12. d.

Ouer de ooggharen / een 11. d.

Ouer de ooren / een 12. d.

Ouer de neuse / een 13. d.

Daer den hals onder de kin / een 23. d.

Wp de hooghte des schouderuulles / een 28. deel.

Wp de hooghte des schouderghelids / een 12. ende 13. d.

Daer onder hant oor de schouderleben wt van maek anderen een 12. en 11. d.

En ick maek de herte onder de beys / en schouderen / wy 21. en een 10. deel.

Tusschen de orfelen / een 7. d.

Tusschen de tepelen / een 10. d.

Onder de hant twee 11. d.

In het wercke twee 11. d.

Ouer den nabel / een 11. d.

Wp het eynde der heuyen / een 5. d.

En in dese hooghte / set ick de den gelebederen in de heuyen wijt van maek anderen twee 11. d.

Het been maec ic onder de billen twee 11. d.

Arderwaerts by schuuenke der dyen / een 16. d.

Wolven de hant / een 20. d.

Wolven in de kint een 22. d.

Onder de kint / oock een 22. d.

Wolven in de kint een 10. d.

Wp het eynde der binnente kuynt / een 21. d.

Onder het schouder / een 41. d.

Daer de enkelen / een 13. d.

Onder de enkelen in den boert / een 46. d.

En 10. deel den boert / een 21. d.

Daer na maec ick de herte des van den voren zjenden arms.

Onder de orfel / een 23. d.

Achter den ellenbooghe / een 26. d.

Vooch den ellenbooghe / een 24. d.

Wp het ghruecht der hant / een 42. d.

En de open hant / een 22. d.

Daer na maec ick desen man achter tusschen de orfelen twee / een 12. en 12. d.

En de billen van anderen oghhepleten / een 11. d.

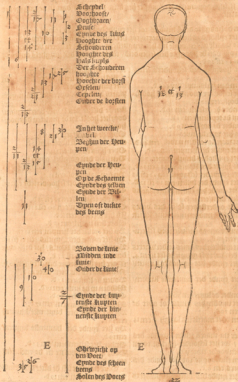
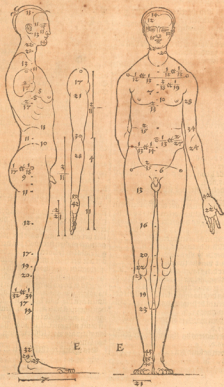
En de hielen ofte vressen achter twee / een 17. d.

Daer nae treck ick de ghefalk lincien desus zjenden in dese ghruechte: Ecken / gheuec ick die hant nae hebbe afghetrocken.

Daer wil ick des zjenden vooshoofs / oer hoos / een eynde / 300 get ick een 5. d. met het een eynde onder des kuns puncten / en laer het ander eynde onder het vooshoof / ghruecht / als het te voeren is / dan volghet oer dat het vooshoof dieker 11. oender ghegheogen moet worden / doch ick late het aengheficht met allen dinghen blyuen als te voeren is / gheuec dat in dese nauvolghende afghetrogen deiden met lincien ant die van byspiden / als oock van voeren en van achteren zjende s'guren aengheuec is / mer den hant en blint mer meer tien spinder hoos / langh / mer wort s'cher neghin / hoofden langh.

Des zjenden tecken / een E.

En 11

Voighens wil ick den woofel van een ghelijck inachtig Wijs denwijlen, in de setse o. Detinghe als te wesen menschenael verhaelt is. en sille eerlijch de punten der Lichte des hals / en inere daer in de lengte der lidmaten.

Van de hoogte des C. scheidels tot het eynde des lins / een 10 deel
Van het eynde des lins opwaerts tot het eynde des woofelhoofs een 12 d.
In dese twaelf deelen opgle ick den achtghelijck / ghelijck te wesen verhaelt is.
Wederom van de hoogte des scheidels / tot het eynde des gogghels onder de linc een 23 en 10 d.

• of de hoogte des scheidervleesch / een 2 d.

Tot an den halskruyl twee 3 d.

Van de scheidervleesch tot de hoogte der hals een 20 d.

Tot onder de tepelen een 10 d.

Tot onder de borsten een 9 d.

Tot in het wercke twee 10 d.

Wt het wercke tot den nabel een 40 d.

Tot het eynde der heupen een 10 d.

Tot het eynde des bucks twee 17 d.

Tot de spleet des Wits / een 1 en 14 d.

Tot het eynde der scham. een 22 en 14 d.

Tot het eynde der billen een 11 d.

Van het eynde der billen inderwaerts tot in het been een 11 d.

Van het ondere deelen des voets opwaerts tot in den hant. ick ick twee 7 d.

Tot onder arm de ruckelen des schenckens een 10 d.

Wt het midden des knies onderwaerts tot op den voet oft gewricht set een 22 d.

Tot het eynde der binnele kuyten / een 9 d.

Tot het eynde der buytenle kuyten / een 10 d.

Tot onder de knie / een 30 d.

Wt het midden des knies tot onder de knie een 10 d.

En den voet maect ick langh / een 14 en 10 d.

Daer na maect ick de lenghte des arms / wt het scheidervleesch tot in den ellenboghe twee 10 d.

Wt den ellenboghe tot het eynde des vinghers / een 4 d.

Van het eynde des vinghers opwaerts

tot int ghewricht der hant een 10 d.

Als ick nu de lenghte der lidmaten met punten ende haer opskeren / in de plaets van de 3. oprichte lincen ghewercken hebbe / 300 maect ick ten eersten de dicke des Wits van bezynen / woofel hoofs. by de punten des woofelhoofs. een 11 d.

Onder de oogghaen een 10 d.

Onder de neus / een 10 d.

Den hals onder den gogghel een 24 d.

By het scheidervleesch hoogte een 22 d.

By den halskruyl een 22 d.

By de hoogte der scheidervleesch een 17 d.

Onder de tepelen een 23 en 21 d.

Onder de borsten een 20 en 21 d.

In het wercke / een 11 d.

Onder den nabel een 10 d.

By het eynde der heupen / twee 15 d.

By het eynde des Dyrchels / een 11 en 16 d.

By de spleet des Wits / het been ober den aers / een 10 en 17 d.

Maect het been onder den aers / een 10 d.

Wederwaerts int been twee 23 d.

Wolven de knie / een 17 d.

Spidden in de knie / een 10 d.

Onder de knie / een 20 d.

Spidden in de kuyten / een 17 d.

By het eynde der buytenle kuyten / een 15 d.

By het eynde der binnele kuyten / een 19 d.

Onder het scheenbe / een 17 d.

Wooz het ghewricht in de ruckelen / een 17 d.

Daer na maect ick de dicke des arms / In dese scheidervleesch / een 19 d.

• onder

Onder de orefen / een 12 d.

In denelen / oghe / een 13 d.

Wooz den ellenboghe / een 10 d.

By het ghewricht des hants / een 50 d.

En de holle hant / een 43 d.

Daer na maect ick de hichte des van boren scheidervleesch / een 11 d.

By de punten des woofelhoofs / een 11 d.

Spidden boe / het hoofs / een 12 d.

Onder de oogghaen / een 13 d.

Onder de oren / een 12 d.

Onder de neus / een 10 d.

Den hals onder den gogghel / een 24 d.

By het scheidervleesch hoogte / een 22 d.

Onder den halskruyl / twee 17 d.

By de scheidervleesch hoogte / een 22 d.

Daer onder sel ick de scheidervleesch wijt van molshanderen / twee 15 d.

Daer de scheidervleesch ober beide scheidervleesch / twee 10 d.

Tusschen de selen / een 5 d.

Tusschen de tepelen / een 10 d.

Onder de borsten / een 10 d.

In het wercke / oock een 10 d.

Onder den nabel / twee 11 d.

By het eynde der heupen / twee 10 d.

En in deser hoogte slaen de beenen in de heupen / wijt van molshanderen / een 11 d.

Oock maect ick de hichte by het eynde des bucks / twee 13 d.

En den by het eynde der billen / een 22 d.

By de open ofte aers / ick die dicke des brens / twee 17 d.

Wolven de knie / een 19 d.

Spidden in de knie / een 23 d.

Onder de knie / oock een 20 d.

Spidden in de kuyten / een 19 d.

By het eynde der buytenle kuyten / een 21 d.

By het eynde der binnele kuyten / een 23 d.

Onder het scheidervleesch / een 45 d.

In het ghewricht woofel de eneelen / een 43 d.

Onder de ruckelen in den boer / een 40 d.

En den boer maect ick woofel hant / een 20 d.

Daer na maect ick den van boren scheidervleesch / onder de orefen hichte / een 20 d.

Achter den ellenboghe / een 14 d.

Wooz den ellenboghe / een 20 d.

By het ghewricht der hant / een 40 d.

En de open hant / een 44 d.

Daer na maect ick het van achteren scheidervleesch / tusschen de orefelen hichte / twee 15 d.

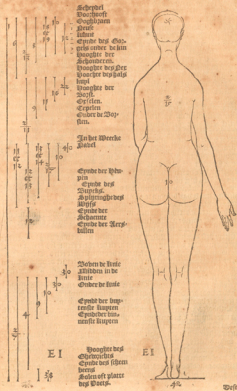
En den aers van anderen ophghesle / een 10 d.

En de hielten ofte vellen achter hant / een 40 d.

Daer na verrecken ick de ghelijckreis des Wits / wt formelike lincen by alle punten en ruckelen. eerlijck na der lincen / daer nae van boren scheidervleesch van achteren.

En als ick des Wits hoofs wil verrecken / 300 doe ick dan ghelijck hant te wesen by den nabel van 60 a. nge wesen / ghelijck ick dan sulcus hant met dese figuree angheleckeren. h. b. d. des Wits te wesen 60 a. e.

• tij

Dese booy beschreuen Welken duyghde ick in de gewychten booy den tusschgraet en alle ander liden twisck een yeder te vooren weten sal. Op dat hier dan te vooren grondelick aenghetweten wooye 300 wul ick depte die booy gheschiede Welcken eerstelijck na de syden des yens en den ruggraet in het argher te recht des lyfs dichten steken / en dan met kleine triangulieren wederkeren / dese gheschiede die dan vooren stunden Welcken de selue gheswychten met kleine eindhokkens aenwysen: En hoerick ick hier te vooren alle Welcken een ghelijckhe lenghte / by rene ghebooyde maer ghemeten hebbe / ende de maende moorte. Soot te merken dat 300 walmmerken die ier weerk stellen zal ende de Welcken tamen aenwert 300 walmmerke die dunne Welcken langher als de dieke ghymaerick wooyen.

Ende wannere den Agh en der Wijn dan en der hoogen stamen gheeydoordert wooyen 300 sal de linte des Wijn: dare wt sy hoogen wort / en 1 deel hooye ghemeten wooyen / dan des Aghs linte 10 / andersz soude het Wijn langher seymen als den Agh: daerom dat hier haer naem wierschachghier en moldeghier ghesoghen wert dan den Agh: maer den Agh moet hardere en mindere wierschachghier ghesoghen wooyen.

Dese groote onderghicht / der wooyghemede maer der Welcken / dan de streckte tot op de swaackhe hebbe ick daerom alzoen ghesiet op dat een teghelicke soude sien hor dat hi syn booyenken veranderen en onderschenden mach / sine sijn eyghen goedendeken / ghelijck ick dan in die naelvolgende Boeck / nacth dyderet en kladeret zal aenwysen.

Daer wel ick hier vooren / vierderleyn onderscheyt van Welcken hebbe aenghetweten 300 wul ick hier / in een Agh kladeret als te vooren / beschreuen en afderekenen maer ick ghebeyue ghelijckelick de wooygaende odyon: maer en mach erstelijck het hooft van behouden te sien in een rechte vieringh / van des Aghs lenghte een achtendeel hoogh en oock 300 byet.

Soer de maer tot dat hooft wul ick int afderekenen wt een langer linte neemt / dan daer de wooygaende Welcken in beschreuen sijn / om te beter ruymte te hebben in de kleine deelen te beter en kladeret aen te wesen.

Als ick nu dese vieringhe stelle / 300 deterselue ick het plat wooy de oprechte syde: dare de rechte wt zal staen / met een a. en de achter rechte syde / met een b. maer de bovenste dwars syden met een c. en de onderste met een d. Daer nu depte ick de deelen int aenghesiet ten eersten / maer de lenghte met de dwars liden alle / parallel en sit een teghelicke hare lettoen die wijnen de bovenste: wiken en de onderste deelen des aensicht.

En eersten treck ick een dwars linte e. op de syden d. en 3 deel hoogh ghelijck ick da. wooy aen den Agh van 3 hoorden langh / hebbe aenghetweten. Dese linte scheidet wooy het hant en de bloote des wooyhooft: maer den actussen wordel des wooyhooft: set ick een derdendeel hoogh: tusschen e. e. dare na depte ick e. b. met twee linnen f. g. in dy ghelijckhe velden / de bovenste linte f. zal roeren de oogghedien en boden de ooren / maer de linte g. onder by neus en ooren: maer hier hooft heeft achter aen de selue plaatsen een indigpinghe: ghelijck dat een derde hier wooy aenghetweten. Daer na depte ick e. f. met twee punten in dy ghelijckhe velden: en doorteer de onderste punten met een dwars linte h. dese linte roert boden de oogghedien den manneliken dalle des wooyhooft: van daer af comder sich het wooyhooft opwaerts: tot het beginnal des hants / maer depte ick f. g. met twee punten in dy ghelijckhe velden het bodenste derdendeel syde: ick a / wt

met rene dwars linte i. 300 wooy tusschen f. i. begrepen het gantsche doogh en oet 2 hoerken der oogghen: eynden achter ende wooy int midden tusschen f. i. Space depte ick f. g. met drie punten in twee ghelijckhe velden: soo sinder ick dat onderste veld: i af met een dwars linte k. Dese linte oort boden de Christus: yellen: ooy wooy dat Ooggheliden tusschen k. g. begrepen / dare na depte te g. d. met een linte l. in twee ghelijckhe velden: dese linte roert boden de gum: ghelyc onder de d. Agher depte ick g. l. met rene linte m. in twee: dese linte gaet midden boden den sponden de bovenste linte n. maer ick in dat onderste derdendeel tusschen g. m. maer die bodenste twee derdendeelen laet te tot de ringhellen onder de sruue: De onderste linte p. maer ick in dat bodenste half deel tusschen l. m. Agher in dat ende dwars linte q. maer ick in dat bodenste half deel tusschen l. m. Alsoo sijn met dese dwars liden aenghetweten / die wooy: maer die deelen der hoogh: ende lesgh: dinghen int hooft.

Dooyder wul ick die depte in het Aenghesicht met oprechten parallelint aenwysen: ende dat verstaet wooy de depte / waer van vooren daer die selue welen achterwaerts treet.

Eerstelijck depte te de twee oprechte syden a / b / met ses oprechte linnen n o p / q / r / s / in seluen ghelijck velden. De eerste linte n / roert wooy den Oog: appel: ende die hoerick des Hontes. Agher den achtersten hoerck der oogghen: eynde ick nu middel tusschen de oprechte n o / dan dese dinghen vallen op twee: selue maer: en in het ghebyueck verstaen wooyen: Daer na treck ick een ynde linte wt den hoerck: die dare sijn te dwars liden e / ende oprechte m / inden hoerck der twee linnen a / b / dare hien set ick een t. Daer na treck te een ander hoerck linte: doch wt den wooyghemeden hoerck e / m / inden hoerck die dare sijn te oprechte a / en de dwars linte g / dare hien set te dan een b.

Ober die linte n / e / sal dat wooyhooft treden met sijn soyn. Agher ober die linte m / v / syghen te der sruue gheselteme. Ende dare wat dwars linte e / de hoerck linte n / v / wooy sinder: dare treyken ick het beginnal des hants boden het bloote wooyhooft: dare na teer te midden tusschen de twee oprechte a / m / tusschen den dwars lide b / g / een oprechte linte: dese roert wooy de bodenste linte des Aghs: en wooy de kinne: dare na depte te m / v / tusschen de dwars linte m / o / met twee oprechte linnen in dye ghelijckhe velden. Die wooyde roert wooy die onderste linte: maer die achterste roert dat eynde der holle: tusschen de onderste linte: p. boden de kinne. De Oogghen treck ick sghier tot aen de linte o / oec v / r / set ick in den midden een weynich ober de dwars linte: en tusschen de twee oprechte linnen g / r / tusschen de dwars linte f / g / verbat te dat gantsche ooy: doch dat onderste oogghen ter te int wooyde half deel tusschen g / v / tusschen de twee dwars liden k / g. d. m. achter / en w. twel des hants op het hooft: set te tusschen de oprechte k / b / ende de dwars linte e / aen dat derden deel tegen de oprechte linte f. en oec een derden deel boden de dwars linte / op de dwars g / tusschen de oprechte linte h / aen het naeste derden deel tegen de f / set te dat hooft op den Hals. Dare na treck te die ghaet linnen des van boden stende Aenghesicht: in ende by dese ghaet linte h / aen: Alsoo dat boden dat hooft die dwars syden e / tusschen den oprechte p / g / aenroert: des gelicken de achter oprechte syde h / tusschen de dwars linte h / f / aen: dare tot op den Hals / ende den liden achterwaerts gaen: en af dooy: die vieringhe.

Dare na treck te dat hooft: wooy hien af ter hant wooyhooft: en dan het wooy: hooft: neus: maent en linte / die neus roert wooy: die oprechte syde a / tusschen de dwars linte

dwarsche h. Alsoo wort dat ganseche hooft in dit vierkant bedalen en coert alle vier syden aan. Maar vande sein treck ic de kunnelicken achterwaerts en opwaerts tot achter dat Oor; Daer na treck ick die bloote des Ooghschijns die gescheiden die Ooren aen hare plaats. Oec treck ic die bloote des aenghsichts daer dat Hoop begint en daer met vanden boosten werbel des Doochoofs ower die dwarslinie e. ende tusschen de twee oprechte p. q. weder wederwaerts hen af tot voog dat halve Oor; Daer na treck ick voog den Hals onder de dwarsche d. onderwaerts achter de oprechte linie o. en vierdeubdel segt de oprechte p. Doch soo ic wil so machte den Hals doch een t. deel ofte twee 27. desen wit desf dange gheluyckelien w. die moet hier na acht nemen op die gheborene gheslachte linnen ho datst wy de gheschreke linnen wt ende in gherogen in ordren. want alsmen daer op gheen acht en neemt soomen wude gheslachtenisse missen / doch dooz de kruys-linnen ende werckant / hadde zoo goetrechtis niet seelen ofte ype de maet loopen.

Als ick nu dat nesten siende hooft berandert hebbe / so wil ick voogts dat van voren siende maerken in dat ander verstant / die sal in ghelycke hooghte wesen als de eerste / waer sinadre. Ten eersten treck te alle effen dwars parallel linnen des eersten vercants des nesten siende Aenghsichts / voren voog het vierante haren wot soo wijc als ick behoebe in aller omdantzen ghelyck dan de Letteren haer vande e. tot h. Des linnen desen in het van voren siende Aenghsicht alle hooghten en leghen ghelyck gelike het nesten siende Aenghsicht; daer na treck ick voog dese dwarslinnen oprecht linnen die sullen aenwijzen alle veyten der becken in het van voren siende Aenghsicht.

Ten eersten treck ic twee oprechte linnen a. d. te besden syden / voog die doozgetrooken dwarsche en sette een 1. o. derl wut van maekhandren / daer na depl ick met vier oprechteparallel linnen e. d. e. f. d. twee syden a. b. in wyf ghelijck ha bedoen. In dat widdelle delc d. e. f. ick in het midden den schepel tusschen de dwarslinen e. e. Daer na set ic die streef in wadden / alsoo daest met hare Anspollen der tusschen de dwars-linnen w. q. aenvoert. Oec laet ick die twee haren des Hoofs die oprechte d. e. Daer na set ic die twee Oogren datst met hare twee haercken de vier oprechte linnen e. d. e. f. tusschen de dwarsche f. i. aenvoeren.

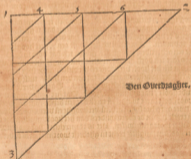
Daer na depl ic die oprechte a. e. en f. b. met twee oprechte linnen g. en h. in het midden van maekhandren. Dese 2. linnen g. h. roeren op legghel. h. syde op de dwarsche k. die hooghte der kunnelicken en die eynde der Ooghschijn op besden syden in het midden tusschen de oprechte g. e. en f. h. onder de dwarschen f. Maar depl ic a. g. en h. b. indre midden van maekhandren met twee oprechten i. k. Dese twee oprechten schypden het bloote des Dooz-hoofs van het Hoop op besden syden tusschen de dwarsche e. f. Maar dat hooft overteert dese twee linnen op besden syden / alsoo dat het halve deel der Ooren bedert worden tusschen de dwarschlinen e. g. oec treck ic de twee Ooren te besden syden tusschen a. i. en h. k. tusschen de dwarschen f. g. Maar boden in der dwarslinnen i. o. vortredent sy de oprechten twee syden a. d. en in naderren sich onder met baren tippelenge seggen de twee oprechte i. k.

Als om de oprechte dooz de twee dwarslinnen ghetoghen zijn / de welke alle barete hooghte ende leghete aenwijzen in het van voren siende Aenghsicht dan treck ick die gheslachte linnen der Aenghsichtes in dese deplinghe. E. elckelc der hooft van de bobrulle so dat de dwarschen e. in het midden tusschen de twee oprechte d. e. aenvoert van daer coert op besde syden aen die oprechte a. d. op die dwarsche

dwarsche h. van daer tot op die Ooren by de dwars linie f. midden tusschen a. i. en h. b. Daer na treck ic het bloote des Dooz-hoofs en die kunnelicken dooz de twee oprechte g. h. op de dwarsche linie m. ganstijf wederwaerts tot de kin ende van de vooghschijnende eynden treck ic den Hals / van besden syden wederwaerts op de dwarsche linie d. daer maek ick deplinghe een 1. o. ofte een widdijc breedte. Daer na treck ick daer in de ooghen nauwe / meent en kin met alle het voogz nauwste dat in het aenghsicht behoert.

Als ick dan dit bebenghelijcken hooft in den gront nieder legghen wil / zoo doe ick dat dooz eenen Triangel den welken ick hier na aenwijzen wil / op dat ick het eenen vooghgegheden / dat selue in een ander verandert; en een jghelijck doch ghelijcksoemich byngelien mach. Dese Triangel der eerste ick. met 2. 2. 1. die sal alle weghen eenen rechten hoer hebben op dat sy op alle syden / ende hoer dat men hem van doen heeft / gheluyckelc mach worden sy behout ghelijck he ofte onghelijcke syden. lanch ofte kort. Daer na wem ic eenen syde voogz ma welke die ick wil en teerchene die met punten waer hier sette ick en gheliebt 4. 3. 6. etc. wt desen treck ick teghen eenen syde des Triangels de eerste gheliebt 1. Zoo ick dan jec weder tot de twee ghelwoeden punten met parallel linnen / als voogz teghen de ongheliebtelc syden vaer / zoo wotden sy oock ghelijcksoemich gheleple / ghelijck de eerste ende de ander.

Wt dese Figuren kan verdelley onderscheidelickebede ghemaeckt worden / en hier tot nyten doozmenen mach het wel een Ouerdaghger ghemoent worden want dooz desen werck machmen een jghelijck dunck in 2. onder daghren en trecken maek een 1. h. het hooft nieder in den gront duncke / zoo wil ick te doeren desen Ouerdaghger hier onder op trecken en aenreekenen.

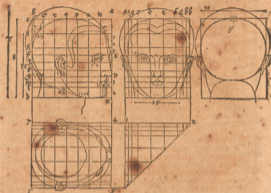

Ende al zoo ghelijck ic desen Ouerdaghger: Jek sel het nesten siende ende van voren siende hooft / ghelijck het in zijn veyten bedeluyden in voogz m. p. ende

ende treck eerst tot het nevent-zijnde hoofst viercant alle oprechte linien a. n. o. p. q. r. s. effen onderwaerts 300 wint ick die behoude. Daer na treck ick wt het onder viercant des van voren zijnde aenghesichtes / oock alle oprechte parallel linien a. j. g. t. b. f. l. h. b. gheschrecht onderwaerts ghelijc doo; verhaek is. Dat na treck ic een effen parallel linie dwersich onder de twee viercanten des hoofst / doo; alle oprechte linien die van boven af ghetrocken zijn waer dan dese dwarselste linie de twee oprechte syde linien a. b. des van voren zijnde aenghesichtes doo; sijnt daer set ic sy de linie a. en by de linie b. 2. Daer na wert ick van het ghetal 1 op de linie a. onderwaerts 300 hiet het viercant des van voren zijnde aenghesichtes en daer set ic 1. en treck 3. 1 met een hoek linie te samen / alsoe is desen Triangel tot dem nebergedyuckten gront verdaigh. tuelc ick den Overdagher noemt. Daer na wert dese hoek linie 1. 1. der oprechte linien / die wt het van voren zijnde hoofst hier af ghetoghen zijn afsonden; wt de selve puncten waer ick stracks alre 200 effen met parallel linien / doo; alle oprechte linien / die wt het nevent zijnde hoofst hier af ghetrocken zijn. Weder dan de dwersich linie 2. 1. en de dwersich linie 3. de twee oprechte syden a. b. des voren zijnde aenghesichtes doo; stonden; aen dit eynde des viercants / set ick doo; aen 4. 1. en achte 6. 7. dat maectt een aflonghe viercant; daer in het hoofst in den nebergedyuckten gront begrepen wort.

Zoo nu het viercant 4. 1. 6. 7. doo; hulp des Overdaghers gheschrecht doo; de oprechte linien / van beyden des van voren en van behoude zijnde aenghesichtes doo; togghen sijn 300 wisen de selve viercanten aen; waer hien een seghelicken sneedt des aenghesichtes; met sijn ghetail linien ghemaectt zullen worden; want daer is sijn ieder viercant aen; waer dat alles moet gheschee warden. Als de ooghen / neuse / mont / kin / ooren / hals / en voets; waer alle linien der ghesaltenisse behooren; gheset ic dat hier na met linien inghetoghen; en eyghentlick doo; ooghen ghesche hebbe. Eendelick het neventzijnde hoofst; daer na het van voren en achterwaerts staende / oer in den nebergedyuckten gront; ghelijc dese ondergelide figuren wortwisen. Dit is ooc noodich te witten dat; 300 die hoofst van Was gemaectt waer in welke dwersich linie dat af gheserden soude warden; moectten te voren eyghentlick warden; hoe de planus een sijn hiet; dat is daer doo; te binden. Ware wil ick het hoofst en 7. deel hoogh maken; ghelijc het vooste en achtentste hoogh is / ghelijc ick dat doo; in de Verloren gemelt hebbe / 300 laet ick doof alle onder desen mit aengesicht blijven als sy te voren sijn / alken dat ick het hoofst verhooge en verdaek; nae de syde van het voosthoofst opwaerts; en daer na achterwaerts af tot aen den hals / tusschen de dwersich linien g. m. maectt ick den hals dich twee 27. deel. Daer na bedreede ick het van voren zijnde hoofst / nae oedernig ge 300. Dat hier by voeghesel twee 27. deelen ober het voosthoofst hiet warden; en treck dan een heerde syden op de voren weder in aen de twee oprechte syden a. b. en verhooghe en verdaek de bloote des voosthoofst; en treck boden de oeren widders dan het hoofst; ghelijc dat in de nabelgande Figuree wort aengewisen. Dit is te mercken / dat 300 een Deel van siven sonder hoofden langht; recht in gheschee wort; mit en is te verachten.

Op

Op sulcken manier ghelijc ick dit hoofst in enen nebergedyuckten gront geleyt hebbe; alsoo mach men oock een gansich Deel; hier naet recht af teken / in enen nebergedyuckten gront leggen.

Doover wil ick een stercken vanden wtghescrete handt weder beschrijven; danke te voren aengewisen is. en ghelijc ick die te voren een 10 deels lang gemaect hebbe; 300 laet ick noch daer by boden. Des 10 deels langht; sel ick in een oprechte linie doo; sijn; en treck die boden met een a. en onder b. en bestim die tusschen 2. parallel dwersich linie c. d. Daer na deel ick a. b. mit 12 puncten in 30 gheschete velden. Daer na treck ick een ander oprechte linie tusschen de dwersich linie d. parallel met de oprechte a. b. 300 wort daer van; dat de handt ongheroerde blyf; die ick maken sal. Dese linie is boden e. en onder f. die set ick midden in de herten der wtghescrete handt; alsoo datse doo; den langhten vinger wt gaet; dan ick trec hier de handt onghericht; alsoo dat sy boden mit den langhten vinger de dwersich linie c. aenroert; weder onder laet ic de linie d. midden doo; het gewricht der handt strecken. Daer na treck ick wt de puncten 1. en dwersich linie o. die voert boden het eynde des goutinges; daer nae set ick een puncten op de linie a. b. midden tusschen 1. 1. daer wt treck ick een linie h. die wt boden het eynde des voostfingers oft dwersich / dan treck ick wt de puncten 2. en dwersich linie f. die voert boden het lide der des 12 vinger vingers. Daer treck ick wt de puncten 7. en dwersich linie k. die voert het eynde des duims. Als ic nu het voostf. des vingers aengewisen hebbe; dan vercheke ic haer achtende boden; daer inder sy aen de handt staet; ende treck wt de puncten 1. 1. in dwersich linie l. dese treck doo; de twee achterste leden des vingers ofte 300 re

E ij

ende

ende langsten vingere want sy haer boog aen de haant in reder hooghde niet
 maldandere. Alsoo wort den langhsten vinger langer dan het gancliche ander
 deel der haant en waer de hant de oprechte liue e. f. dooslyndet daer giet een m.
 daer na set ic eenen passer wien den eenen voer e. f. den punt e. f. en den anderen in de
 punt m. dan daer treck ic niet achter waer t'ust der hande / 300 wijc ic dat be-
 socht in desen ronden treck set ic de 2. achterste ledem die gaent en kleynsten vin-
 gers want syden dieper in de haant. als de 2. voornen. Daer trec ic vnt de pun-
 ten 14. en dwerssch liue n. die gaet midden doos het acht. ofte ghedot des dupps.
 2. 00 nu de 3. ghyde der haant en alle vingere aengewonen is 300 wil ic voosder de
 ledem die bin goren 00. beschryben ic trec vnt de punten 10. een dwerssch liue o.
 die gaet midden doos het ander lid des dupps. Daer nae deyl s'ic de voosje
 vingre langhs nae tusschen h. l. met een dwerssch liue i. die waerden dan mak hande-
 ren. dese gaet midden doos syn ander ghedot. Daer nae deyl ic de voosje hyste /
 na de rechte waer e. f. puncten in 7. gelycke velden en trec vnt de punten 1. ene
 dwerssch liue die gaet midden doos het bas. die lid des voosje vingres. Daer
 nae treck ic vnt de punt 5. en dwerssch liue p. die gaet vooshet ander lid des
 langhsten vingres. Daer na deyl ic tusschen de dwerssch liue i. p. met 5. pun-
 ten 7. gelycke velden inder trec vnt de selue puncten 1. en dwerssch liue die gaet
 midden doos het voosje ghedot der langhsten vinghers. de dwerssch liue h. gaet
 midden doos het ander lid des goot-vingers. Daer na deyl ic de voosje leng-
 te / met 3. puncten in 9. gelycke velden en trec vnt de selue puncten 5. en dwerssch li-
 ue die gaet midden doos het voosje ghedot des gemelden vingres.

Den kleynsten vinger make ic 300 langh als de twee achterste deelen des lang-
 sten vingers syn ofte laet hem byuen ghelijc sy sich te boren begreuen heeft. De
 se lenghte der ic met 10. puncten in 11. gelycke velden en treck vnt de puncten 5.
 een dwerssch liue die gaet midden doos het andre ghedot des kleynsten vingres.
 Daer na deyl ic van nuus de 5. vordende deelen in 10. puncten in 11. gelycke vel-
 den en treck vnt de men ghewoonden punct 5. weder een dwerssch liue / die gaet
 midden doos het voosje lid des gemelden vingres. Een ieder ghedot acht op
 het ghedot / dat daer ghenomen woort tusschen a. b. ofte vnt de andere klepne
 deelen.

De nagels make ic aen elken vinger 300 langh / als de helfte des lichts daer
 by aen staet in den langsten vinger op beyden syden gaet de spijtinghe des
 vingres in het halve deel des hants lengte maect tusschen den goet en kleynsten
 vinger gaet de selue dieper in de hande / maer de spijte tusschen den dupps. die
 gaet noch dieper in de haant.

Wetens ic nu de lengte der deelen in de haant beschryben hebbe 300 wil ic oock
 de se de deelen haer dicke en byete aantonsen en doe wil ic hier voos by de figu-
 ren ten eersten na der syden haer dicke beschryben hebbe 300 en wil sich hier met
 de haant nae wel sechten. Daerom wil ic nu de vier ghedotste haant nae haerder
 byeten beschryben ende dan recht haer dicke na der hobe.

De vlacke haant make ic met ghelene top de dwerssch liue b. byet s'ic n. 10. deel
 van d' lenghte a. b. in oec op de dwerssch liue n. eff. 10. deel want by des dupps
 kneukel is de haant het alderbreeste en de ander byete van binten des voos-
 sen vingres op de dwerssch liue l. voos de andere ledem der vingers tot h'c sym-
 de des Carchetrons. bintren by het eynde des kleynsten vinghers. maect sich de
 haant byet en 300 lanc als den voossten vinger is.

Den langhsten vinger maect ic onder byet een 5. deel van syn eygen lengte /
 en boden aen een vordende deel van syder byeten finalder dan ander. Oec maect

sich den voossten vinger onder twee 300 byet als den langhsten vinger / stier bo-
 ven maect ic hem een weynich finalder dan den langhsten vinger. Den Gout
 en kleynsten vinger. make ic een gelycklic byet van syn lenghte. een 3. deel
 maect een gelycklic boden ofte voosren 4. finalder als sy boden is. Den dupps
 maect ic in syn middelle lid byet een 1. deel van syn eygen lenghte.

De vingere staen achter in de haant. en gelycklic in de midden syder byeten /
 daerom wil ic in het oecreecklyc klepne eynkloken maken.

Het is te merken. daer giet niet eenen vinger aen de haant en is die den anderen
 van soome ghelyck / dat kan een gelycklic byeten men salt een ghene menschen
 bevinden. Oec bespree ic dat als de haant woght treet woort. dat met gancsch
 ghelijc op een ander en staet maer by den kleynen vinger schuyfde sich opwaerts.
 Daer na maect ic de dicke der haant na der syden in ghelijck aen den aem. vnt 19
 deel. w' de oprechte lengte a. b. in aem doos den kneukel des dupps. op de dwerssch
 liue n. half 300 dick als d. vlacke haant byet is. des gelycklic bevinden in de palm
 oec 300 dick. maer de haant maect sich hol / want die twee syden des dupps. ende
 kleynen vingher staen inwaert toe / daerom en is de haant niet 300 dick alle wil
 schijnt. ofte de bupende linnen aenwijsen.

Den dupps is in syn voosje lid effen 300 dick als het voosje deel des kleyn-
 sten vingres lanc is. maer vooswaerts henen vnt / is by een vierdende dunder /
 doch achter tegen den kneukel van hie. De vingere syn yet na op hare mate 300
 die als byet. dan alleen in de ledem veel hie. doch yet weynich.

Als ic nu alle lenghte. byet en dicke der haant geteekent hebbe. dat eene ic de
 gancliche hant met linnen daer in ghelijc ic hare dicke met dese figure voos
 oogen s'icke wie dat na maect. die moet staen daer op letten / dat sy daer in niet
 en dode / want dese linnen sijn waerelijc recht te trecken.

E 11

Goudet

die eynde ick totwendich aen de linie e. van haer achterste lidt twee derden deel /
tusschen de linie b. Doch treck ick de vooght het grootste / maar de andere na-
volgende, de een kleynere dan de andere; ende wys daer mede aan hoe de ghe-
lychheit en ander desen haer gheslachten zullen siebben; oec het gene anders
dan het ander. Daer na treck ick buyten den voert / van den kleynen teen val-
let in den boeck h.p.

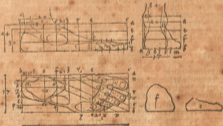
Daer treck ick binnen de linie des voorts / wat de puncten e. besonder gheboget
aen de linie p. midten tusschen de langhe syden a. en de linie n.g. en treck bet
achterwaerts inwaerts gheykort / tot aen de linie f. midden tusschen f.o. van
daer heel achterwaerts / ende ronde de versien aen de linie d. in de puncten h.
van daer treck ick de versien ghelegh daer een byende kkomme linie heeft / tot
aen de sinime h. n. Doch treck ick by de linie h. een kromme in den voert / mare
van de punct n. treck ick vol wt / tot de ballen achter het kleyn teeken in de
puncten p. h. De solen teeken te binnen met besonder punctiens / wat de linie
st. Doo; de sned in gheuycht; onder de enckelen des schenckens; maer te de
wyde een 2. del maer onder de enckelen een 1. del; en treck den af sine voort
te de linie f. twee derden deel teghen de h. n. 3. Ich treck oec den binnensken enckel
platter; en den buytensken hoogher; des gheleken oec den binnensken wat meet
na woren en den buytensken wat achterwaerts. 300 bi gheeft sich de heyligheit
neden de spat-aeren / achter den binnensken enckel langher en black. e den de
buytensken. Daer na trece te eenen besonder den vol / op de buytensken syde; waer
van het been voog de linie f. tot aen de linie z. dat greef den voert eenen wil slant.
Daer na trece te de ballen achter den kleynen teen doog de linie p. tot op het half
deel teghen de linie z. In sulken inreken der gheleke linien / mochten go-
de achtlinge nemen dat men die wel trecke tot een goede p. opoer; op dat het met
bedayden en wagt. Daer na trece te de twee sneden aen wyse / alsoo mach men in
alle coppen de snede versochten / sy zyn recht of linn.

Hier na wil ic den voert wt den gramt op trecken; bolden den neder gheduycten /
een 2. del; en trece doog den overdach wt den neder gheduycten gramt. de linie
e. e. y. f. g. ghelegh op voog Raen; en wat anders moet is alles opwaerts. Dese
opghetoghen linien / dootter ic met twee dwersche linien een 2. del hoogher;
dat wagt oec een boden lanchach sich verkan; daer sel ic den opgetogen voert
Daer na deske de dwersche syde a. b. met 2. andere dwersche linien e. f. in dyn ghe-
leke velben. Alsoo wysen de eerste opghetoghen linien aen / waer alle drien
des voorts na des lenghde hren behooren; gheleke daer syn de vooght afsondin-
ghe der teeren; daer na hare leden en sploetighe; oec waer de magelen Raen zulle
neder waer den voert met al synen aerballen des gheleken het been op de versien
in sinen affheyt opghetoghen wesen; Daer doog de dwersche wyse ick aen de
hooght des voorts en hene; drien sel de selen plat op de linie h. doo; oec deske ick
de oprechte linie e. tusschen de dwersche f. b. met twee puncten 1. 2. in dyn ghele-
ke voert; maer te depl de oprechte linie e. tusschen de dwersche f. h. met ope punct-
en 1. 2. in die gheleke voren; Hoeh trece ic den dwersche linie / midten twil. hren
de dwersche a. e. tusschen de oprechte z. d. Dan treck ick de gheleke linn
des voorts in die ghemerck; en de gramt in den boeck a. f. en treck het ghemerck
hemen af; tot aen de rechte linie e. in het punctien 1. Van daer treck ick den bal-
le achter den grooten teen henni af op de dwersche f. Daer nae gaen ick daer
onder henen voog; tot aen het punctien 2. daer eyndet het vooght ende bou-
nde van

van den grooten teen; maer den kleynen toert bouen met het achterste lidt ende
halve het vierde deel / tusschen f. b. Daer nae trece te de dyn middelste teeren ma
opderinghe den langhsten maer ic het hooght; en wooght den eenen leegher als
den anderen den kleynen voog heel leeghe. Daer na trece te haer ballen / ach-
ter de oprechte p. maer te trece de bal neten aen den voert; dat sy boben de dwers-
sche linie e. aenwaert; en sich onder oec wt bouende der den deel tusschen de dwers-
sche f. b. en oert voog den hoer des dwerschen e. f. Daer nae trece te de versien
dats op de dwersche f. die oprechte d. aenwaert; en trecke bouen in den hoer / die
daer sluyt de dwersche e. en de oprechte z. die ic tot haer puncten der dwersche a.
tusschen f. d. ghetoghen hebbe. Van daer treck ic het been achter opwaerts;
daer na treck ick den buytensken ene halve des schenckens / wat de puncte 7. achter-
waerts; en nederwaerts; tot op de middel dwersche linie; tusschen de dwerschen a.
e. En boben abre het gheuycht op den / wylt des schenckens; maer ick het
been na de syden die een 2. del; en trece voog het schencken van de puncten des
oprechten 1. opwaerts en achterwaerts; en den afstet der versien; treck ick boben
van de dwersche e. af en voogwaerts.

Volghens wil ic den voert van achteren oec een weynich aenuyffen; daer toe
mdre te een teeren; 300 hooght en deert als den voert is; en treck wt den Oer-
daghre de puncten en linnen daer in die bredelen ende wysen aen; alle plaatsen
des voerts; hoe dat den binnensken enckel hoogher en den buytensken en leger staen
zal. En de byeten in het gheuycht doog de enckelen maer wt; en eenen een 2. del;
ende op de middel linie; tusschen de dwersche a. e. en 2. del; maer het been
boben beyde de enckelen; maer te byet een 1. del.

Oec is den voert doog den selben weyl en manner; van woren siede te maken;
Daer van hebbe te eynde meeninghe seer eyghentlick; doo; dese figure voog
ooghen gheleke in het teeken klaarder en breeder aenghewesen als besche-
ken. Daer wt seer lichtelick versien kan werden hoe wt de eerste ghemaecke
twee groden; desen beiden gromt ghemaeckt moet worden.

De Walle van den voer ghepandicht is 100 wul ick een Wijs' hooft beschijp
 van kleineren als hare dooren / ende daer in den wech ghevochten
 daer doog het voerige Span hooft beschijven is / ende ghelijc u hare
 te voren in de ander soorten der deelen ghenoemen hebbe / ten achtē deel van des
 deels langhte tot de hoochte des hoofts / Dat wul ick hier oock alsoo in de
 hoochte ten achtē deels 100; nemmen dooy 30 groot in de mate als des Span
 hooft.

Erstelijck siet ick die vierantien velen malckandere / ende machē dooy
 den Oort d'aghter eijk een 1. deel hooft de eerste anten / de voren tot het voren
 sel het hooft na den syden maer de ander twee vierantien / de voren tot het voren
 voeren zijnde de ander tot het van achteren zijnde hooft / machē ick een 10. deel
 breet. Die beginsel te tekenen ick de twee opstaende spiden der vierantien dooy
 in ick het hooft maer der siben make / de voosje daer ick de scruf wat selen 231
 met rene a. ende de a. hietē mer een b. Dan deel ick met de ander oprechte
 linnen tusschen a. de alle diegen die uit aenghelecht sijn / ende tekenen ick met
 rene besondere le. r. ende met wat oprecht ofter ghelien dat wul beschijpen die
 neem ick wt des deels langhte. Nu set ick de eerste c. een 50. deel achter de a.
 Dese linc c. roert boven den werel op het voosjhooft daer het hooft begint. Ende
 eyndigh dooy aen de oogghaen / want sy moeten boven de neuse niet te samen
 voren. Oock roert sy dooy de bob nersip. Daer naer set ick en ander linc d.
 een 4. deel achter waerts / dat verstaet alre van de voosje a. Dese linc roert
 dooy de boornē oogghelid / ende dooy de onderste lippe des monts / oock de linc.
 Nocht treck ick en linc e. een 50. deel achter waerts / dese roere de ooyte op de
 oogghelien ende dooy den oogghappel / achter het nauwleken / den hoek des
 monts / ende de hollichest op de onderste lippe. Nocht set ick en linc f.
 achter waerts een 50. deel die roert achter den hoek des ooghs. Nocht set ick
 en linc g. achter waerts een 11. deel die roert achter de eynden d. r. oogghelien
 ende ick onderste der wangien ende ander achter de kin. Daer naer set ick en
 linc h. achter waerts een 1. deel van des linc eynde achter het ooy / maer
 het onderste sel ick en halve den l. te ghien de linc. Daer naer set ick
 en linc i. een 50. deel achter waerts / die roert achter den werel d. s. hooft
 hooft / ende het ghewicht onder aen hooft. Daer naer treck ick den hals
 achter waerts a. Daer naer treck ick de linc oprechte van sel linc waer t.
 deelen wat achter waerts die roert achter het middelste des hals.

Als ick de oprecht en ghewicht ende aenghelechten hebbe / wat sy moeten
 aenroeren dan deel ick met de parallel d'waers linc de hoochte ende lengte de
 lincen het aenghelecht.

Erstelijck is de bovenste d'waers linc des voosjhoofteliden vierantien een n.
 die roert het hooft deel des hooft / ende de onderste is een r. Daer naer
 treck ick een d'waers linc o. onder de linc n. een 50. deel / die roert den achter
 stem werel des hoofts. Nocht treck ick en linc p. onder de n. haren aften 10.
 deel die roert boven het voosjhooft aen het beginsel des hoofts. Nocht treck ick
 en linc q. onder de r. een 50. deel. Die roert boven het oogghelid / beiden de
 ooren / ende de oogghaen eynde achter ende dooy daer op / maer in het midden
 treck ick die daer obre. Dan treck ick weder een linc t. midden tusschen q. p.
 die roert onder de neuse / ende daer aen sloot het ghewicht op den hals. Daer
 naer

naer treck ick en linc j. en sijnpe met af het bovenste derdenbel / tusschen q. t.
 die roert onder het oogghelid / sjaer de twee hoeken der oogghen mach ick
 in de midden des gelyken den den oogghappel tusschen q. t. Daer naer sijnpe ick
 af tusschen q. t. het onderste vierdenbel met en linc k. Die roert boven de neuse
 stellen en het onderste der ooren. Daer naer deel ick r. p. met en linc s. in
 midden van malckandere / der roert het boornē des linc. Nocht deel ick s.
 y. met en linc v. in midden van malckandere / die gaert midden dooy den
 mont / sjaer r. v. deel ick in drie ghelijcke velen / in het onderste mach ick de
 boven te lippe / ende in de bovenste twee / mach ick de hollichest dooy onder
 de neuse boven de mont tusschen v. y. mach ick twee drelen in het boornē maels
 ick de onderste lip / maer in het onderste deel mach ick het hollichest tusschen de
 onderste lip boven de kin.

Daer naer treck ick en slimme linc wt de punct die daer sijnpe de oprechte t.
 ende de d'waers linc p. in den hoek a. p. over dese linc treck ick tusschen p. q.
 het voosjhooft maer de neuse treck ick daer onder tusschen p. q. t.

Daer naer deel ick den anderen vierhoek / des van voren zijnde hooft /
 eerstelijck met de rechte lincen dooy den overdiaghter wt den eerste vierhoek /
 alsoo dan deel ick de oock met oprechte linc u. / de oprechte twee aen de syden des
 vierants. tekenen r. met a. b. daer naer deel ick a. b. met neghen linc u. d. e. f. g.
 h. i. k. l. m. in een ghelijcke velen. Nocht deel ick a. d. e. in b. met twee linc
 r. n. een ghelijck in de midden v. in malckandere. Alsoo in de quooturen in
 h. p. d. v. aen dooy malckandere ghetoogen sijn daer tusschen de deelen des
 aenghelechts begrepen woosjen / Alsoo dan treck ick de ghelike lincen daer in /
 met sijnpe en sijnpe treck waens / en soeter als des Span aenghelecht / en treck
 ick het hooft na der syden alsoo / dat het hooft boven de d'waers linc n. by de
 oprechte t. aenroere deoghelijcken achter de oprechte b. tusschen de d'waers linc
 p. q. Daer naer treck ick dooy het voosjhooft / neuse / mont / kin de wangien
 ooren. Daer naer de oogghen ick dan de bloote des voosjhoofts / in alle de wooy
 aenghelechte plaatsen ofte ghewicht en den hals mach ick die linc t. d. d.

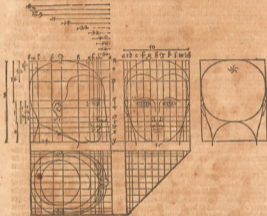
Daer naer treck ick de ghelike lincen tusschen de linc lincen des van voren
 zijnden vierants. Ten eerste de rondighe des hooft daer hare boven de
 d'waers linc n. midden aenroert. in ten byden syden de oprechte a. b. tusschen
 p. q. Daer naer treck ic van de twee oprechte onder de d'waers linc a. b. de kin
 nabacken het af / haer tot het eynde der kin. De ooren treck op byden syden
 tusschen de oprechte a. e. en b. tusschen de d'waers linc p. q. onder de binneste
 spelen in waerts de oprechte linc r. n. Die vresch af daerom weder op het
 mont op dat sulcke te beter te verlaen s. dan treck ic den hals onder de ooren
 neder waerts tot op de d'waers linc p. daer maer ic die een 15. deel by t. Dooy
 na treck ic de bloote des voosjhoofts / op byden syden over de middel tusschen de
 oprechte a. ende n. b. tusschen de d'waers linc p. q. ende dan de linc q. op de
 d'waers linc p. treck ic het hooft op voosjhooft / ten byden syden de bloote ooy
 waerts tot midden tusschen de oprechte linc p. q. p. Dan na treck ic de beope de
 oogghen dat ic met haren hoeken de oprechte lincen e. g. en i. l. aen oer n. en
 de oogghaen treck ic beope de oprechte f. k. over de d'waers linc q. en laet ic by
 den syden onder dese linc eynden / midden tusschen de oprechte d. e. ende l. m.
 Daer naer treck ic de neuse / maer ic laet onder twee pellen d. s. twee o. rechte g. l.
 aen aenroeren maer den mont treck ic dat ic met beope hoeken aenroert.

Daer

Daer na trece ik het van achterzijnde hoof / nae de dypste lijnen des voorszijdens ende maec daer in sonen aert ende opghenschap.

Daer na trece ik het hoof doos den Overdaghre menen platten weder gheschichten groot ghelijck dat boos by het **3**mans hoof beschryuen is / suler hebbe ic hier nae 300 opghensche opghetrocken dat het enien jeghelicken van kleynen bestant kan begripen al en waerder gheene beschryuinghe by.

Ende of ick die **W**ijfs hoof hoogher ende wyder maken wil / 300 doe ick ghelijck ic daer boos by des **3**mans hoof hebbe aenghewesen / maer niet 300 breed / want het **W**ijfs hoof behoort kleynder te sijnen als des **3**mans hoof.

Nu hal.

Nu volghens wil ick een jongh kindeken beschryuen ende afstrecken / daer toe ghebuep ick dese manier / by dese woosj bedoren: Ghetijcklyck stel ick by oprechte lijnen afte punten 300 langh als 4 kinnt wesen zal / neben maekhanderen. Op de eerste zal ick het kinnt naer der sonen maken / by de andere / het kinnt van vooren / en by de derde / het kinnt van achteren te sien. Dese by oprechte lijnen die doortreck ick met twee dwarselijnen / een onder en een boven de bodenre is a. De onderre is b.

Waarder deel ick de lenghte der bedren in die kinnt met dwarselijnen / en als a. en b. de schepdel en selen vooren / 300 meet ick boden van den schepdel af / een a. deel daer se ic de dwarselijnie b. die coert het eynde des halskens een het lijf / achter en vooren daer son halskupliken is.

Wd dese hooghte maec ick tot het besiden zijnde hoof / een recht dwarsant / daer in beschijp ick het hoof en reckene de voosjte oprechte lyde daer de nrule wt staen zal / oec niet een a. en achter met een b. Ende eer ick met het kinnt wijs des voosj daer / wil ick reckelijck het hoof gauncsch beschryuen.

Ghetijcklyck deel ic dat na de lenghte de hooghte en lenghte met dwarselijnen / ghelyc voosj diekwils beschijp ic van de dwarselijnie a. af een a. deel daer se ic een dwarselijnie / die coert boden het voosj hoof / noech van de a. af een a. deel / daer se ick een dwarselijnie b. die gaet doos den achterenden werbel op het hoof / van dese lijnie af / een a. deel. Van se ic een andere b. die coert onder de kinne / ende het hoof staet achter daer in op den hals / oec voert sy midden boven den nec / de hooghte des lijfs / van het sjoouderdiesch op waerens ghetoghen / Want men achte daer op / dat den hals in zijnde lenghte / met twee slange lijnen getogen woort.

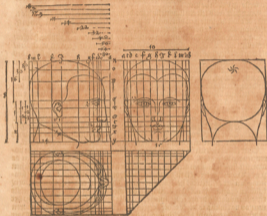
Daer naer deel ick d. b. met twee punten in die ghelijcke bedren / en sude het onderste heidendeel af met een lijnie e. daer op coert onder ghelijck op den hals onder de kin. Alsoo krijcht het kindeken een seer hoet halssien. Noech deel ick a. d. met een lijnie f. in de midden van maekhandere / die coert boos ick achter de oogghen / maer in haeren midden verhef ick de oprechte lijnie b. Wp dese deel ick e. d. met een lijnie g. in het midden van maekhandere / die coert onder de neuse en onder de vooren. Daer naer deel ick f. g. met twee lijnen h. i. in die ghelijcke bedren de booynde f. gaet midden doos den oogghen en bedre de hoer / ken der oogghen / ic het gancklyc oogghen besijp ick tusschen de dwarselijnie f. i. met al sijn te beschouwen / na de lijnie e. coert boden de neussellen / en het onderste rimpelken des oogs / maec ick tusschen i. g. Daer naer deel ick g. d. met twee dwarselijnen k. l. m. n. in byf ghelijcke bedren de lijne k. coert op de boden / de lijn / maer de lijnie treck ick midden doos den mont. Daer naer deel ick l. m. in het midden van maekhanderen / in het bodenste deel maec ic de onderre lijnen / maer in het onderste deel maec ick het kupliken onder de onderste lijn boden de kin op de lijne m. Oock treck ick by de lijne l. eenre besondeer in de midt pinghes des hoofes boden het ghelijck / waer dat komt woort hier na aenghetwiden. De lijne n coert het vooste kupliken in de kin en onder de rondinghe der kinnebakken / ende in de eynde boden het halssien.

Als nu de dwarselijnen ghetoghen sijn / van treck ick de oprechte lijnen daer se den oerwipen alle diepten der bedren des hoofes / en reckene oock met haer letteren

Daer na trece ik het van achterzijnde hoof / nae de dypste lijnen des voorszijden ende maec daer in sonen aert ende ophanghijp.

Daer na trece ik het hoof doos den Overdaghier menen platten weder gheschichten groot ghelijck dat boos by het **3**mans hoof beschryuen is / suler hebbe ic hier nae 300 ophanghijc ophghecrocken dat het enien jegelijcken van kleynen breedant kan begripen al en waerder gheene beschryuinghe by.

Ende of ick die **W**ijfs hoof hoogher ende wyder maken wil / 300 doe ick ghelijck ic daer boos by des **3**mans hoof hebbe aenghewesen / maer niet 300 breed / want het **W**ijfs hoof behoort kleynder te sijnen als des **3**mans hoof.

Nu hal.

Nu volghens wil ick een jongh kindeken beschryuen ende afstrecken / daer toe ghebuep ick dese manier / by dese woosj verdien: Ghetijck / stel ick by oprechte lijnen afte punten 300 langh als 4 kinnt wesen zal / neben maekanderen. Op de eerste zal ick het kinnt naer der sporen maken / by de andere / het kinnt van vooren / en by de derde / het kinnt van achteren te sien. Dese by oprechte lijnen die doortreck ick met twee dwarselijnen / een onder en een boven de bodenre is a. De onderre is b.

Waarder deel ick de lenghte der besien in die kinnt met dwarselijnen / en als a. en b. de schepdel en selen vooren / 300 meet ick boden van den schepdel af / een a. deel daer se ic de dwarselijnie b. die coert het eynde des halskens aen het lijf / achter en vooren daer son halskupliken is.

By dese hooghten maec ick tot het besiden zijnde hoof / een recht dwarsant / daer in beschijp ick het hoof en reckene de voosjte oprechte lyde daer de nrule wt staen zal / oec niet een a. en achter met een b. Ende eer ick met het kinnt wijf des voosj daer / wil ick ereckelijck het hoof gauchelijck beschijuen.

Erckelijck deel ic dat na de lenghte de hooghte en lenghte met dwarselijnen / ghelijc voosj dierwils beschijue in van de dwarselijnie a. af een a. deel daer se ic een dwarselijnie / die coert boden het voosj hoof / noech van de a. af een a. deel / daer se ick een dwarselijnie b. die gaet doos den achterden werbel op het hoof / van dese lijnie af / een a. deel. Van se ic een andere b. die coert onder de kinne / ende het hoof staet achter daer in op den hals / oec voert sy midden boven den nec / de hooghte des lijfs / van het sjoenderdierck op waerens ghetoghen / Want men achte daer op / dat den hals in zijnde lenghte / met twee slange lijnen getogen woer.

Daer naer deel ick d. b. met twee punten in die ghelijcke velden / en sude het onderste heidendeel af met een lijnie e. daer op coert onder ghelijck op den hals onder de kin. Alsoo krijcht het kindeken een seer hoet halcken. Noech deel ick a. d. met een lijnie f. in de midden van maekanderen / die coert boos en achter de ooghtsporen / naer in haeren midden verhef ick de oprechte lijnie b. Wopende deel ick e. d. met een lijnie g. in het midden van maekanderen / die coert onder de nrule en onder de vooren. Daer naer deel ick f. g. met twee lijnen h. i. in die ghelijcke velden de booshten / gaet midden doos den ooghtspijel en verde de hoeken der ooghtspijel het gauchelijc ooght besijp ick tusschen de dwarselijnie f. i. met al sijn te beschijuen / na de lijnie e. coert boden de neudellenens / en het onderste ruypliken des oors / maec ick tusschen i. g. Daer naer deel ick g. d. met twee dwarselijnen k. l. m. n. in vijf gelijcke velden de lijne k. coert op de boden / by lij / naer de lijnie treck ick midden boos den moest / Daer naer deel ick l. m. in het midden van maekanderen / in het bodenste deel maec ic de onderre lijpen / naer in het onderste deel maec ick het kupliken onder de onderste lijpe boden de kin op de lijne m. Noech treck ick by de lijne l. eenen besondeer in de midtvinghe des hoofes boden het ghelijck / waer dat komt woer / hier na aenghtwelen de lijne n coert het voosste kupliken in de kin en onder de rondinghe der kinnebakken / ende in de spide boden het halcken.

Als nu de dwarselijnen ghetoghen sijn / van treck ick de oprechte lijnen daer se den oerwipen alle diepten der deken des hoofes / en treckene oock met haer letteren

letteren in desen de oprechte linie a. b. met drie rechte e. int midden van malchanderen; die roert voogt het oog; en staet midden op lijn maer s. t. rick een linie d. midt tusschen a. c. die roert achter de oogghaen; ende voogt het h. loken / ende de bloete des vooghoofts.

Daer naer deelt ick a. d. met vier linien e. f. g. h. in vijf ghelijcke velden / de linie e. roert voogt het ooggheden inwendigh boven de neus en bovenste lippen / maer de linie f. roert voogt de epinden der oogghaen. en achter het neusghelechte voogt de kinnebacken. Den hoek des monns; en het holcken onder de onderse lip. boven de kin. De linie g. roert boven het hant; boven het vooghooft en boven de diepte des oogghelidts; oock voogt den oogghappel; en onder de kin de in de pinse ghe. De linie h. roert de achterse hoelcken der oogghen / maer de voonst. hoelcken gaen voogt de linie g. tot op het halve deel teghen de f. nu deele ick a. e. met een linie int midden van malchanderen; die roert voogt het vooghooft; maer het neusken treet een wemich voogt. Daer naer deelt i. h. e. f. met reye oprechte b. d. int midden van malchanderen; die roert voogt de onderse lippe en voogt de kin. Daer naer set ick van de a. achterwaerts drie wintichse. deel / een linie h. die roert achter het oog; maer het onderse oog; stippen maek ick ten halven weghen teghen de kinse. Weder set ick een linie l. van de a. achterwaerts een f. deel aen dese co. te de vooghelidts inderinghe onder het hooft; boven het gewichte. Den hals epinde acht e. midden tusschen h. l. Daer naer deele ick l. h. met drie punten in vier ghelijcke velden. ende in het derde punet set ick den vierdel achter op het hooft.

Zoo ick nu het vierant des van behden zijnde hoofts met de oprechte ende dwersslijnen voogt; oghden hebbe; hare doog van dese vierant n worden daer in ick de sondrelinghe schillinge der desen int aensichte trecken wil. Daer set ick het selde doe / 300 wil ick eerst de lenghte der deelen doogt het lichaem aen wesen.

Eerstelijck onder de dwerssch linie b. nederwaerts / een 60. deel. Daer maek ick de hooghte der schouder leden. Daar op de hooghte der boest een 160. b. Onder de voogte ortelen / een 100. b. Op de tepelen / een 90. b. Onder de boest / een 70. b. En in het wercke / een 1. b. Van het wercke tot in den nabel; maek ick een 20. b. Tot het beginnel der heupen / een 14. b. Tot het epinde der heupen / twee 10. b. Tot het epinde des buycks / een 60. b. Tot op n ghemacht / een 10. cil 10. b. Tot het epinde der meren / twee 9. b. Tot het epinde der aersliden nederwaerts / een 50. b. maek ick hen de eerste bouwen aen den: Want de kin-

dercken sijn betachtich bol stoch van de billen achter hemen af; een 10. b. daer maek ick de ander swavel ofte bou; en is boven de kinse. Midden tusschen de hense en de solen der boeten; set ick de kinse. Daer midden des kinns nederwaerts / een 100. b. Daer epinde ick hemen de kinseghyden. Daer wt het midden des kinns nederwaerts / een 90. b. Daer epinde ick de waren. Van het plater des boests opwaerts / een 200. b. Daer set ick de hooghte des ghewichtes. Daer naer maek ick de lenghte des orms. We het schouder side tot in den ellensbooghe / twee 10. b.

Van den ellensbooghe tot het epinde der vingheren / een 8. b. Van het epinde des vingherts tot in het ghewichte des hants / een 9. b.

Alsoo ick de lenghte der treden des kinns aengheweten hebbe; wil ick oock voorder de diekten des van behden zijnde kinns by allen punten der aenghewetene lenghte beschrijven.

Wat kinns is by de punten der schouder leden dieck twee 10. b. By de hooghte der boest / een 60. b. Doven der tepelen / twee 10. b. Onder de boest / een 10. b.

In het wercke / een 6. b. In den nabel / twee 10. b. By het beginnel der heupen / een 10. b. ende 10. b.

By het epinde der heupen / een 9. cil 10. b. By het epinde des buycks / achter oorde de billen / een 9. b. By het epinde des naren / een 6. b.

En het been maek ick onder de billen dieck / een 7. b. Vooyer nederwaerts / een 10. cil 10. b. Doven de kinse / een 8. b. Midden in de kinse / een 10. b. Onder de kinse / een 10. b.

Midden in de kinsten / een 10. b. By het epinde der heupen / een 12. b. En het ghewichte / een 10. b. En den vort maek ick langh / een 10. b. ende 10. b.

Daer naer maek ick de diekten des van behden zijnde Arms. In de schouder / een 10. b. Onder de ortelen / een 10. b. In den ellensbooghe / een 10. b. Onder den ellensbooghe / een 10. b. Doven vooghtwaerts / een 10. b. Doven de hant / een 10. b. En de hant maek ick dieck / een 10. b.

Zoo ick nu alle lenghten en diekten des menschen kinns aengheweten hebbe; alsoo treck ick hier wt; doog den Overboogher / alle lenghte der gantsche oerlingh tot de placten des vorenzende kinns; met samen alle kinns; h. kinns des hoofts; en de deelen des lijfs set ick met punten.

Ende eerstelijck deels ick het voornzende aensicht met oprechte linien / de welke alle hreedt deelen aenwysen.

Aenbanchelijck in dese ick des vorenzende hoofts vierant / twee 9. deel hiet; en treckene de linie oprechte sponen met a. b. dit vierant deele ick met een oprechte e. in het midden van malchanderen; die gaet midden doogt den schepdel; neuse moent ick wil.

Daer naer deele ick a. t. en c. b. met twee d. e. desde deelen int midden van malchanderen; die twee sorten de buytenste hoelcken der oogghen; ende de herte des hals.

Daer naer deele ick d. e. met twee f. g. in drie ghelijcke velden / die roerten de kinnsse hoelcken der oogghen; buyten de tepelen ende de hoelcken des monns; ende voogt de herte des kinns.

Daer naer deele ick a. d. met h. i. en b. a. b. met h. l. in des ghelijcke velden / dese twee h. l. roerten op beide syden de barette des aenghewetens; by de doerchtlinie h. i. Doo treck ick de onderse ooplielcken; binnen dese oprechte h. l. en der oer

ren treck ick wort haer boventse deel / an het vierant der oprechte a. b. De twee oprechte lijnen i. k. sullen roeren buypen de rondingh der lumbenbacken.

Daer naer deelrick a. h. en l. b. elcke spide met vier punten in vyf ghelijcke velden / ende treck op dryde spiden wt de naeste twee punten by a. b. twee oprechte lijnen m. n. die sullen tra beyden spiden de lyeete des hoofts roeren / tusschen de duwerck lijnen e. f. ende de bloote des booghoofts / sal op beyden spiden over treden de twee oprechte h. i. tusschen de duwerck lijnen e. f.

De oogghenen eynde ick op beyde spiden / midden tusschen de oprechte i. n. ende e. k. onder de duwerck l. f.

Als nu het voren-sijende vierant oock met kruyslijnen doozogghen is / daer in alle deelen des arughelichts ghemaectt wyorden / dan maect ick by alle punten de wlecke de lenghten der deelen aenwijzen / de byete des lijnes iijf.

Cerckelijcken maect ick byde hooch-
de der schouder-leden het hyl lyeet / een
4 deel.
Ende op dese lijne stel ick de schouder-
leden wijze van maelschanderen / twee 9 d.

Daer naer maect ick de byete by de
hooghre der boest obre de schouder / twee
7. 6.

Tusschen de orselen een 3 d.
Tusschen de tepelen een 7 d.
In het weerde een 3 d.
Over den nabel vier 17 d.
By t begint der heupen oer vier 17 d.
By het eynde der heupen / een 15 ende
drie 16 d.

En op dese lijne slaen de been-leden wijze
van maelschanderen / twee 11 d.
En de byete by het eynde des buycks /
maect ick vier 15 d.
By het eynde der mirren / maect ick het
been lyeet / een 15 en 16 d.
By het eynde der bellen / een 8 d.
By de byenen des beens / twee 17 d.

Als ick nu de lenghte dieckte / en byete des lijnes / nae der spiden sijende / ende
voren sijende / aenghelucken hebbe / dan treck ick de ghelick lijnen merc vliet in
dese treckeninghe. Cerckelijck het lijnt naer der spiden te sien / daer naer het
van

van Voeren sijende. En het van achteren sijende lijnt / treck ick naer de duy-
erste lijnen des voren sijenden / en maect het achter tusschen de orselen een we-
nigh byeder dan een 5 d. en splitte het achter van onderen open 9 d. en maect
hem de versten lyeet / een 22 d. ghelijckelijck dat hier naer eyghelijck af-ge-
heek hebbe.

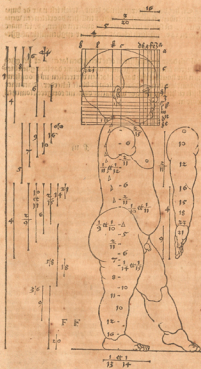
Ende niemant zal sich daer aen argheren ofte verleyden laten / of het ghew-
beerde dat in de Figuren eenich onrecht ghewilt ware / want dat kan ghelick sijn
den met het op-lijnen der houtsen / ofte dat de blacken vercrecken in dooghren
ofte in spiden verlampt wyorden. Maar de schrift blijft sekerder / daer naer
sich dan een seghelijck richten maect / of wel daerter oock int corrigeren southeit
wel verzien kan wyorden.

Volven de lijne / een 19 en 20 d.
Hadden in de knie / een 12 d.
Onder de knie / een 11 d.
Hadden in de knipen twee 23 d.
By het eynde der knipen / een 15 d.
Het been boven den voer / een 19 d.
En den voer maect ick twee lyeet / twee
27 d.

Daer naer maect ick de lyeete des vo-
ren sijenden arms.
Onder de orselen / een 17 d.
In den ellenboghe / een 16 d.
Dooz den ellenboghe / een 14 d.
By het ghewijche der hant / een 20 d.
Maer de open hant / een 11 d.

Die kinderen dungh ick dooz den
rugghen-graet en in sijn lechens / ge-
lijck voer aen de ander Beelden ofte 16
guren verhoght is.

En alsuelken kindt / maect ick een
beheendeel van sijn spouder langh.

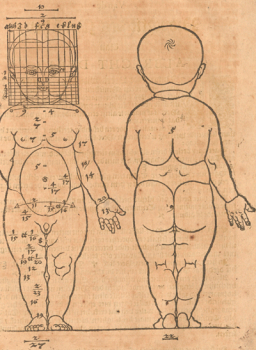

Schepdel/
Sterck/
Oogghyaen/
Nriuse/
Kin/
Eynde des hoofts
trollen/
Onder de kin/
halswyl/
Hoochteder schen
der/
Doochte der best
Orselen/
Espelen/
Onder de booslen/
In het wecke/
Navel/
Bogen der heupel/
Eynde der heupel/
Eynde des buyse/
Op het gemack/
Eynde der uieren/
Eynde der billen.

Op de knie/
Wadden inde knie/
Onder de knie/

Eynde der knippen

Hoochte des ghe/
wichts/
Solen

HET TVVEEDE BOECK

Van de

Proportie des Menschen /

Van

ALBRECHT DVRER.

In dit tweede Boeck, wil ik op een nieu ende op een ander manier een Menschelijck deel leeren meten / namelick / met eenen Heet-Raf: het waerich teken langh ofte kort / waer dat ich daer groote ofte kleine deelen met werten wil / ende desen Heet-Raf maech ic altyc een stekende langh van 't selue deel dat ic meten wil.

Ich maek die puc een besonder teeken / daerment by verken kan ende weet dat ic een heelen Heet-Raf daer mede mepne / ende ic teken hem alsoo: ¶

Daer naer deele ic desen Heet-Raf in tien ghehele velden: en elc veld roem ic een Cal: en zijn teeken daer by dat nom de Cal sal he men: als ic dat beschryfde 300 selte ic het aldus: ¶

Daer naer deele ic haer Cal in tien ghehele velden: ende elcke veld noeme ic een deel / ende het teeken dat ic hem gheue / daer by men de deelen kan kenmen ende is aldus: ¶

Daer naer deele ic dese kleine deelen elc noch in drie ghehele velden: ende de selde ender noeme ic een Crumlen: ende ic gheue hem een teeken daerment by hem: ende is aldus: ¶

Elc als ic met desen Heet-Raf ende spien inhout meten wil / 300 teer ic wytwordigh dencken de schijf een oprechte tafel / met vijf oprechte bloote linnen: in drie ghehele velden gheboort: ende bereken de velden / daeren een segghelic met zinnen naem: ende spien Character ofte teeken daer onder.

In het eerste veld maek ic den Heet-Raf. ¶ In het ander t'ghetal. ¶ In het derde dat deel. ¶ Ende in het vierde maek ic het Crumlen. ¶

Alsoo heeft een segghelic zijn besonder veld. Ende als ic dan aenbainghe ende beschryue de lenghte: daeren ende herten des Menschens uytreke / ghelick: der hennematen 300 zal ic van de selde schijf altyc met een linie uytwaren in de voorgesemelde tafel. Daer in wil ic setten met spieren / de veld: ende het ghetal eens segghelicken liden: in welck veld was reide het sp in de Heet-Raf: Cal: Werk: ofte Crumlen: hoe veld de maet der lenghten: daeren ofte herten gheue. / h: is sp dan deel ofte wepigh: / ende waer het niet en gheue: daer wil ic dese maek o setten.

Du schijue ic my met dit voors: meten op de selue maniere / ghelijc als ic in het eerste Boec ghedaen hebde: ende houde ooc de selue ordonnatie.

¶

¶

Te stelle drie oprechte linnen des Werks lenghte 2000 my: ende beslyt die onder ende boven met twee dwerschlinnen Schepdel ende Hoken ghenomt. Wy de eerste waer ic het Werk naer der spiden. Wy de tweede: het van voeren. Ende wy de derde: het Werk van achteren. Daer naer maek ic de lenghte der liden: maten: eer: selijc by het van besiden zijnde Werk: ende doozetec de selde lenghte der leden ende begunselen: al met dwerssch linnen: 300 vele als ic dier van noode hebbe. De andere twee oprechte linnen des van voeren ende van achteren zijnde Werks: ende alst maten der leden: wil ic setten met oprechte linnen / achter het van besiden zijnde Werks. Ende wat dan de maet eener segghelicker linie van den Heet-Raf: Werk: oft Crumlen: inhout: ende gheue: 300 wil ic de selde linie berekenen: met des Heet-Rafs: Ghetal: Werk: ofte Crumlens: Character: ende de spieren: daer by setten: / alsoo veld alst van eener segghelicken inhout. 300 wil ic ooc berekenen: ghelijc als boven verhaelt is: een segghelicker dwerssch linie des van besiden ende van voeren zijnde Werks: hoe desen segghelicken dier: ende herten inhouden zal.

Zoo dit nu verstaan en wort daer op ghepaft wort / zoo begint
 te en met alsoo woort eend eenen mid delmarigen span:

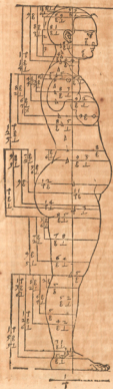
Eerfelijc de lenghte.

	Te L X	Te L X
Den achtersten werbel opt hoofte is	01 00	01 00
het vooshoofte is	01 00	01 00
Den Ghepdel nederwaerts tot	01 00	01 00
het eynde des kint	01 00	01 00
in den halskap	01 00	01 00
de hooghte der schouder-leden	01 00	01 00
Tusschen de kinde des vooshoofs en eynde des kint / dree ic met twee diuerschijnen in / gelycke yvelen in het doornik inder ic het vooshoofte de ander de neuse in het derde den mont ende kin.		
de dierce der doest is	02 10	02 10
de voosht of selen	04 00	04 00
Van de schouder-leden nederwaerts tot	03 00	03 00
de repelen	03 00	03 00
ander de doest	03 00	03 00
in het weerde des buyze	13 00	13 00
in den navel ist	01 00	01 00
int beginsel der heupen	03 00	03 00
Van het weerde des buyze nederwaerts tot	03 00	03 00
eynde der heupen	03 00	03 00
op de scharme	03 00	03 00
eynde der niere	11 00	11 00
eynde der billen	01 00	01 00
Van t eynde der billen tot	01 00	01 00
de dierce des bovensten beens is	01 00	01 00
op de kinde	01 00	01 00
in midden in de kinde	11 00	11 00
Van t midden des kint	01 00	01 00
nederwaerts tot	01 00	01 00
het eynde der bypsterke kuyten	01 00	01 00
het binnenste der kuyten	01 00	01 00
op de hooghte des gheuychts op den doest	14 00	14 00
het eynde des bypsterke enckels	14 00	14 00
het onderste der selen des voets	13 00	13 00
Daer naer maer ic den doest langh	01 00	01 00
Maer naer ic de lenghte des arms alsoo:		
De her schouder ghebid tot in den ellenboghe is	10 00	10 00
De den ellenboghe tot het gheuycht der hant	07 00	07 00
De her gheuycht der hant tot het eynde der vinghers	08 00	08 00
Daer naer maer ic de dierce des van bespandende span / op alle diuerschijnen alsoo:		
De kinde des achtersten werbels des hooftes die	03 00	03 00
Daer ober het vooshoofte	07 00	07 00
Over de oogghiam	08 10	08 10
Over de neuse	07 10	07 10
Daer ober de lippen	07 00	07 00
Daer ober de kin ende hals ooc	07 00	07 00
Ende op dese kinde is den hals die	01 00	01 00
De dierce ober den hals cupl is	06 00	06 00

	T E L X	T E L X
Over de doest	01 00	01 00
Op de voosht schouder	10 00	10 00
Over de repelen	10 00	10 00
Onder de doest	09 00	09 00
In het weerde	08 00	08 00
Over den navel	08 00	08 00
Op't begin der heupen	09 00	09 00
Op't eynde der heupen	10 00	10 00
Op de scharme	09 00	09 00
Ende aen het eynde der billen is het been die	07 00	07 00
Op de indspringh daer onder	07 10	07 10
Daer by de kinde der indspringh nederwaert	07 30	07 30
Woven de kinde	03 00	03 00
Onder in de kinde	03 00	03 00
Onder in de kuyten	04 30	04 30
Onder in de kuyten	05 40	05 40
Op dese kinde is de hant ghebid wieck een andere	03 00	03 00
Op de scharme ist hant	03 00	03 00
En het been byt eynde der billen	06 00	06 00
Onder int dunnste want scheen-been	03 00	03 00
Woort gheuycht des voe	03 00	03 00
Op't eynde des wercken enckels aen scheen-been	05 00	05 00
Daer na maer ic de dierce des arms nader sode also		
Den arm nae der sode is in de schouder die	05 10	05 10
Onder in de muys	04 00	04 00
In den ellenboghe	01 00	01 00
Int berce des arms	02 00	02 00
Int gheue der hant	03 00	03 00
En de hant int dierce	03 00	03 00
Daer na maer ic by de andere oprechter kinde op allen diuerschijnen de bysten des hals also		
De voosjende span is int hoofte op de diuer sche kinde des achtersten werbels hant	03 30	03 30
Op de kinde des vooshoofs	07 30	07 30
Woort de dierce des hoofte	07 30	07 30
Over de oogghiam	07 10	07 10
Over de ooren	06 00	06 00
Over de neuse	06 00	06 00
Onder den hals ist bo ven die	06 10	06 10
maer by de kinde des kint	06 00	06 00
Over t halskapiten	14 10	14 10
Over de schouder-leden	13 10	13 10
En op dese kinde slaen de schouder-leden wort van malehanderen	12 40	12 40
De dierce ober de boest	12 00	12 00
Tusschen de repelen	11 40	11 40
Int weerde is de dierce	11 70	11 70
Daer ober de navel	11 40	11 40
Op't begin der heupen	11 30	11 30
Op't eynde der heupen	14 60	14 60
Op dese kinde is de hant ghebid wieck een andere	10 50	10 50
Op de scharme ist hant	14 30	14 30
En het been byt eynde der billen	06 00	06 00
Op de bygnen ofte dierce des beens	06 00	06 00
Woven de kinde	04 00	04 00
Onder in de kinde	04 00	04 00
Onder in de kuyten	01 00	01 00
Onder in de kuyten	04 00	04 00
Op't eynde der bypsterke h	03 20	03 20
Op't eynde der binnenste h	03 20	03 20
Onder int scheen-been	01 00	01 00
Int gheuycht doot de enckelen	02 00	02 00
Onder de enckelen in den doest	02 40	02 40
Onder de doest ist hant	04 20	04 20
Daer na maer ic de dierce des voosjende arms		
Den arm is onder de schouder hant	01 30	01 30
Onder den ellenboghe in de dierce	03 40	03 40
Daer den ellenboghe in de dierce	04 00	04 00
Op't gheuycht der hant	02 40	02 40
En de hant is hant	04 00	04 00
Zoo nu alle lenghten		

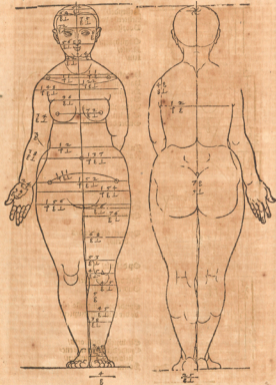
In het ghemeycht oock
 Door den voet in het eynde
 der buytenste enkelens/
 En den voet en is niet alsoo
 breed als des Heins voet.
 Hier na maect u de diete des
 arms na den scharde also:
 De arm is in de schouder die
 in der mans
 In den ellenboghe
 Wyngheghe woerde by de hant
 Int ghemeycht der hant
 Ende de hant is diech
 Daer na maect u de diete
 des voorszijnde Wilsf op al
 len dwerckh lantem alsoo:
 Het voorszijnde Wilsf is int
 hooft op de linc des achter
 den werckels treet
 Over de linc des voorszijnde
 oer de blote des voorszijnde
 Oer de oogheblin
 Oer de ooren
 Oer de neus
 Ende de hant is den hals
 hant
 By de hooghe der hant
 By den hals-hant
 By de schouderlede
 En op de selde linc laen de
 schouderlede niet van mal
 handeern
 De hant oer de boez ende
 schouder is
 Tusschen de oeselen int hooft
 Tusschen de epelen
 In het werck
 Paer oer de nabel
 By het eynde der heupen
 Op dese linc staet de breten en
 de heupen want bā erander
 Hier de hant by het eynde
 des hants is
 By de spijtinghe des Wilsf
 Ende by de scharde is het
 been hant
 By het eynde der billen

T	E	L	X	T	E	L	X
0	2	1	0	0	2	0	1
0	3	7	0	0	4	1	0
0	3	1	0	0	3	1	0
0	4	1	0	0	4	1	0
0	3	1	0	0	3	1	0
0	2	7	0	0	2	7	0
0	1	0	0	0	1	0	0
0	2	4	0	0	2	4	0
0	3	2	0	0	3	2	0
0	6	0	0	0	6	0	0
0	7	3	0	0	7	3	0
0	7	2	0	0	7	2	0
0	8	0	0	0	8	0	0
0	3	6	0	0	3	6	0
0	4	0	0	0	4	0	0
0	4	4	0	0	4	4	0
1	1	0	0	1	1	0	0
1	3	2	0	1	3	2	0
1	0	1	0	1	0	1	0
1	4	8	0	1	4	8	0
0	9	6	0	0	9	6	0
0	7	1	0	0	7	1	0
1	0	0	0	1	0	0	0
1	3	7	0	1	3	7	0
1	3	2	0	1	3	2	0
1	1	1	0	1	1	1	0
1	3	4	0	1	3	4	0
1	3	6	0	1	3	6	0
0	7	6	0	0	7	6	0
0	7	6	0	0	7	6	0

Schepdel/
 Achterste wetdel/
 Dooghooft/
 Ooghhaen/
 Oerf/
 linc/
 Hooghe des schouder/
 Nalshant/
 Schouder-hooghe/
 Wilsf/
 De voorszijnde oeselen/
 Epelen/
 Ende de boezlen/
 In het werck/
 Nabel/
 Eynde der heupen/
 Eynde des hants/
 Spijtinghe linc/
 Eynde der scharde/
 Eynde der billen/
 Dignen oft diete des
 beens/
 Op de linc/
 Gidden in de linc/
 Ende de linc/
 Eynde der buytenste en/
 de der binnenste knipten/
 Ghemeycht des voets/
 Eynde der buytenste en/
 kelens oerf scharde/
 Soelen.

In welke volghens eenen
 anderen dan meten / op de
 zelfde in meer als eenen eiken.
 Maar nu men te eerst vooz
 mp ende met de lenghte der
 lidematen / en ander noodge
 denghen / by de eerste opeer
 te linnen alsoo:
 Van de schepdel des hoofts
 tot den achterden weruel.
 Tot het voozhoofd
 Tot het eynde des huns
 Tot de hoogte der schouder
 In den halsknyl
 Tusschen het vooz / hoofft
 en het eynde des huns / dree
 le met twee linnen in die ge
 lichte velden / een het vooz
 de maer ic het voozhoofft / In
 het ander nruft / ooghien en
 ooren / In het derde / de monne
 ende hant.
 Daar na dree ic voozder also
 We de hoogte des hals
 knyls tot het schouder / ghe
 lichte hooghtreis
 Op de hooghte der boest /
 Tot de voostte oeffelen
 Tot de achterste oeffelen /
 Tot op de tepelen
 Onder de boest
 In het werckle
 Want werckle tot in de nabel
 Tot het eynde der heupen
 Op de schaemte
 Tot het eynde der billen
 Van het eynde der billen
 tot de heugne of durtte des beks
 Doven de hant
 Doven in de kinne
 Want midden des kinnes / tot
 onder de kinne is
 Het eynde der buxterude kuyt
 Het eynde der binnenste kuyt
 Op de hoogte des voets
 Tot het eynde der eichelen
 Tot het eynde der soelen

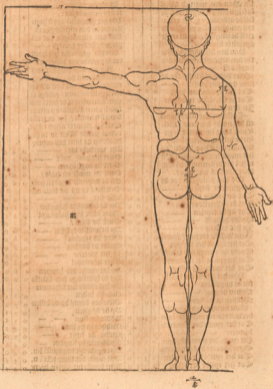
T E L X		T E L X	
En den doer is langh	1	0	0
Daer naer waer ic de lengte te des arms alsoo:			
Wt het schouder / gheht tot in den ellenboghte is	1	0	0
Wt den ellenboghte tot int gheuyricht der hant		8	6
Wt het lict der hant / tot het eynde der vingers		6	4
Maer ick by de eerste opeerliche linnen de durtte des hider lijcken hants alsoo			
Den vruyende dan is int hoofft op de duwerckhante des achterden weruels die	0	3	1
Op de kinne des voozhooffts	0	7	1
Onder de oogghen	0	7	8
Onder de neuse	0	7	0
Onder de lippen	0	6	4
Onder hals en kin	0	6	4
Op dese kinne is de hals die	0	4	2
Op de schouder / hooghte	0	3	3
Maer over den halsknyl	0	4	3
Op de schouder / leden	0	6	6
Onder de boest /	0	8	0
Op de voostte of soelen	0	8	7
Onder de tepelen	0	8	8
Onder de boesten	0	8	1
In het werckle	0	7	4
In den nabel	0	7	3
Op het eynde der heupen	0	8	6
Op het eynde der schaemte	0	7	1
En ten eynde der billen is het been die	0	6	6
Op de Dagnen	0	6	0
Doven de kinne	0	3	3

	T	E	L	X		T	E	L	X
Widden in de kinie	0	4	0	0	Eñ de bzeete by de schenckte	1	1	3	0
Onder de kinie	0	4	0	0	By het eynde der billen is	0	1	6	0
Widden in de kuyten	0	4	4	0	het been bzeet	0	1	6	0
By het eynde der buytenste kuyten	0	4	1	0	Maer by de bygnen	0	4	4	0
By het eynde der binnenste kuyten	0	1	9	0	Boven de kinie	0	1	1	0
Onder int scheen-been/ aen het hande	0	2	3	0	Widden inde kinie	0	1	1	0
In het ghewichte noch	0	2	3	0	Onder de kinie	0	3	1	0
In de voet/ by het eynde der buytenste enckelen	0	4	4	0	Widden in de kuyten	0	4	0	0
Dier na maer ic de derte des indelicken arnis also:					Byt eynde der buytenste kuyt	0	3	6	0
De arnis in de schouder die	0	4	8	0	Onder de binnenste kuyt	0	1	1	0
In de minis	0	4	0	0	Onder aen t scheenbeen aen het hande	0	1	6	0
In den ellendoghe	0	2	6	0	Dooy het ghewicht ober de enckelen	0	2	2	0
Dooy den ellendoghe	0	1	7	0	Onder d enckel in den voet	0	2	0	0
Int ghewichte der hant	0	1	7	0	Eñ den voet is bzeet	0	1	1	0
Ende de hant is dick	0	2	0	0	Daer na maer ic de bzeete des van voren ziende arnis/ by de ander opechte linnen/ op allen dwersch linnen also				
De Han is int hooft/ op de kinie des arsjedens werbis hede	0	5	3	0	De Han is int hooft/ op de kinie des arsjedens werbis hede	0	5	3	0
Op de kinie des voor hoofts	0	6	1	0	Op de kinie des voor hoofts	0	6	1	0
Ober de ongheden	0	6	1	0	Ober de ongheden	0	6	1	0
Ober de ooren	0	6	3	0	Ober de ooren	0	6	3	0
Ober neuse en humbacken	0	1	0	0	Ober neuse en humbacken	0	1	0	0
Onder de kinie is den hals bzeet	0	4	1	0	Onder de kinie is den hals bzeet	0	4	1	0
By de hoochte der schouder by den hals-kuyt	1	1	2	0	By de hoochte der schouder by den hals-kuyt	1	1	2	0
Daer onder staen de schouderleden witte vā malkander	2	4	7	0	Daer onder staen de schouderleden witte vā malkander	2	4	7	0
De bzeete ober de bocht is	1	1	3	0	De bzeete ober de bocht is	1	1	3	0
Tusschen de orselen ist bzeet	0	7	1	0	Tusschen de orselen ist bzeet	0	7	1	0
Ende het lij is onder de bochten bzeete	1	1	1	1	Ende het lij is onder de bochten bzeete	1	1	1	1
In het werche	0	9	0	0	In het werche	0	9	0	0
Daer ober de nabel	1	1	0	0	Daer ober de nabel	1	1	0	0
Ober het omde der heupen	1	1	0	0	Ober het omde der heupen	1	1	0	0
Op dese kinie staen de heupen witte vā malkander	0	8	2	0	Op dese kinie staen de heupen witte vā malkander	0	8	2	0

	Scheepel/	Leo desen Han syn hande kuyts-wijs gheweet wt steet / 300 maect hy den bzeecant / 300 langh als hy is / 300 bzeet is hy oot. Oshete sijn naer dooy ooghen staet.
	Achtersten werckel/ Steru/	
	Dogghaen/ Straete	
	kin/ Halskuyt/	
	hoochte der schouder/ Docht/	
	De vooste orselen/ Capelen/ Onder de bochten/	
	In het werche/ Nabel/ Begin der heupen/	
	Spnde der heupen/ Op de schenckte/	
	Spnde der billen/	
	Bygnen/	
Op de kinie/		
Widden in de kinie/ Onder de kinie/		
Spnde der buytenste ende binnenste kuyten/		
Oshewicht des voets/ Spnde der buytenste enckelen aen t scheenbeen/ Solen ofte platte.		

Leo desen Han syn hande kuyts-wijs gheweet wt steet / 300 maect hy den bzeecant / 300 langh als hy is / 300 bzeet is hy oot. Oshete sijn naer dooy ooghen staet.

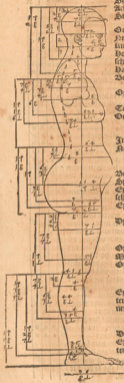

	℥	℞	℥	℞
Als den voet is langh	—	—	0	7 8 0
Daer naer moet ic de lengte des arms alsoo:	—	—	1	0 0 0
Wt het gewicht der schouder tot in den ellenboghe is	—	—	0	7 6 0
Wt den ellenboghe tot int gewicht der hant is	—	—	0	6 2 0
Wt het gewicht der hant tot het eynde der vinghers	—	—	—	—
Als nu dese lenghte mit dwerchslijnen dooche- oprechtelijnen 300 vers als by een legelic bespoot, geroeg ic 300; dan moet ic de dwerch slydelijcken Wtst; op alle de dwerch slyden; by de eerste oprechtic; en mette alsoo: Het rechte zijnde Wtst is in het hooft op de linie des achteren werckels werckels die	—	—	0	4 6 0
Over het vooghooft	—	—	0	7 1 0
Over de oogghjaen	—	—	0	7 2 0
Over de neuse en hals /	—	—	0	6 5 0
En de bovenste luyt en hals	—	—	0	6 0 0
Den hals is op de linie des hants die	—	—	0	4 0 0
By de schouder-hooghte	—	—	0	3 0 0
Over den halsknap	—	—	0	3 5 0
Over de hooft	—	—	0	7 0 0
By de vooght-orselen	—	—	0	8 0 0
Over de teylen	—	—	0	8 2 0
In het werck	—	—	0	7 4 0
Over den nabel	—	—	0	6 4 0
By het eynde der heupen	—	—	0	1 0 4 0
By de splejtinge des Wtst	—	—	0	9 0 0
Over de billen	—	—	0	8 3 0
Derte des heens by de billen	—	—	0	7 2 0
By de dygnen	—	—	0	7 1 0
Boven de kinne	—	—	0	5 1 0
Widden in de kinne	—	—	0	4 1 0
Over de kinne	—	—	0	7 0 0
Widden in de heupen	—	—	0	4 4 0
Byt eynde der buytenste kin	—	—	0	4 0 0
Byt eynde der binnenste kin	—	—	0	3 5 0
Acnt dwercklinen sijden heet	—	—	0	2 5 0

	℥	℞	℥	℞
In het ghewicht	—	—	0	2 9 0
In de voert by het eynde der buytenste nuchelen	—	—	0	4 4 0
Aer na moet ic de dwerck des slydelijcken arms also:	—	—	0	4 4 0
De arm is in de schouder die	—	—	0	4 0 0
Onder de arsel in de musc	—	—	0	1 8 0
In den ellenboghe	—	—	0	2 7 0
Doo den ellenboghe	—	—	0	2 6 0
By het ghewicht der hant	—	—	0	1 5 0
Ende de hant is dick	—	—	0	2 0 0
Daer na moet ic de breedte des van voren zijnde Wtst; by de ander oprechtic lijnen; op allen dwerchlijnen also	—	—	—	—
Het Wtst is in hooft; op de linie des achteren werckels hwerck	—	—	0	4 8 0
Over het voog hooft	—	—	0	6 3 0
Over de oogghjaen	—	—	0	6 0 0
Over de ooren	—	—	0	6 5 0
Over neuse en kinnebaeken	—	—	0	4 9 0
Onder de kinne is den hals heert	—	—	0	1 3 0
By de hooghte der schouder	—	—	1	0 2 0
Over den hals-knap /	—	—	1	2 0 0
By dese linie saen de schouderleden wat d malckander	—	—	0	9 1 0
De breedte over de hooft ende schouder is	—	—	1	3 9 0
Cullesien de orselen is heert	—	—	0	9 0 0
Cullesien de teylen	—	—	0	7 4 0
Ende het hof is onderde hooft	—	—	0	9 9 0
In het werck	—	—	0	9 1 0
Daer over de nabel	—	—	1	2 6 0
Over het eynde der heupen	—	—	1	4 0 0
By dese linie saen de heupen wat mit malckanderen met de bovenste ghewichten dwerck	—	—	1	0 0 0
En by de splejtinge de dwerck	—	—	0	3 8 0
Over dese luyt	—	—	0	7 0 0
En de breedte by de schouder	—	—	0	7 0 0
Byt eynde der billen is het been dwerck	—	—	0	6 7 0
Daer by de dygnen	—	—	0	6 2 0

	℥	℞	℥	℞
Boven de kinne	—	—	0	4 4 0
Widden inde kinne	—	—	0	4 0 0
Onder de kinne	—	—	0	3 8 0
Widden in de heupen	—	—	0	4 0 0
Byt eynde der buytenste kin	—	—	0	3 5 0
Onder de arsel sijden dwerck arm	—	—	0	1 7 0
Over de kinne	—	—	0	2 0 0
Doo den voert onder de enckelen	—	—	0	1 8 0
En den voert is by de	—	—	0	1 4 0
Daer na moet ic de breedte des van voren zijnden arms.	—	—	—	—
Des Wtst arm is in de musc dwerck	—	—	0	2 9 0
Achter den ellenboghe	—	—	0	1 8 0
Over den ellenboghe	—	—	0	1 9 0
Byt ghewicht der hant	—	—	0	1 6 0
En de hant is dwerck	—	—	0	3 0 0
So nu alle lenghten dieten ende breedten des Wtst bescheden sijn; dan moet ic de proportie des van voren zijnde; by de eerste en tweede oprechtic lijnen.	—	—	—	—
Daer na omter ick by de derde oprechtic linie; de proportie des van achteren zijnde des Wtst; ende omsijet die met de buytenste lijnen des van voren zijnde Wtst.	—	—	—	—
En achter sijn de orselen des Wtst leger da de vooght; daerom is wt der hooghte des hals kuyts tot onder de achterste orselen	—	—	0	4 0 0
En het Wtst is achter cullesien de orselen dwerck	—	—	1	0 4 0
En de splejtinge der billen van brencken opwaerts	—	—	0	6 6 0
De billen sijn dwerck	—	—	0	1 8 0
En sijn ghelijc hier boden bescheden is alsoo heb ic in het hooft en alghewent; om alsoo nupre vermeninghe te dwerck daen dwerck.	—	—	—	—

Schroock/
Achterste werb.
Bteen

Ooghbaen/
Fruic/
kin/
Beanghte der
schouder/
Dalsknap/
Doest

Orselen

Tepelen/
Onder de boeste

In het wecke/
Nabel

Beginder den.
Spijnghe/
Synde der
schaente/
Synde der billt

Dygnen

Op de knie/
Nidd in de kn.
Onder de knie

Synde der buis-
tenke ende bin-
tenke knipten

Des ghrwische
Synde der buis-
tenke enckelen/
Solten ofte
platts.

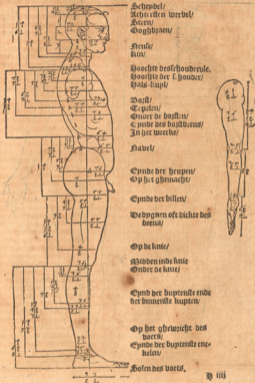
	Y	E	L	X	T	F	L	X
Al willic volghen eenen andern man niet / ende selfe manne als den eerden.								
Maer nu menne eren voer op ende warte de lichte der labimaten / en ander noodige dinghen by de eerste opechte- te linien alsoo:								
Van de schouder des hooftes tot des achteren werck.	0	7	0					
Tot het voerhooft	0	7	0					
Tot het eynde des hant hooghte des schouder / rufel.	0	3	4					
Tot de hooghte der schouder tot den halskneel	1	0	6					
De hooghte des hals- kneels tot op de boest /	0	1	7					
Tot de voerste orselen	0	1	8					
Tot de achterste orselen /	0	4	3					
Tot op de tepelen	0	3	0					
Onder de boest	0	0	2					
Tot het eynde des boest In het wercke	0	7	3					
Dans wercke tot in de nabel	0	1	9					
Tot het eynde der heupen	0	1	9					
Tot het eynde der heulen	1	3	0					
Van het eynde der heulen tot de byggen of darte des hant Tot op de kinne	0	9	0					
Bydden in de kinne	1	1	6					
Onder de kinne tot ander de kinne is	0	1	7					
het eynde der byggen / heup.	0	6	2					
het eynde der dennen / uil / hant.	0	7	0					
Op het ghewicht des voets	1	4	1					
Tot het eynde der byggen te enckelen	1	3	0					
Tot het eynde der soelen	1	6	8					
Ed den voer te langh	0	9	1					
Dare naer maer ic di lang- er des arms alsoo:								
Wt het schouder-ghelidre tot in den ellenboghe to	1	2	0					
Wt den ellenboghe tot int ghewicht der hant	0	3	0					
Wt het lidre der hant / tot het								
eynde der byggen	0	6	5					
Zoo nu dese lichte met duerck linien doos de bye op / recht linien ghetoghen werden / soo viel dier by ren jeghelidre van noode is / soo maerckick dan by de eerste opechte linien op alle duerck- liche linien de dicke des sphe- lijcken Mans alsoo								
Den n. benyende Man is int hooft: op de duercklinne des achteren werckels dic Op de linie der voerhooftes	0	4	7					
Onder de kinne is / hooft	0	6	0					
Onder de kinne lippen / nec	0	3	7					
Ede den hals is op de kinne des kint derck	0	1	8					
Op des / schouder-bleefgh hooghte	0	4	0					
Op de schouder hooghte	0	4	3					
Maer onder den halskneel	0	4	9					
Onder de boest /	0	7	0					
Op de voerste orselen	0	7	7					
Onder de tepelen	0	7	9					
Onder de byggen	0	7	7					
Op het eynde des boest In het wercke	0	7	8					
In den nabel	0	6	3					
Op het eynde der heupen	0	7	0					
Op de schaemte	0	7	0					
Ed ten eynde der billen is het diem die	0	3	7					
Een wermich nedertwaert	0	3	1					
Op de byggen	0	3	1					
Bydden in de kinne	0	4	0					
Bydden in de kinne	0	1	6					
Onder de kinne	0	1	6					
Bydden in de kinne	0	2	0					
Onder in de kinne	0	1	6					
Op het eynde der byggen te enckelen	0	1	6					
Op het eynde der byggen te enckelen	0	1	1					
Onder den het dunste des schenckels	0	2	2					
Int ghewicht des voets	0	2	3					
Int het eynde der byggen te enckelen	0	6	5					

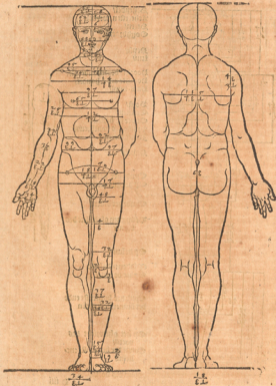
	Y	E	L	X	T	F	L	X
enckelen doos / den doet.	0	1	0					
Dier nu maer ic de dicke des sphelijcken arms also:								
Den arm is in het schouder- bleefgh dick	0	4	1					
Onder de orsel in de muss	0	3	6					
In den / ellenboghe	0	2	1					
Doos den ellenboghe	0	2	1					
By het ghewicht der hant	0	1	4					
Ende de hande is dick	0	1	7					
Dare na maer ic de byeete des van boren ziende Mans / by de ander opechte linien / op allen duercklinen also:								
Den Man is int hooft / op de kinne des achteren wer- ckels byeete	0	6	3					
Op de kinne des voer hooft /	0	5	8					
Bydden doos het voer hooft	0	6	2					
Onder de oogghen	0	6	0					
Onder de ooren	0	6	4					
Onder de kinne ende kinne- dacken	0	4	8					
Ed by de kinne is den hals dick	0	1	7					
Maer by des schouder- bleefgh hooghte is het	0	4	3					
Op de hooghte der schouder	0	9	5					
Onder den hals-kneel /	1	3	8					
Op dese linie staen de schou- derleden wijs da malhandere	0	9	6					
De byeete onder de boest ende schouderen is	1	4	0					
Tusschen de orselen ist byeete	0	9	7					
Onder de tepelen	0	6	3					
Onder het lijf is by het eynde des boest-heens byeete	1	0	2					
In het wercke	0	9	2					
Onder de nabel	0	9	7					
Maer tusschen het werckel den nabel is het bleefgh waer bydden tot gheladen / alsoo dat de byeete is	0	9	9					
Onder de heupen	1	8	0					
Op dese linie staen de heupen waer van malhanderen	0	7	9					
Ed de byeete by de schaemte	1	0	7					
Wt het eynde der billen is het diem byeete	0	4	0					
Maer by de byggen	0	4	0					
Bydden ende kinne	0	1	0					
Onder de kinne	0	1	0					
Onder in de kinne	0	1	7					
By te eynde der byggen te enckelen	0	1	8					
Onder aen't seghen been aen het dunste.	0	1	3					
Doos het ghewicht	0	1	8					
Onder den kelen	0	2	0					
Doos den doet onder de en- kelen	0	1	9					
Ed den voer is byeete	0	1	1					
Dare naer maerck die byeete des van boren ziedens arms.								
Onder de kinne aen is in de muss byeete	0	2	1					
Achter den ellenboghe	0	1	8					
Doos den ellenboghe	0	1	0					
Maer der teghen der hant	0	2	2					
Byt ghewicht der hande	0	1	8					
Ed de hant is byeete	0	1	4					
Zo nu alle lenghten / dieten ende byeten des Mans he- schieden sijn dan treck ich de proportie met sijn linien recht daer in / van bydden zinder by de eerste opechte linie / ed by de tweede opechte te linien den van boren-zien- den Man.								
Dare na omtreec ich by de dreed opechte linie / de pro- portie des van achteren zien des Mans / ende met de byg-								

terste linnen des van voren
zijnde Mans.

Ende achter waerick ick
hem tusschen de onsen breef
Ende woe de hoogte des
hals-knups egt de achterste
onlen
En de splittinghe der billen

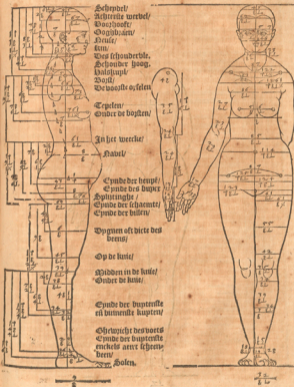
T	E	L	X	van den den opwaerts	T	E	L	X
				De versken luyt breef	0	0	0	0
1	1	0		En elken gelick het hier boven b: scheyden is/ al soo hebbe ic het hier na afgebeest: om also nime meeninghe te creeke te moghen verlaeten.	0	1	0	0
0	4	1						

	T	E	L	%		T	E	L	%
Dier naer volghens uitte den voosch 24/4 / een ghe- lich matigh Wyf beschijnt en en houde alsoe de eerste odeminghe.					Dier naer matere delenghte des arms also :				
Van de hoogte des hoofst / denckspijel tot den achter- sten werbel is	0	0	6	0	De her grontheit der schou- der tot in den ellebogen	1	0	6	0
Tot het vooschofte	0	2	0	0	Wan den ellebogen tot in het ghewichte der hange	0	8	8	0
Tot het eynde des kins	0	7	7	0	De her ghewichte der hant tot het eynde der vingeren	0	3	8	0
Tot de hoogte des schou- derulesch	0	8	3	0	Daer nae matere is de die- tes van besede ziende Wyfs by de eerste oprechtse liene op allen duersich-huim alsoe				
Tot de hoogte der schou- der	1	0	4	0	De her Wyf is in hoof / op de liene des achterden wer- vels byder	0	4	3	0
In den halsknapl	1	1	1	0	Op de liene des boos hoofst	0	0	7	0
De den hals knapl hennel tot de boest	0	1	7	0	Over de noogh-arn	0	7	0	0
Onder de voosche orselen	0	1	2	0	Over de neus	0	4	0	0
Onder de achterste orselen	0	4	0	0	Over de lippen ende hals	0	1	6	0
Op de tepelen	0	0	1	0	Over de kinne ende hals	0	0	1	0
Onder de boest	0	7	6	0	En den hals is by de hooght- te des schouder vleesch dick	0	1	3	0
In het wercke	1	1	1	0	By de hoogte der schouder	0	4	4	0
Wan het wercke tot in den nabel ist	0	2	1	0	Over het halsknapelen	0	0	6	0
Tot het eynde der heupen	0	7	0	0	Over de boest	0	6	0	0
Tot het eynde des buosch	0	7	0	0	By de voosche orselen	0	7	1	0
Tot de spijtinghe des Wyfs	0	8	3	0	Over de tepelen	0	7	6	1
Tot het eynde der schanste	0	9	6	0	Onderde boest	0	7	9	0
Tot het eynde der billen	1	0	1	0	In het wercke	0	6	1	0
Wan het eynde der billen tot de dyngnen ofte diete des berns is het	0	4	1	0	Over den nabel	0	8	0	0
Op de kinne	0	9	0	0	Over de heupen	1	0	0	0
Widdin in de kinne	1	1	2	1	By het eynde des buoschs	0	9	1	0
Tot onder de kinne	0	2	0	0	By de spijtinghe des Wyfs	0	1	0	0
Tot het eynde der buysen de kintzen	0	6	4	0	By het eynde der schanste	0	7	6	0
Tot het eynde der binnens- te karpren	0	7	2	0	Ende het berne is ten eynde der billen by h	0	6	0	0
Tot de hoogte des ghe- wichtes op den voer	1	1	4	0	By de dyngnen ofte diete des berns is het dick	0	6	0	0
Tot het eynde der buysen de ene- kel maen het schenckern	1	4	4	0	Widdin de kinne	0	4	1	0
Tot het eynde der tolen	1	6	0	0	Widdin in de kinne	0	1	9	0
Ende den voer is langh	0	9	9	0	Onder de kinne	0	1	8	0
					Widdin in de karpren	0	4	1	0
					By't eynde der buysen de karp	0	1	4	0
					By't eynde der buysen de karp	0	1	2	0
					Onder den't schenck-berne	0	3	1	0
					In het ghegewicht	0	3	6	0
					Onder de benschelen	0	4	2	0

	T	E	L	X		T	E	L	X
Hier na maect de dicke des spijnlichen arms also:									
Den arm is in de schouder dick	0	4	0	0	het been hiert	0	1	0	0
Onder de oefel in de mump	0	2	3	0	Maer by de bygnen	0	1	0	0
In den ellenboghe	0	2	4	0	Boven de kinne	0	1	0	0
Doog den elmboghe	0	2	4	0	Widden indelkinne	0	1	0	0
In het ghewicht der hant	0	1	1	0	Onder de kinne	0	1	0	0
Ende de hant is dick	0	1	0	0	Widden in de knipten	0	1	0	0
Daer na maect de byrete des van voren zijnde Wylfs/ by de ander oprechte linien/ op allen dwarselijlinien also:					Byt eynde der buyterste knip	0	3	0	0
Der Wylf is int hooft/ op de kinne des achtersten wer- tels byede	0	6	3	0	Onder aen't scheinbeen aen het dunste	0	1	0	0
Over het voos hooft	0	6	2	0	In het ghewicht	0	1	0	0
Over de ooren	0	5	7	0	Over de enckelen	0	2	0	0
Over de nrust ende himme- backen	0	4	8	0	Doog den boert onder de en- ckelen	0	1	0	0
En by de kinne is den hals dickt	0	1	3	0	En den boert is byet	0	1	0	0
Maer by des schouder- bleefte hooghte is het	0	1	6	0	Daer naer maer ick de byrete des van voren zijnden arms	0	2	0	0
By de hoochte der schouder	0	8	7	0	Den van voren zijnde arm is in de mump byet	0	2	7	0
Over den hals knip /	1	0	2	1	Achter den ellenboghe	0	2	0	0
Op des kinne naen de schou- derleden wort by malshander	0	8	1	0	Doog den ellenboghe	0	3	0	0
De byete oben de boyl ende schouderen is	1	2	6	0	Bye ghewicht der hant	0	1	7	0
Tusschen de oefelen is byet	1	2	6	0	En de hant is byet	0	1	0	0
Tusschen de repelen	0	1	6	0	So nu alle lenghten dieten ende byeten des Wylfs de- schribben sijn/ dan teet ick de proporctie met hare linie n recht daer in / van desoben zijnde by de eerste oprechte linie/ ende by de tweede/ aan voren zijnde.				
Ende onder de boysten is het hichem byede	0	9	0	0	Over nu ontteet ick by de drede oprechte linie/ des van achter zijnde Wylfs/ ende met de buyterste linien des van voren zijnde Wylfs.				
In het weechel	0	1	3	0	Maer het van achteren zien- de Wylf is achter rullighen de oe selen byede	1	0	0	0
Over de maerl	1	1	4	0	De achterste oefelen sijn lo- ger da de boogste/ daerom sijn int de hoochte des halcknups tot onder de acht-rede oefel n	0	6	0	0
Over de knipten	1	2	3	0	De spijnginge der billen	0	6	5	0
Op des kinne naen de beenen in de knipten wort van maer kanderen	0	8	7	0	Achtere sijn de vreden byet	0	1	7	0
Ende de byete by het eynde des buycks	1	3	4	0	Also te voos de vreden byete/ de heb beschrijft ic Wylf ont.				
Op de spijnginge des Wylfs	1	2	1	0					
En het been is by het eynde der schaemte byede	0	6	1	0					
By het eynde der billen is									

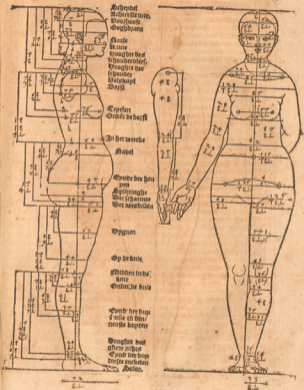

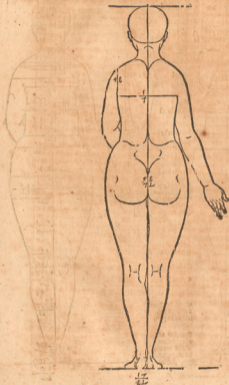

	T	E	L	X		T	E	L	X
Hier naer volghend int ic den voorsj span / een ander maatigh wijf beschrijven en houde also de sclar opdeninghe.					Wat het ghewichte der oeselen tot in den ellenboghe	1	0	1	0
Van de hoogte des hoofden scheidel tot den achtersten werdel is	0	0	1	0	Wat den ellenboghe tot in het ghewichte der hande	0	1	7	0
Tot het vooshoof	0	1	9	0	Wat het ghewichte der hant tot het eynde der vinghers	0	1	7	0
Tot het eynde des hant	0	7	6	0	Dare naer maer ic de dicke des wijfs / by de eerste operechte linnen / op allen dwersche linnen also.				
Tot de hoogte des schouderblich	0	8	6	0	Het wijf is int hoof / op de linc des achterden werdel dieck	0	4	5	0
Tot de hoogte der schouder	1	0	2	0	Op de linc des voor hoof	0	7	1	0
In den halskapel	1	1	0	0	Ouer de ooghtiam	0	6	5	0
Wat den hals kapel hiem / tot de boest	0	2	0	0	Ouer de neus	0	0	1	0
Onder de wooghte oeselen	0	3	1	0	Ouer de lippen ende hals	0	0	0	0
Onder de achterste oeselen	0	4	0	0	Ouer de linc ende hals	0	0	1	0
Op de tepelen	0	6	2	0	En den hals is by de hoogte der schouder vierich dieck	0	1	7	0
Onder de boest	0	7	1	0	By de hoogte der schouder	0	4	1	0
In het wercke	1	1	4	0	Ouer het halskapellen	0	4	9	0
Wat het wercke tot in den nabel ist	0	1	9	0	Ouer de boest	0	7	0	0
Tot het eynde der heupen	0	6	7	0	By de wooghte oeselen	0	7	5	0
Tot het eynde der schaemte	0	9	7	0	Ouer de tepelen	0	7	1	0
Tot het eynde der billen	0	0	4	0	Onder de hoesten	0	6	3	0
Van het eynde der billen tot de dygnen ofte dicke des been is het	0	4	4	0	In het wercke	0	0	1	0
Op de hant	0	1	9	0	Ouer den nabel	0	0	8	0
Bedden in de knie	1	1	1	0	By het eynde der heupen	0	0	9	0
Wat het midden des knien tot onder de knie ist	0	2	2	0	By de schijnghe des wijfs is het	0	0	9	0
Tot het eynde der dupten te knipen	0	6	1	0	By het eynde der schaemte	0	0	4	0
Tot het eynde der dinsten te knipen	0	7	1	0	Ende het been is ten eynde der billen in h	0	7	1	0
Tot de hoogte des ghewichtes op den voer	0	1	5	0	By de dygnen	0	6	2	0
Ten eynde der dupten te knipen	1	4	1	2	Ouer de knie	0	4	4	0
Tot het eynde der soelen	1	6	1	0	Bedden in de knie	0	1	8	0
Ende den voet is langh	0	9	2	0	By het eynde der knieschij / de /	0	1	7	0
Dere nae maer ic de lenghte des acris also :					Onder de knie	0	1	1	0
					Bedden in de knipen	0	0	4	0
					By het eynde der dupten te knipen	0	1	7	0

	Y	E	L	X
Byt epindebinnefte kuypten	0	3	4	0
Onder aan het fchepens been	0	3	4	0
Dooy het vrompicht	0	3	7	0
Dooy den boec byt epinde	0	4	1	0
der enckelen aens fchependen				
Daer nae makre ic de dree				
des fchepelicken arms alsoo:				
Den arm is in de fchouder	0	4	0	0
dick	0	4	0	0
Onder de orfel in de mayos	0	4	0	0
In den ellenboghe	0	2	4	0
Dooy den ellenboghe	0	2	1	0
In het ghewichte oer haut	0	3	4	0
Ende de hande is dick	0	3	6	0
Daer nae makre ic byt an-				
dree oprechte linie / op alle				
doerft flijmen / de breedte des				
vā voren ziende Wijs / alsoo				
het Wijs is int hoef op				
de linie des weruels byet	0	4	0	0
Over de s voothoofs knus	0	6	2	0
Byt den boec byt voothoef	0	0	4	0
Onder de dooghaars	0	0	8	0
Over de ooren	0	0	6	1
Over neuse en kinnebaeken	0	4	9	0
Ende den hals is op de li-				
nie des knus byet	0	0	1	0
Byt de hooghte des fchou-				
derplegels is het	0	4	2	0
Byt de hooghte der fchouder	0	9	4	0
Over den hals-kupl /	1	0	8	0
Op dese linie laen de fchou-				
derleden wijt vā mallander	0	8	5	0
De byete oder de boyl is	1	2	4	0
Tuffchen de orfelen al byet	0	1	8	0
En arder tuffche de orfelen	1	0	0	0
Tuffchen de tepelen	0	1	7	0
Ende onder de boylen is het				
licham byet	0	8	9	0
Anderwaerts in het hie	0	8	9	0
In het wercke	0	9	1	0
Over den navel	1	1	7	0

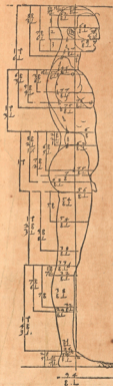
Over de fchoupen	2	3	1	0
Op dese linie laen de beenen				
in de fchoupen wijt vā mal-				
lander	0	9	0	0
Byt de fchepinghe des Wijs	1	3	5	0
En het been is byt epinde				
der fchaernte byet	0	6	8	0
Byt het epinde oer billen al	0	6	7	0
Maer byt de dypnen	0	3	7	0
Byden de linie	0	9	1	0
Byden in de linie	0	1	6	0
Onder de linie	0	3	4	0
Byden in de kuypten	0	4	0	0
Byt epinde der dypnen te kn.	0	7	1	0
Onder in het fchepens been	0	4	4	0
Dooy het ghewicht	0	1	4	0
Onder de enckelen is het	0	2	0	0
Dooy den boec onder de en-				
ckelen	0	1	4	0
Ende den boec is byet	0	0	1	0
De breedte is achter byet	0	1	1	0
So in alle lenghten / voren				
ende byeten des Wijs de-				
fchepden zijn dan tree tek de				
proportie met hare linnen				
rechte daer in / van befiden				
ziende / byt de eerste oprechte				
linie / ende byt de tweede / des				
van voren ziende.				
Daer nae ontrec ik byt de				
dree oprechte linie / des van				
achter ziende Wijs / ende				
met de dypnente linnen het				
van voren ziende Wijs / en				
makre hare van onderen op				
waerts gheschiet	0	5	7	0
Ende den ghelic te hie				
der beenen hebber alsoo heb-				
be te hie Wijs hie maer vooj				
ooghen gheliet / om te betre				
te verlaen /				

	†	E	L	×		†	E	L	×
Antwiltic volghens enen anderen Man weten / op de selfde manier als den eersten.									
Maer nu wene ic eerst doer wop ende meet de lenghte der hantmaten en anders noodige dinghen by de eerste opzigt te leeren alsoo.									
Van de schepdel linie af tot den achtersten wervel.	0	5	0		waeris / tot de euelien den het schern den	0	1	7	0
Tot het voorschoot	0	1	0		Daer na. v waer ic de lēng- te des arms alsoo.	0	9	4	0
Tot het eynde des hants	0	7	6	0	Wt het schenckel ghelyck tot in den ellenboeghe	1	0	6	0
Hooghte des schouderwrevel.	0	8	1	0	Wt den ellenboeghe tot int ghewicht der hant	0	9	1	1
In den halsknip	1	0	6	0	Wt het lot der hant / tot het eynde der vinghers	0	6	1	0
Daer nae deelt ic tusschen de linie des voorschoots ende het eynde des hants in twee dwercklijnen in hie gelijcke velden / in het bovēnste hie voorschoot / in het onder de dekte de mont en hant.					So nu dese lenghte meet dwercklijnen by de hie op- rechte lijnen getogt werten 300 maer ic dan by de eerste oprechte lijnen op alle dwer- cklijne lijnen de derte d. s. hde- lijcken Man / alsoo				
De de hooghte des hals knips tot de schouderwrevel	0	0	0		Den Man is in t hooft / op de lin. des achterst wervels der	0	4	1	0
Onder de achterste arselen	0	4	0		Onder het voorschoot	0	8	2	0
Tot op de tepelen	0	5	4	0	Onder de mont is het	0	6	8	0
Onder de borst	0	6	3	0	Onder de halsknip tip eerst ter	0	0	1	0
In het wercke	1	0	1	0	Ende den hals is op de linie	0	0	0	0
Van wercke tot in de nabel	0	1	2	1	des hants dert	0	1	7	0
Tot het eynde der heupen	0	6	5	0	Wo des schouderwrevel hie	0	4	0	0
Tot het eynde des bucks	0	7	1	0	Maer onder den halsknip	0	4	0	0
Op de schaente	0	1	2	0	By de schouderwrevels hooghte	0	5	7	0
Tot het eynde der billen	1	0	0	0	By de voegste arselen	0	7	7	0
Van het eynde der billen / tot de dijghe of dact des hies	0	1	0	0	Onder de tepelen	0	7	6	0
Wt de lijne	0	9	8	0	Onder de borsten	0	7	1	2
Wt den in de lijne	1	1	1	0	In het wercke	0	6	0	0
Van midden des knies toe onder de lijne is	0	7	0		In den nabel	0	6	2	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		Onder de heupen	0	7	1	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		By het eynde des bucks	0	7	0	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		Onder billen en schaente	0	8	2	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		By t eynde d. e. billē d. b. d. d. r.	0	1	6	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		En wermich nedertwaerts	0	1	4	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		By de dijgten	0	1	4	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		Onder de lijne	0	1	1	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		Onder de lijne	0	1	1	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		Wt den in de lijne	0	1	2	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		By het eynde d. r. dijgten	0	1	2	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		Wt den in de lijne	0	1	2	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		By t eynde der dijgten	0	1	2	0
Tot het eynde der dijghe	0	7	0		By t eynde der dijgten	0	1	2	0

	T	E	L	X		T	E	L	X
Onder een het scheen been	0	2	1	0	Maer by de dijnen	0	6	0	0
In het gheuzicht	0	0	1	0	Vouen de hant	0	0	1	0
Dooy den voet by het eynde	0	1	7	0	Widen in de hant	0	2	8	0
der enkelen, niet sijn ruben	0	1	7	0	Onder de kin	0	2	8	0
Daer nae make ic de breedte					Widen in de knippen	0	2	1	0
des saderlijcken arms alsoo:					Byt eynde der buytenste le kin	0	2	6	0
Den arm is in de schouder					Byt eynde der buytenste kin	0	2	4	0
dick	0	4	1	0	Onder in het sege-n-been	0	0	1	4
By de achterste orsel	0	1	6	0	Dooyt het gheuzicht	0	0	1	0
In den ellenboghe	0	2	1	0	Dooyt den voet onder de enkelen	0	1	1	0
Dooyt den ellenboghe	0	2	1	0	Ende den voet is byet	0	1	2	0
By het gheuzicht der hant	0	1	0	0	Daer nae maer ic de breedte				
Ende de handt is dick	0	1	6	0	des van vooren sijnden arms				
Daer nae maer ic by de andere					Den arm is inde wuyt byet	0	2	5	0
oprechte linie / op alle					Achter den ellenboghe	0	2	0	0
dwaercklijnen / de breedte des					Dooyt den ellenboghe	0	2	0	0
ba vooren sijnde Hans / alsoo:					By het gheuzicht der hant	0	2	7	0
De span is int hooft op					Ende de hant is byet	0	3	1	0
de linie des achtersten wer-					Toe nu alle langhten / dierten				
vels byet	0	4	1	0	ende byerten des Hans bes-				
Op de vooschootes linie	0	6	0	0	schapen sijn van terre ick de				
Widen dooyt het vooschoot	0	2	0	0	proportie met hare kin-n-				
Over de ooghtwaen	0	1	0	0	rekte daer in / van besijden				
Over de ooren	0	6	4	0	sijnde / by de eerste oprechte				
Over neuse en kinnebacken	0	4	0	0	linie / ende by de tweede / des				
Ende den hals is op de linie	0	1	0	0	van vooren sijnde-				
des hals breedt	0	1	0	0	Daer nae omtrent ick by de				
By de hooghte des schou-					derde oprechte linie / den van				
dervelesch is het	0	4	0	0	achteren sijnde Hans / ende				
By den hals-knupl	1	1	4	0	met de buytenste lijnen des				
Op dese linie staen de schou-					van vooren sijnde Hans / en				
derleden wuyt ba malhaender	0	9	1	0	make hem achter tusschen de				
De breedte ower de boylt is	1	1	1	0	orselen byet	1	0	0	
Tusschen de orselen ist byet	0	0	8	0	De achterste orselen staen				
Tusschen de tepelen	0	0	1	0	leger dan de boylt / zoo is de				
Ende onder de borsten is het					hooghte des halsknups tot				
lichams byet	0	9	9	0	onder de achterste orselen	0	4	2	0
In het werche	0	0	8	1	En de spijtemge der billen is				
Doer den navel	0	9	0	0	van onderen o / waer is	0	3	2	0
By het eynde der heuyen	1	0	2	0	De breedte is achter haer	0	1	4	0
Op dese linie staen de brenten					Den Hans omtrent ghy met				
in de heuyen wuyt van male-					een-n-paer / als sijn den kin-				
handeren	0	7	1	0	nen voet des Passers in den				
En het been is by het eynde					navel set en den o / n / waer				
des buytenste breedt	1	0	1	2	eren wuyt o / waer is				
By de schaemte	1	0	1	0					
Op het eynde der billen ist	0	4	8	0					

Schepel/
Achterste werdel/
Vooschoot/
Ooghtwaen

Brule/
kin/
Des schoudervele,
halsknupl/
Schouder-het

De voosht orselen
Tepelen/
Onder de borsten/

In het werche/
Navel/

Eynde der heuyen/
Eynde des buyten-
ste schaemte
Eynde der billen/

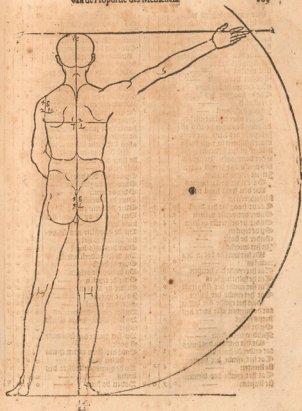
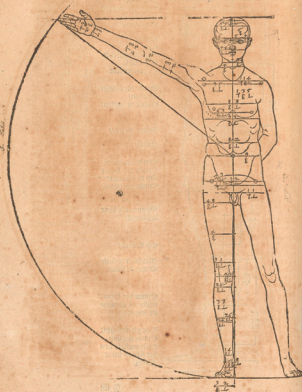
Dijnen oft dicke
des beens/

Op de kinie/
Widde in de kinie
Onder de kinie/

Eynde der buy-
tenste en binnen-
ste knippen/

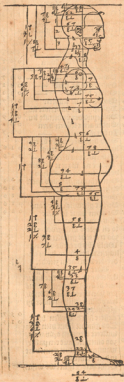
Des gheuzichts/
Eynde der buy-
tenste enkelens aen
het scheen-been/
Halen.

	Y	E	L	X		Y	E	L	X
Wie naar volghens wil ic den voers/daen / en maeght Wijs beschrijven en maect de / oeprechte linien stonden in de / de oeprechte, Van de hoogte der hoofts/ den schouder / tot den achtersten wervel / is	0	0	6	9	Op het ghetwicht is	0	1	6	1
Tot het voos/hoof	0	1	6	0	Tot het eynde der sefen	0	2	3	0
Tot het eynde des lums	0	7	7	0	Wie de solem opwaer is tot de enckelenarm hetschenbreen	0	1	4	0
Tot de hoogte der schouderbreck	0	8	7	0	Wie den voet is langh	0	3	4	0
In den halsknap	1	4	0	0	Wie van maer ic de lenghte des arms also				
Wat naar deel ic tusschen de linie des voos/hoofs en het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Wie het schouderghecht tot in den ellenboghe is het	0	9	6	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Wat den ellenboghe tot in het ghetwicht der hand	0	9	1	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Wie het ghetwicht der hand tot het eynde der vinghers	0	5	9	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Wat na maer ic de dicte des van bespde zijnde Wijs / by de eerste oeprechte linien / op allen dwersche linien also				
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Het Wijs is int hooft / op de linie des achtersten wervels diech	0	4	4	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op de linie des voos/hoofs	0	6	2	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over de oogghyaen	0	6	7	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over de neuse	0	6	0	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over de bodende lippe	0	3	3	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over de kinne ende hals	0	5	3	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Den hals is op de linie des hals diech	0	1	1	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op de hoogte des schouder vlecht is het diech	0	1	8	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over den hals-knap	0	4	7	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op de schouderbreck en hals	0	7	0	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over de boest	0	7	0	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op de wooske orselen	0	7	1	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over de tepelen	0	7	1	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over de borsten	0	7	0	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					In het werche	0	5	6	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Over den navel	0	7	8	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op het eynde der heupen	0	9	4	1
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op de spijtinghe des Wijs is het	0	8	0	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op het eynde der schamte al oech	0	7	3	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Ende het been is een eynde der billen diech	0	6	3	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Op de bygnen ofte dicte des beens	0	3	8	0
Wat naar deel ic voos/daen / in het eynde des lums met twee dwerslinien in / ghyliche velden / in het bodende maect ic het voos/hoof. In het ander maect / oglyken en ooren. In het / inoort en kin.					Toten de hanc	0	4	0	0

	Y	E	L	X		Y	E	L	X
Widdem in de kinne	0	1	5	0	Over den navel	1	1	0	0
Over de kinne	0	1	10	0	Op het eynde der heupen	1	1	9	0
Widdem in de heupen	0	1	7	0	En op dese linie staen de heupen / leden wijt van een ander	0	8	6	0
Op het eynde der bygnen	0	1	2	0	En de spijtinge des Wijs	0	2	5	0
Op het eynde der bemende kinne	0	9	2	0	Op het eynde der schamte	0	6	1	0
Over aent danc des schamte beens	0	2	0	0	is het den hanc	0	6	1	0
In het ghetwicht	0	2	3	0	Op het eynde der billen	0	6	1	0
Over de enckelen in of voort	0	2	6	0	Op de bygnen	0	9	0	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder	0	2	6	0	Toten de kinne	0	1	7	0
In de mens	0	3	9	0	Widdem in de kinne	0	1	8	0
In den ellenboghe	0	3	9	0	Over de kinne	0	1	8	0
Voos den ellenboghe	0	3	5	0	Widdem in de heupen	0	1	7	0
Op het ghetwicht der hand	0	3	5	0	Op het eynde der bygnen kinne	0	1	9	0
En de hand is die	0	3	5	0	Over aent e saken-been	0	1	7	0
Maer ic by de andere oeprechte linie / op alle dwersche linie / de byrete des van voren zijnde Wijs					In het ghetwicht	0	1	8	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Over den voet onder de enckelen des schen-brens	0	1	8	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					En den voet is byet	0	1	5	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Wat na maer ic des van voren zijnde arms also	0	2	5	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Den arm is in de mens byet	0	2	5	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Achter den ellenboghe	0	2	6	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Voos den ellenboghe	0	2	6	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Op het ghetwicht der hand	0	2	6	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					De open hand is byet	0	2	9	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Als dan al dese lenghte / dicte en byete beschyden zijn	0	3	0	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					soo tre ic de gestaltem des Wijs / by de eerste oeprechte linie / maer der spiden by de andere / die van voren zijnde	0	3	0	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Wat na omtrent ic de ghyf / maer by de / oeprechte linie / met de bygnende gestalt linie des van voren zijnde Wijs / der billen zijn van onder op gheschiet	0	5	7	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Achter sijn de verken byet	0	5	7	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					soo ghy die Wijs sijn arm wyltreck weynich opwaer / soo omtrent / met een passer / wanneer ghy den eren doet in den navel se.	0	1	3	0
Wat naar maer ick de dicte des van bespden zijnde arms dicte des arms ende schouder					Oelje dese figuren we wijst.				

Schepdel/
 Rechte werd.
 Steric
 Ooghhaem/
 Dent/
 kin/
 Hooghte des
 schouderlecks
 Halsknap/
 Schouderhaa.
 Boest/
 Orselen/
 Tspelen/
 Onder de boest

In het wercke/
 Nabel/

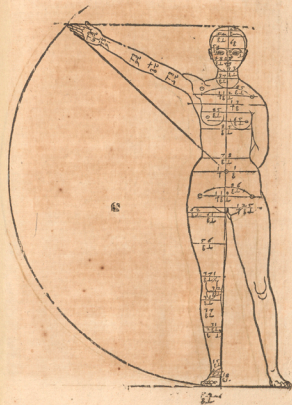
Spinde der heu.
 Spijtinghe/
 Spinde der
 schaente/
 Spinde der billi

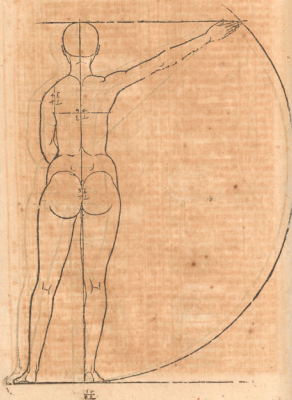
Wpgeen/

Op de knie/
 Hebbd in de kn.
 Onder de knie/

Spinde der bup-
 tenke ende bin-
 nenste kupten/

Des ghezicht
 Spinde der bup-
 tenke enckelen/
 Soem ofspalte

	T	E	L	X		T	E	L	X
Antwilke volghend eenen Span met een Wijnbeschu- vande depl een eerste met dwerfslanen de lenghte der hormaten recht de span.									
Dan de schoude linc af tot het eynde des hals	0	7	0		Op het ghewicht des voets Van het gewicht des voets tot het eynde der salen	0	2	8	0
Van't eynde des hals tot het eynde des voo- hoofs	0	0	0		Van het eynde der salen op waer't eynde bystrickte ene- delen aen schen-ben	0	1	8	0
Van de hoogte des voo- hoofs tot de oogghen	0	2	0		En den voet is langh	0	9	0	0
Van de oogghen tot het eynde der neus	0	2	0		Wat meer moet ic de leng- te des arms aljoo:				
Van het eynde der neus tot het eynde des hals	0	1	0		Wt de hoogte des hals- kups tot in den ellenboghe	1	4	0	
Van de hoogte der schen- dels tot de hoogte d. s. schou- deruylech	0	7	7		Wt den ellenboghe tot int ghewicht der hant	0	1	5	0
Hooghte des schouder	0	9	1		En de hant is langh	0	6	0	0
In den halskand	1	0	4		Zoo mit dese lenghte met dwerfch lincn op de 2. op- rechte lincn getogt wt den 300 moet ic dan by de eerste oprechte lincn op alle dwer- fche lincn de dichte d. s. spde- lijken Span; aljoo				
We de hoogte des hals- kups tot de boest	0	3	0		Den viant desden Span is in het hoof / op de linc des voo- hoofs	0	5	1	0
Onder de orselen	0	1	6		Onder de oogghen	0	6	6	0
Tot op de tepelen	0	1	0		Onder de neus ende de nek	0	6	0	0
Onder de boest	0	0	0		Onder de lippen ende den hals	0	5	4	0
In het wercke	0	9	0		Ende den hals is op de linc des hals dick	0	5	4	0
Van't wercke tot in de nabel	0	2	0		Op de hoogte des schouder- vreck	0	8	3	0
Tot het begin der heupen	0	1	7		Op de schouderen hooghte is het dick	0	4	6	0
Tot het eynde der heupen	0	6	1		Maer onder den halskupl is het dick	0	5	3	0
Tot het eynde des bucks	0	8	6		Onder de borsten	0	7	4	0
Op de schenckel	0	9	7		Op de hoogte der orselen	0	8	2	0
Tot het eynde der billen	0	0	6		Onder de tepelen	0	8	3	0
Van het eynde der billen tot de naeste linc onder	0	0	6						
Van't eynde der billen tot de ander daer onder	0	2	5						
Tot de dijgaren	0	1	6						
Billen in de knie	1	2	8						
Went midden des knies tot boven de knie	0	1	8						
Went op de knie	0	1	9						
Van't midden des knies tot onder de knie	0	0	7						
Went onder de knie	0	0	1						
Went onder de knie	0	0	1						
Het eynde der vuytenk. kup.	0	6	2						
Het eynde der vuytenk. kup.	0	6	9						

	℥	℞	℥	℞
Onder de borsten	3	0	hims dyert	0
In het weerde	5	0	Op de hoogte des schou-	0
Over den nabel is het	3	0	derelich	0
Op het begin der heupen	0	3	Op de hoogte der schouder,	0
Op het eynde der heupen	0	3	Over den hals	0
Op eynde des duysels	0	7	Op dese limt slaen de f. hou-	0
Op de schambe en ober de	0	6	deride knuyten malckander	0
billen	0	6	Op de byerte ober de borst	0
En het been is by het eynde	0	3	en schouderen is	0
der billen die	0	3	Tecken de orselen	0
Op de maecte daer onder	0	3	Daer de byerte tusschen d	0
Op de sweerde daer onder	0	3	teylen is	0
Op de bygnen en het	0	3	In het weerde	0
Duyten op de knie	0	4	Over den nabel	0
Duyten op de knie	0	7	Op het begin der heupen	0
Aydden in de knie	0	1	Op het eynde der heupen	0
Duyten onder de knie	0	1	En op dese limt slaen de been	0
Van binnen onder de knie	0	1	leden in de heupen wort van	0
Aydden in de knuyten	0	4	malckandren	0
Op eynde der duytenste kn.	0	3	Op het eynde des duysels	0
Op eynde der duytenste kn.	0	3	is het been byert	0
En der aent dunst des scheen	0	2	Op de schambe	0
beens	0	2	En by de maecte daer onder	0
In het ghewicht	0	4	De andere daer onder soek	0
Daer naer maect u de berte	0	4	Op de bygnen	0
des van beyden synde aens	0	4	Duyten de knie	0
Den aent is in de schouder	0	4	Over binnen op de knie	0
dick	0	4	Onder de knie	0
Ende de orselen in de myns	0	3	Aydden in de knie ist byert	0
In den elenboeghe	0	2	De ghelicken oock in de	0
Woo den elenboeghe	0	2	andere twee limt daer on-	0
Daer teghen de hant	0	2	der / hout een seghelick soo	0
Op ghewicht der hant	0	2	veel maect de ghelick linnen	0
En de hant is die	0	2	werden krom daer naer ghe-	0
Da maect ic by de andere	0	2	trocken.	0
op eynde linc / op alle dwer-	0	2	Aydden in de knuyten /	0
sche linc / de byerte des van	0	2	Op de duytenste knuyten	0
voeren zijnde Hans	0	2	Op de duytenste knuyten	0
Den van voer zijnde Hans	0	2	Onder aent scheen been	0
is int hooft op de duerselich	0	2	Woo het ghewicht en ene	0
weerde werdelich byert	0	2	ken des schen bens	0
Aydden dooz her t wooyhoof	0	2	En ander de ruckelen dooz	0
Over de ooghbaen	0	2	den doer	0
Over de ooren	0	2	En den doer is byert	0
Op de linc des neus	0	2		0
Enden hals is op de linc des	0	2		0

	℥	℞	℥	℞
des van horen zijnden aens	0	2	Want ghewicht tot de solen	0
Den aent is in de myns byert	0	2	Onder de ruckelen	0
Schre den elenboeghe	0	2	Ende den voet is langh	0
Woo den elenboeghe	0	2	Des na maer ic de lengte	0
En drier teghen de hant	0	2	des aens.	0
Op het ghewicht der hant	0	2	Op de hoogte des hals	0
De open hant is byert	0	2	En in den elenboeghe ist	0
Doests maect ic de lenghte	0	2	Woo het ghewicht der hant	0
der lincaren des Wits / by	0	2	Ende de hant is langh	0
haer optreckt twee lincen en	0	2	So ma alle lenghten by de	0
dooptreck die niet duerselich-	0	2	oprechte lincen met duersel-	0
lincen alsoo	0	2	lincen dooytrocken sijn. Van	0
Van de hoogte des schen-	0	2	maer ic de dichte des Wits /	0
dels tot het begin des hals	0	2	na der syden by de eerste op-	0
Van daer tot het eynde des	0	2	rechte lincen / op allen duers-	0
wooyhoofs	0	2	sche lincen alsoo	0
Van het wooyhoof tot op de	0	2	Der Wits / is int hooft op	0
soghhaem ist	0	2	des wooyhoofs linc dick	0
Van de ooghbaen tot het	0	2	Over de ooghbaen	0
eynde der neuse ist het	0	2	Over de neer ende neuse	0
Van daer tot op den hals	0	2	Over de heppen ende hals	0
Daer de him is voer van den	0	2	Over den hals ende linc	0
hals een weynich verheven	0	2	En den hals is op de linc	0
Van de hoogte des schen-	0	2	des kins dick	0
dels tot de hoogte des schou-	0	2	Op de hoogte der schouder-	0
derelich is het	0	2	elich	0
In den hals hant	0	2	Over den halshuyt	0
Wat den halshuyt tot op de	0	2	Over de borst	0
hooghte der borst is het	0	2	Op de orselen	0
Onder de orselen ist	0	2	Over de teylen	0
Op de teylen	0	2	Onder de borsten ist	0
Onder de borst is het	0	2	In het weerde	0
In het weerde	0	2	Over den nabel	0
Over den nabel	0	2	Op het eynde der heupen	0
Tot het eynde der heupen	0	2	Op het eynde des duysels	0
Op het eynde des duysels	0	2	Tot de splatinghe	0
Onder bilien en schambe	0	2	Onder bilien en schambe	0
Over eynde der billen ist by die	0	2	Over eynde der billen ist by die	0
ten weynich nedertwaerts	0	2	Op de bygnen	0
Op de bygnen	0	2	Onder de knie	0
Onder de knie	0	2	Aydden in de knie	0
Aydden in de knie	0	2	Onder de knie	0
Onder de knie	0	2	Aydden in de knie	0
Op de linc des neus	0	2	Over de linc	0
Enden hals is op de linc des	0	2	Op eynde der duytenste kn.	0
	0	2	Op eynde der duytenste kn.	0
	0	2	Op het ghewicht	0

	T	E	L	%		T	E	L	%
Wier naer-bolghens wil ic emmen anderen span werten/ erec de litematen op de erecde oprechte linie / in de voorlij opdringhe.					tot het eynde der vinghers				
Van de hoogte des hoofst- schejdelis / tot de dwersche li- des achterden werbels	0	1	0	0	Zoo nu dese lenghte niet dwersche linien doorgoghen worde, op de oprechte linien/ Dan zoo maer ic de dirc te des van besjide zijnde spans / op de erecde oprechte linien / op allen dwersche linien also	0	7	0	0
Tot het voorhoofd	0	2	3	0	Den span is nu hoofft op de dwersche linie des achter- den werbels dirc	0	3	2	0
Tot het eynde des kins	0	8	4	0	Op de linie des voor hooffes	0	7	0	0
Tot de hoogte der schouder- derbelsch	0	1	0	1	Over de oogghyaan	0	7	3	0
In den halsknuyl	1	1	1	0	Over de mens	0	7	0	0
De dri hals-knuyl tot en- der de voorste orfelen	0	2	1	0	De bovenste lippe en hals	0	6	2	0
Op de tepelen	0	4	0	0	kins dirc	0	4	2	0
Onder de borst	0	0	1	0	Op de hoogte der schouder	0	4	6	0
In het wecke	1	0	0	0	Over de schouderfelen	0	3	0	0
De het wecke tot in den nablis	0	2	1	0	Op de voorste orfelen	0	6	7	0
Tot het eynde der heupen	0	7	3	0	Over de tepelen	0	8	1	0
Tot het eynde der schaemte	0	8	3	0	Onder de borsten	0	8	1	0
Tot het eynde der billen	1	1	0	0	In het wecke	0	7	1	0
Den het eynde der billen tot de dypnen ofte dirc des drens is het	0	1	3	1	Over den navel	0	6	7	0
Op de kinie	0	7	4	0	Over de heupen	0	8	4	0
Widd in de kinie	1	0	3	0	Op de schaemte	0	7	6	0
Wd het midden des kins tot onder de kinie is	0	1	6	0	Wp de doren is ten eynde der billen di k	0	6	1	0
Tot het eynde der buipen	0	6	8	0	Wp de dypnen ofte dirc des drens	0	6	1	1
Arkusten	0	6	8	0	Wden de kinie	0	4	7	0
Tot het eynde der binna- ste kuyten	0	7	7	0	Wden in de kinie	0	1	3	0
Op het ghewicht is	1	4	6	0	Onder de kinie	0	1	7	0
Tot het eynde des scheen- drens	1	1	4	0	Wden in de kuyten	0	6	4	0
Tot het eynde der soelen	1	7	0	0	Wp het eynde der binnaeste kuyten	0	1	7	0
Ende den voet is langh	1	0	0	0	Onder in het scheen-dren in het dunste	0	2	1	0
Hier nae maeric de lenghte de-arms also					In het ghewichte	0	1	0	0
Wd het schouderghefte tot in den ellenboghe is het	1	0	0	0	Wp het eynde des scheen- drens dooz den voet	0	4	9	0
Wd den ellenboghe tot in het ghewichte der hande	0	9	0	0	Dare naer maer ic de dirc- te des schouder-arms	0	3	0	0
Wd het ghewichte der hant					De arm is inde schouder dic	0	1	0	0

	T	E	L	%		T	E	L	%
In de wipst	0	7	1	0	Over het ghewicht	0	2	1	0
In den ellenboghe is	0	7	1	0	Dooz den voet onder de eng- hele	0	2	1	0
Dooz den ellenboghe	0	7	1	0	Ende den voet is hier	0	2	1	0
Wp het ghewicht der hant	0	7	1	0	Dare na maer ic de dirc- te van boven zijnden arms	0	8	6	0
Ende de hant is dirc	0	1	9	0	Den arm is inde wipst bjeet	0	8	6	0
Dare na maer ic bje de on- dere oprechte linie / op alle dwersche linien / de bjeete des p voern zijnde spans also					Achter den ellenboghe	0	2	1	0
De span is int hoofft op de linie des achterden wer- bels dirc	0	1	0	0	Dooz den ellenboghe	0	2	1	0
Op des voorhooffes kinie	0	6	0	0	Wp het ghewicht der hant	0	2	0	0
Over de oogghyaan	0	3	0	0	Ende de hant is hier	0	2	0	0
Over de ooren	0	6	0	0	Zoo nu alle lenghte in dircen enre bjeeten des spans be- schryuen yin / dan teer ick de proportie met hare linien recht daer in / van besjiden zijnde / bje de erecde oprechte linie / ende bje de tweede / des van voern-zijnde.	0	2	0	0
Over de kinie en kinnebuchen	0	4	0	0	Dare na ontrec ick bje de drene oprechte linie / den van achterden zijnde spans ende met de dunste linie des van voern zijnde spans / en syle / te van / nider opmaer Achter den de vreesen liere	0	6	1	0
Ende den hals is op de li- nie des kins herde	0	4	0	0	De achterde orfelen staen leger dan de voorste zoo is de hoogte des halskuyts tot onder de achterde orfelen	0	4	1	0
Op dese kinie staen de schou- derden wat vā malhander	1	0	0	0	Wannere ghy desen span staen arm wt trecht / ende zoo hooghe verche als gh lenght / zoo set dan den een- nen wart des vreesen in d n nabel / so ontrec ick ghy hem met den anderen voet circ- kels-wijs.	0	4	1	0
Over de borst / schouder en halskuyts de span bjeet	1	1	0	0	En ghinc als ick doorn den span bjeet heb ic zo heb- de ik hem klarenck af-ghe- trecken / met elc-rem en teer- kenen / hier nae vooz ongen gestelt.	0	1	1	0
Tusschen de orfelen	1	0	0	0					
Afster bou de vreesen liere	1	1	7	0					
Wp de doren is bje het eynde der billen herde	0	7	0	0					
Ende onder de borsten is het scharm bjeede	1	1	6	0					
In het wecke	0	7	6	0					
Over den navel	1	0	0	0					
Wp het begijn der heupen	1	1	7	1					
Op dese linie staen de beent- en in de heupen wijt van mal- handeren	0	1	1	0					
Wp de s haemte	1	1	9	0					
En het doren is bje het eynde der billen herde	0	1	1	0					
Dare na de dypnen	0	3	4	0					
Wden de kinie	0	4	5	0					
Wden in de kinie	0	1	5	0					
Onder de kinie	0	1	1	0					
Wden in de kuyten	0	1	8	0					
Wp het eynde der binnaeste kuyten	0	1	7	0					
Onder in het scheen-dren in het dunste	0	2	1	0					
In het ghewichte	0	1	0	0					
Wp het eynde des scheen- drens dooz den voet	0	4	9	0					
Dare naer maer ic de dirc- te des schouder-arms	0	3	0	0					
De arm is inde schouder dic	0	1	0	0					

Schepdel/
 Acht: elken werbel/
 Darn/
 Gogghy: en/

 Neuse/
 kin/
 Hoofte der schouder/
 Hoofte der schouderede/
 Hals: knip/
 De vooft: ortelen/
 T. pelen/
 Om: er de boft: ry

 In het wecker/
 J. udel/

 Cynd: der heupen/
 G. h. t. ghemacht/

 Cynde der billen/

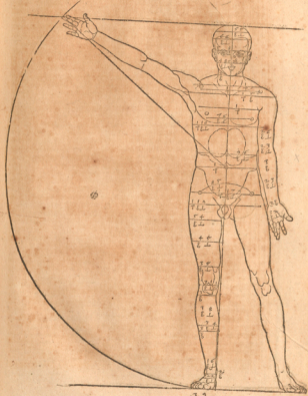
 Wed: gurn oft dichte des
 been/

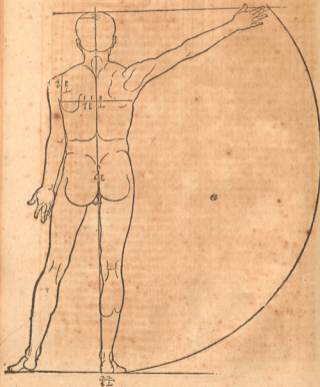
 Op de knie/

 Nidien ende knie/
 Onder de knie/

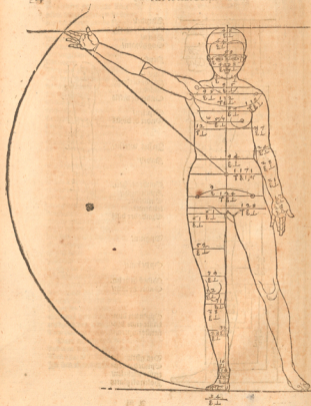
 Cynd der buipenke ends
 der buipenke knipen/

 Hoofte des ghemacht/
 T. pelen der buipenke ende/
 kelen/
 Solen des voete,

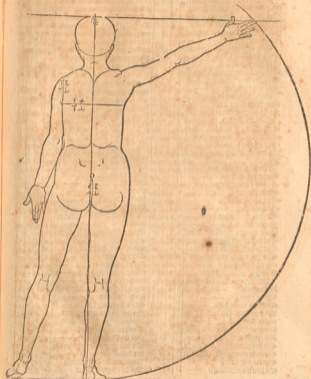

	T	E	L	%		T	E	L	%
Wie naer volghens tuit ic desen Boek een Wyf beſchry- ven / en niet eere de lengte der ſtimaten / op de eerste op- rechte linie / in de woofſy op- rechtighe.					Wat het ghetwicht der hant tot het eynde der vinghers	0	6	1	0
Van de hoogte des ſchey- bels linie tot den achterſten wevel des hoofes	0	2	4	0	En is nu de lenghte doos / oprechte linien niet dwerech linien doos toghten dwerech / Dan zoo naer ic de dicke des want beſide vierde Wyfs / in de eerste oprechte linie.	0	4	1	0
Tot het vooſhoof	0	3	4	0	Wat Wyf is int hooft / op de linie des achterſten we- vels dick	0	7	2	0
Tot het eynde des arms	0	9	8	0	Op de linie des woof- hooft	0	7	4	0
Tot de hoogte der ſchoud.	1	1	0	0	Ouer de oogſpaen	0	6	0	0
In den halskuyl	0	1	0	0	Ouer de neus	0	6	1	1
Wat den hals kuyl tot ou- der de hooſte orſelen	0	2	8	0	De bovenſte lippe en hals	0	6	1	1
Onder de achterſte orſelen	0	1	7	0	Den hals is op de linie des kuis dick	0	4	0	0
Op de erſelen	0	4	3	0	Op de hoogte der ſchouder	0	4	1	0
Onder de boſt	0	6	0	0	Ouer den hals-kuyl	0	3	3	0
In het wercke	1	0	7	0	Op de vooſte orſelen	0	7	1	0
Wat het wercke tot in dick vuel is	0	2	6	0	Ouer de erſelen	0	8	0	0
Tot het eynde der heupen	0	6	3	0	Onder de boſten	0	7	5	0
Tot de ſpittinge	0	8	1	1	In het wercke	0	6	2	0
Tot het eynde der ſchaente	0	9	0	0	Ouer den kniel	0	8	0	0
Tot het eynde der billen	1	0	3	0	Ouer de heupen	0	9	5	0
Den het eynde der billen tot de bygnen ofte dicke des heens is het	0	4	5	0	Op de ſpittinge der billen	0	9	2	0
Op de knie	0	9	0	0	Op de ſchaente	0	7	9	0
Kneden in de knie	1	2	0	0	Ende het heen is een eynde der billen di-ck	0	6	4	0
Wat het kneden des knies tot onder de knie is	0	2	9	0	Woven de knie	0	4	2	0
Tot het eynde der buyſten- te knipen	0	6	4	0	Kneden in de knie	0	1	8	0
Tot het eynde der buyſten- te knipen	0	7	3	0	Onder de knie	0	1	9	0
Op het ghetwicht is	1	1	3	0	Kneden in de knipen	0	4	2	0
Tot het eynde des ſcheen- heens	1	4	2	0	Op't eynd der buyſtenſte kn.	0	1	6	0
Tot het eynde der ſolen	1	6	2	0	Op't eynd der buyſtenſte kn.	0	2	4	0
Ende den voet is langh	0	9	4	0	Onder in het ſcheen-heen	0	2	3	0
Wie nae maer ic de lenghte des arms alto	0	9	6	0	Op het ghetwicht	0	3	9	0
Wat het ſchouderghelut tot in den elleboghe is het	0	9	6	0	Op de enckelen	0	3	9	0
Wat den elleboghe tot in het ghewicht der hands	0	8	4	0	Daer naer maer ic de dic- te des ſchellekeren arms	0	4	6	0
					Wat arm is inde ſchouder die	0	1	6	0
					In de mus	0	1	8	0
					In den elleboghe	0	1	4	0
					Int ghetwicht der hant	0	1	5	0
					En de hant is dick	0	1	5	0
					Daer naer maer ick by				

二七

二七

第兩

En wil ic volghens eenen
Hant bespanden in de boog-
gande opste / waerom meet
ich in eenen de lenghte der
hantmaten / by de eerste op-
rechte linie.

Van de schouder linie tot
den achterden werck
Tot het eynde des hants
Tot het schouderwerck
Hooghte des schouder
In den halshuyf

Daer naer deyl ichmet 2.
dwerckslinien / tusschen de
Stem en eynde des hants in
3 ghelelike velden. Int bo-
verste maect ic de stem. Int
ander de neuse / oogen en
oren. Int 3. mont en kin.
So demick naer allen hoof-
den.

Wt de hooghte des hal-
shuyf tot de boogt
Onder de boogte ofseken
Onder de achterste ofseken
Tot op de teyelen
Onder de boogt
Tot het eynde des boogtes
In het wercke
Want wercke tot in de habel
Tot het begin der heuyen
Tot het eynde der heuyen
Tot het eynde des buysels
Op de schaemte /
Tot het eynde der billen /
Want eynde der billen tot
de dygnen
Op de kinne
Schouen in de kinne
Wt 4 midden des hants / tot
ouder de kinne
Het eynde der buysende kin-
Het eynde der binnenste kin-
Op het gheuyicht des boes
Eynde der buysende enckelen
Eynde der soelen
En den voet is langh

Daer naer maect ic de leng-
te des arms alsoo:

Wt het gheuyicht der schou-
der tot in den ellenboghe
Wt den ellenboghe tot in
ghewyicht der hant
Wt het gheuyicht der hant
tot het eynde der vingers.

Soom dese lenghte met
dwerckslinien by de 2. op-
rechte linien getoght werden /
soo maect ic dan by de eerste
oprechte linien op alle dwer-
ckslinien de dichte des spde-
lycken spans / alsoo

Den van bespanden spans
in het hoofte op de dwerckslin-
ien des achterden werckes die

Onder de oogghyaen
Onder de neuse
Onder de lippen
hals ende kin
Den hals ende kinne des hants
By de hooghte des schouder-
werck
By de schouderen hooghte
in het bies
Onder den halshuyf
Onder de boogt
By de boogte ofseken
Onder de teyelen
Onder de boogten
By het eynde des boogtes
In het wercke
Onder den nael tot het
By het begin der heuyen
By het eynde der heuyen
By het eynde des buysels
Op de schaemte
En het been tot by het eynde
der billen die
By de naefte daer onder
By de dygnen is het

Op de kinne
Spouden in de kinne
Onder de kinne
Op de linie onder de kinne
Schouen in de huyten
By eynde der buysende kin-
By eynde der binnenste kin-
Onder aent bussel des schen-
bens
In het gheuyicht
Doog de enckelen in den voet

Daer naer maect ic de dichte
des van bespanden yende arms

Den arm is in de schouder
die
By de achterste ofseken
In den ellenboghe
Doog den ellenboghe
Int zighen de hant
Int gheuyicht der hant
En de hant is die

Daer naer maect ich by
de andere oprechte linie / op
allen dwerckslinien de dichte
des van boeren yende spans.

Den van boer yende spans
is int hoofte op de linie des
achterden werckes byert
Schouen doog het hoofte
Onder de oogghyaen
Onder de ooren
Onder neuse en kinnebacken
Ende den hals is op de linie
des hants byert
By de hooghte des schouder
werck

By de hooghte der schouder /
Onder den halshuyf
Op dese linie saken de schou-
derlyt wyctwan maelschouder
Daer de byerte ober de boogt
Doog tusschen de ofseken

Achter tusschen de ersten
byert lijf is onder de boogten
byert
In het wercke
Onder den habel
By het begin der heuyen
By het eynde der heuyen
En op dese linie saken de been
leden in de heuyen wijc van
maelschouder
By het eynde des buysels
is het been byert
By de schaemte
By het eynde der billen
By de dygnen
Op de kinne
Schouen in de kinne en
Onder de kinne
Schouen in de huyten
By eynde der buysende kin-
By eynde der binnenste kin-
Onder in 4 slijen breet
In t gheuyicht doog de en-
ckelen

Daer naer maect ic de dichte
des van boeren yende arm.

Den arm is in de schouder
die
By de achterste ofseken
In den ellenboghe
Doog den ellenboghe
Int zighen de hant
Int gheuyicht der hant
En de hant is die

Daer naer maect ich by
de andere oprechte linie / op
allen dwerckslinien de dichte
des van boeren yende spans.

Den van boer yende spans
is int hoofte op de linie des
achterden werckes byert
Schouen doog het hoofte
Onder de oogghyaen
Onder de ooren
Onder neuse en kinnebacken
Ende den hals is op de linie
des hants byert
By de hooghte des schouder
werck

By de hooghte der schouder /
Onder den halshuyf
Op dese linie saken de schou-
derlyt wyctwan maelschouder
Daer de byerte ober de boogt
Doog tusschen de ofseken

Zoo nu alle lenghten dic-
ten en byerten op-geteckent
sijn als dan treet ic de gellike
linie daer in. By de eerste
oprechte linie / naer der sp-
den / haet by de andere op-
rechte linie treet ic sijn gellike

van boven/ Daer nader om-
treck ik de gestalte des van
aerteren zijnde Mans / by
de derde oprechte linie / met
de oprechte linie des van bo-
ren zijnde Mans / En maec
de linnen van onder op ghe-
slyeten
En maec de verken hier
Wanneer ghy desen Man
spieren arm wt treckt en hem

T E L X

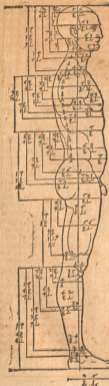
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

syn hoogte verheft / 300 om-
treckt hem met eenen Pastel/
zetende den eenen voet van
den Pastel in den nabel.

En ghelijck hier boven be-
schryven is / alsoo hebbe ick
besonden na mijnne meeninge
gancelijck af ghetreken
op dat mint te detet mach
verkenen.

T E L X

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

Scherdel/
Dooghooft/
Ooghtraet/
Kruel/

Arm/
Des schouderbile.
Schouder hie/
Halsknap/
Doel/
De waaghe of selen

Erpelen/
Ender de borsten/
Einde des do.
te us
In het wecke/
Naer/
Begin der heup/
Einde der heup/
Einde des buyce
Op de schamte

Einde der billen/

Dyguen oft dicte
des beens/

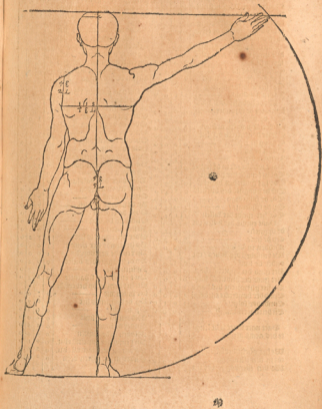
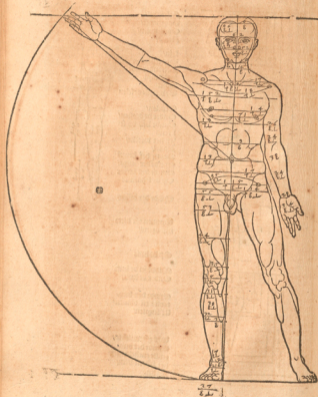
Op de linie

Midd in de kinde
Onder de kinne/

Einde der buy-
trecke en binnen/
te knipten/

Des ghemichtes/
Einde der buy-
trecke en chels aen
het scheen-been/
Solen.

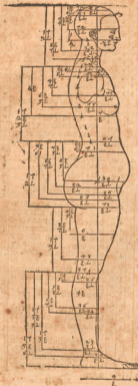
	T	E	L	%		T	E	L	%
En wil ic volghens desen					ghewicht der haat	0	5	1	0
Dan oor een wijf beclijven					Wt het ghewichte der haat	0	5	1	0
den in de voog-garne oijde/					tot het eynde der uingens.	0	5	1	0
Daerom meet ic erck de lengte									
der lidmaten/ by de eerste					Zoo ma dese lenghte met				
oprechtelinen.					dwerfch linen by de 1. op-				
Dan de hooghte des schou-					rechte linen getogt werden/				
deris lime/ toebden achtsteden					100 maet ic dan by de eerste				
weel.	0	0	0	0	oprechtelinen/ op alle dwer-				
Tot het voog-hoof	0	0	0	0	schelinen de dichte des spde-				
Tot het eynde des kens	0	7	5	0	lichen Wijs/ alsoe				
Tot het schouderbreck	0	0	0	0	Het van bespden Wijs is				
In den haloknal	1	1	0	0	in het hoof/ op de dwerfch-				
Wt de hooghte des hals-					line des achtsteden weyelside				
kupls tot de schouderhoogh.	0	0	5	0	Ouer het voog-hoof	0	5	0	0
Tot de boyl	0	2	8	0	Ouer de oogghaen	0	5	0	0
Onder de booyse orfelen	0	1	7	0	Ouer de neuse	0	7	1	0
Onder de achtsteeorfelen	0	4	6	0	Ouer de bobornste lippe	0	6	4	0
Onder de tepelen	0	5	6	0	hals ende kin	0	5	1	0
In het wercke	0	7	2	0	Den hals opde lense des kens	0	5	1	0
Dane weerck tot in de natul	1	1	1	0	By de schouderen hooghte	0	1	4	0
Tot het eynde der heuyen	0	6	1	0	is het dach	0	1	7	0
Tot het eynde des buckels	0	0	7	0	Maer ouer den halskupal	0	4	5	0
Tot de hooghte des buckels	0	7	4	0	By de schouderiden	0	5	1	0
Tot de scheringe	0	8	4	0	Ouer de boyl	0	7	4	0
Op de schenckel	0	9	3	0	Ouer de booyse orfelen	0	7	1	0
Tot het eynde der billen	1	1	1	0	Ouer de tepelen	0	7	1	0
Dane eynde der billen tot					Onder de boyllen	0	6	2	0
de dyngnen	0	1	8	0	In het wercke	0	6	2	0
Op de lime	0	7	9	0	Ouer den mael is het	0	7	2	0
Stidden in de kint	1	0	0	0	By het eynde der heuyen	1	0	1	0
Wt stidden des kint/ tot					Wyt eynde des buckels	1	0	0	0
ouder de lime	0	1	0	0	By de hooghte des buckels	0	9	2	0
Het eynde der buyterste kuyt.	0	6	0	0	Blytinghe	0	8	7	0
Het eynde der binnestte kuyt.	0	7	0	0	By t eynde der schaemte	0	8	1	0
Op het ghewicht des boers	1	1	1	0	En het been is by het eynde				
eynde der buyterste enckelen	1	4	0	0	der billen die	0	7	0	0
eynde der colen	1	6	1	0	By de dyngnen is het	0	6	7	0
En den boet is langh	0	9	0	0	Op de lime	0	4	8	0
					Stidden in de kint	0	4	0	0
					Ouer de lime	0	1	8	0
					Stidden in de kuyten	0	4	4	0
					Wyt eynde der buyterste ku.	0	4	1	0
					Wyt eynde der binnestte ku.	0	3	6	0
					Ouer in het schen-been	0	2	5	0

Daer maet maet ic de lengte des arnis alsoo:

Wt het ghelick der schouder/ tot in den ellenboghe/ Ma den ellenboghe tot int

	T	E	L	%		T	E	L	%
Doer het ghewichte	0	1	8	0	By de hooghte des buckels	1	3	3	0
By het eynde der enckelen	0	1	8	0	Maer by de blytinghe	1	3	6	0
dan den boet	0	1	8	0	En by het eynde der schaemte	0	6	6	0
Maer ma maect ick de die-					Maer by het eynde der billen	0	2	6	0
te van des buytersten arnis.					By de dyngnen	0	2	6	0
De arm is in de schouder die	0	4	4	0	Op de kint	0	4	3	0
In de wuyt	0	1	8	0	Stidden in de kint	0	1	8	0
Onder de kint	0	2	6	0	Onder de kint	0	2	7	0
Voog den ellenboghe	0	2	7	0	Stidden in de kuyten	0	4	8	0
Ouer teghen de haat	0	2	0	0	Wyt eynde der buyterste ku.	0	1	9	0
In het ghewicht	0	2	1	0	Wyt eynde der binnestte ku.	0	1	4	0
De haat is dach	0	1	8	0	Maer op het ghewichte	0	1	7	0
Daer na maect ic by de 2.					En doog den boet ander de				
egreichte lime/ op allen dwer-					enckelen/	0	3	1	0
schelinen de bjeete des van					En den boet is oer bjeete	0	3	1	0
doen ynde Wijs.					Daer na maect ic de bjeete				
ht Wijs is int hoof / op					des van doeren yende arnis				
de dwerfchlinie des achtstee-					Den arm is in de wuyt				
ren weyelside bjeete	0	5	0	0	bjeete	0	2	9	0
Op de lime des voog-hoofs	0	6	0	0	Achter den ellenboghe	0	2	6	0
Stidden doer het voog-hoof	0	6	0	0	Voog den ellenboghe	0	1	0	0
Op de lime der oogghaen	0	6	0	0	Maer teghen de haat	0	1	0	0
Ouer de arnis	0	6	0	0	In het ghewichte	0	1	8	0
Ouer neuse en kintbacken	0	1	0	0	En de hant is oock bjeete	0	1	0	0
Enghen hals is op de lime									
des kint boere	0	1	2	0	En treck ick de ghrickale-				
Maer tot de hooghte des					litten des Wijs/ in de voog-				
schouderbreck / ist bjeete	0	1	6	0	de schouder lenghte/ dichte en				
Ouer den halskupal	1	0	6	0	bjeete. By de eerste oprechtel-				
Ouer de schouderiden	1	2	0	0	lime na der hoden Maer by				
Op dese lime saken de schou-					de andere voog-waert. Daer				
deriden want wa malhandere	0	6	0	0	na onrechtelich het d'wuyt				
Maer de bjeete ouer de boyl					in achteren by de 1. oprechtel-				
en schouder	1	1	7	0	nen des Wijs van boeren				
Tusschen de Orfelen	0	9	1	0	en spijt de billen van onwe-				
Tusschen de achtstee orfelen	1	0	5	0	ren op.	0	6	0	0
Tusschen de tepelen	0	6	5	0	De wercken sijn bjeete	0	2	0	0
Ende onder de boyllen is het									
lof bjeete	0	9	7	0	Tot int dit Wijs arnis hoof				
De bjeete in het wercke	0	8	1	0	lenghtreect is/ 100 onrechtel-				
Ouer den nab 1	1	2	1	0	ghelich de voog-garne.				
By het eynde de t heuyen	1	1	0	0	Ende ghelick icks bobien				
Op dese lime saken de beuyen					de schouder hebbe/ alsoo bly-				
in de heuyen wist van males-					kecht af-ghebrecken/ in die				
handeren	0	9	5	0	hant naer voog ooghen ghe-				
Oock ist lof op het eynde des	1	1	2	0	selts.				
buyt bjeete	1	1	2	0					

Op ij

De breedte
der herten
Deothen
de herten

De herte

De herten

De herten
De herten
De herten

De herten
De herten

De herten

De herten

De herten
De herten
De herten
De herten

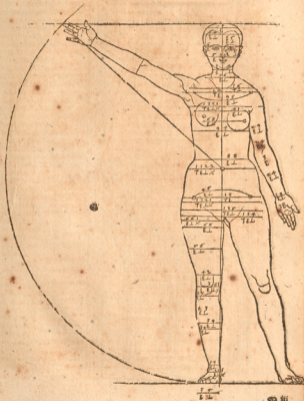
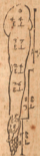
De herten

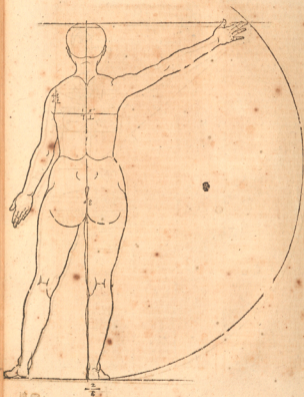
De herten

De herten
De herten

De herten
De herten

De herten
De herten
De herten

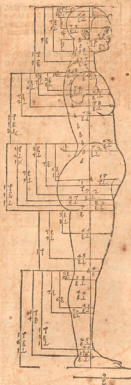

	T	E	L	X		T	E	L	X
Hier naar-bolghens wil ic den Afs en ander Wdij beshouwen / en merc eerst de hoochte der lippen / in de voors eghenlinge.									
Van de hoochte des schep- pels linie tot den achtersten wevel des hoofts	0	0	7	0	Tot het eynde der hünne- re kuyten	0	1	0	0
Eec het voos- hooft	0	0	1	6	Op het ghewicht is	0	6	7	0
Eec het eynde des lems	0	0	7	4	Tot het eynde der buxtenste enckelen	1	1	0	0
Eec de hoochte der schoud.	0	0	5	7	Tot het eynde der sofen Ende den doot is langh	1	2	0	0
In den halskuyt	1	0	2	0	Hier nae maect ic de leughte des arms also:	1	6	0	0
En van het voos- hooft tot op de oogghaen is het	0	0	2	0	Wat het schouderghelie tot in den ellenboghe is het	1	0	0	0
Daer naer desj ic met een dwerfchlinie tussche de oog- ghaen en eynde des lems / in meer ghelichte volbruy. In't be-nijst maect ic de neuse vo- gen aenru. In het ondreffe want en kin. Daer sine meet ickwoosde :					Wat den ellenboghe tot en het ghewicht der hande	0	8	1	0
Wat den hals- kuyt tot de schouderhoochte is het	0	0	5	0	Wat het ghewicht der hant tot het eynde der vinghers	0	5	8	0
Tot de schouderleden ist	0	0	13	0	Wat ic nu de leughte doos / gheueht sinen met dwerfch linien voos- toghen hebbe /				
Ende de voosste orselen	0	0	4	7	Dan 300 maect ic de dert des van der hede sijnde Wdij: op allen dwerfchlinien / by de eerste oprechte linie.				
Ende de achterste orselen	0	0	3	7	Wat Wdij is int hooft / op de linie des achtersten we- vels dick	0	4	5	0
Op de tepelen	0	0	6	3	Op de linie des voos- hoofts	0	6	1	0
Ende de doos	0	0	8	0	Over de oogghaen	0	7	2	0
In het wercke	1	2	5	0	Over de neuse	0	6	0	0
Wat het wercke tot in den nabel is	0	0	1	6	De bovenste lippe en hals	0	5	7	0
Tot het eynde der heugra	0	0	6	3	Den hals is op de linie des kint dick	0	1	2	0
Tot het eynde des booschs	0	0	7	3	Schouderbesth hoochte	0	1	5	0
Tot de spijtinge	0	0	1	7	Over den hals- kuyt	0	4	5	0
Tot het eynde der schaemte	0	0	0	6	Op de hoochte der schouder	0	6	5	0
Tot het eynde der billen	1	0	8	0	Over de schouderleden	0	6	8	0
Van het eynde der billen tot de heugren ofte dicke des kint is het	0	0	4	3	Op de hoochte orselen	0	7	3	0
Op de knie	0	0	8	2	Over de tepelen	0	7	0	0
Spieden in de knie	1	0	9	0	Ende de bosken	0	7	0	0
Wat het midden des knies tot onder de knie is	0	0	1	3	In het wercke	0	6	1	0
Tot het eynde der buxten schapten	0	0	1	1	Over den nabel	0	7	1	0
					Over de heugren	0	0	8	0
					Ende des booschs	0	0	9	0
					Op de spijtinghe der billen	0	0	6	0
					Op de schaemte	0	8	7	0
					Ende het been is ten eynde schapten	0	8	7	0

	T	E	L	X		T	E	L	X
der billen de k	0	6	0	0	Het tijf is tusschen de hojsten	0	9	4	0
Op de oogen	0	4	1	0	hiet	0	4	4	0
Wonen de hant	0	0	1	7	In het wercke	0	1	2	0
Widen in de linte	0	1	6	0	Over den nevel	0	1	2	0
Onder de hant	0	4	0	0	Over der heupen	0	1	2	0
Widen in de kuyten	0	3	1	0	Op dese linte slaen de beenen	0	9	1	0
Dyt eynd der buytenste kn.	0	3	1	0	in de heupen kost van make	0	1	3	0
Dyt eynd der binnenste kn.	0	3	1	0	kan deren	0	1	3	0
Onder in het schen-been	0	2	2	0	Op het eynde des buyts	0	1	3	0
Over het ghegewicht	0	3	2	0	Op de huytinghe des Wyls	0	1	3	0
Op de enckelen doop de boet	0	3	7	0	Over eynde der schaemte	0	6	4	0
Daer naer maect ic de die-	0	4	4	0	Op het eynde der billen	0	6	3	0
te des sydelijcken arms	0	4	4	0	Op de bygnen	0	5	3	0
De arm is inde schouder die	0	3	7	0	Op de hant	0	4	0	0
In de mays	0	2	6	0	Widen in de hant	0	3	6	0
In den ellenboghe	0	2	6	0	Onder de hant	0	3	3	0
Woog den ellenboghe	0	2	6	0	Widen in de kuyten	0	9	0	0
In het ghegewicht der hant	0	1	8	0	Dyt eynd der buytenste kn.	0	1	3	0
En de hant is diech	0	1	8	0	Dyt eynd der binnenste kn.	0	1	4	0
Daer naer maect ick dy	0	0	4	9	Onder in schen-been	0	6	1	0
de andere oprechte linte / op	0	0	6	3	Daer in het ghegewicht	0	8	7	0
allen dwer schlijnen de breete	0	0	6	3	En doop den boet onder de	0	1	0	0
des vā voeren yende Wyls	0	0	6	3	enckelen des schen-beens	0	1	0	0
Het Wyl is int hooft op	0	0	6	3	Den boet is woog hiet	0	1	0	0
de linte des achteren werc-	0	0	6	3					
els hiet	0	0	6	3	Daer in maect ic de breete	0	0	6	3
Het wooghooft	0	0	6	3	des vā voeren yende arms	0	0	6	3
Widen doop wooghooft	0	0	6	3					
De ooghtiam	0	0	6	3	Den arm is in de mays hiet	0	1	7	0
De ooren	0	0	6	3	Achter den ellenboghe al	0	1	0	0
De neus en hantebachen	0	0	4	8	Woog den ellenboghe	0	0	8	0
En den hals is op de linte	0	0	4	8	Over teghen de hant	0	0	8	0
des hants hiet	0	0	4	8	In het ghegewicht der hant	0	0	8	0
honderdvleesch hooghte	0	0	8	2	En de hant is hiet	0	0	8	0
Over den halskopl	1	0	5	0					
Op de schouder hooghte	1	0	5	0	Zoo in alle lenghten die-				
Over de schouderleden	1	1	2	0	ten en herten op-geteckent				
Op dese linte slaen de schou-	0	0	8	0	zijn als dan treet ic de gestalt				
derleden kost van malchian-	0	0	8	0	linie daer in. Op de seltte				
been	0	0	8	0	oprechte linte / naer der hu-				
Woog tusschen de orfelen	0	0	8	0	den / Daer dy de andere op-				
Tusschen de achterste orfelen	0	0	8	0	rechte linte treet ick de gestalte				
Daer over half van de hoj-	0	1	1	5	des vā voeren yende Wyls				
sten en schouder	0	1	1	5					
Tusschen de tegelen	0	0	6	4					

	T	E	L	X		T	E	L	X
Dan omtrent ic de ghesal-	0	0	6	3	Op sin 700 set dan eenen Daf-	0	0	6	3
te des vā achteren yende	0	0	6	3	ter met den eenen boet in den	0	0	6	3
Wyls / met de buytenste li-	0	0	6	3	maet / en den anderen boet	0	0	6	3
nen des vā voeren yende	0	0	6	3	tot de solen / en treet hem al-	0	0	6	3
Wyls / en slyte hare de bil-	0	0	6	3	500 rent om.	0	0	6	3
den waer eynde optwaerens	0	0	6	3					
en maect hare de versken	0	0	6	3	En ghelick hebben besche-	0	0	6	3
deet	0	0	6	3	den is / alsoo hebbe ick dit	0	0	6	3
	0	0	6	3	Wyl hier naer eyghentlick	0	0	6	3
Item waanneer ghy dat Wyl	0	0	6	3	afgeteckent / met oock alle	0	0	6	3
met den armen scraps-wyls	0	0	6	3	hare Cyffers en Characteren	0	0	6	3
wilrecht / en de handen ont	0	0	6	3	daer naer sijn eenen seghelijc	0	0	6	3
woog werck / 500 lang als	0	0	6	3	kan reguleken.	0	0	6	3

Arterien
 Ruyten de aere-
 tel
 Dancen
 Schouwen
 Borste

Sinne
 Arponenribben
 Hals
 Arbonen

Zest
 Weegte en fien
 Lepten
 Onder de borst

In het terecke
 In den mavel

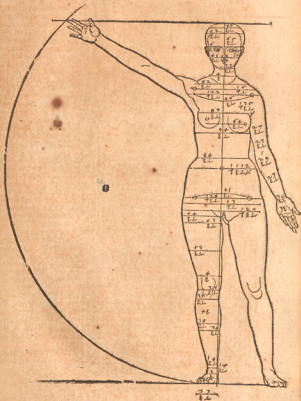
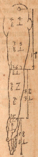
Spah der hou-
 tene kuylen
 Weegte der
 schouwen
 Spah der hou-
 tene kuylen

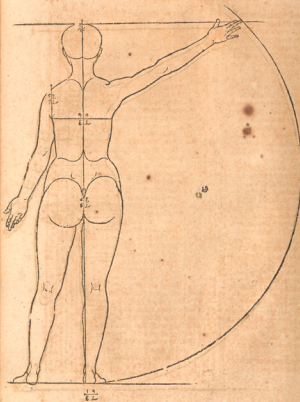
Weggen

Sp de hant
 Witten in de
 hant
 Onder de hant

Spah der hou-
 tene kuylen
 Weegte der
 schouwen

Weegte der
 schouwen
 Spah der hou-
 tene kuylen
 Solen

En wil ic volghens enen
dunnen en smalle span meen
en (wie men voer) een lang
persoon mach gheproeven
en volge ooc de voorsgaende
orde. Daerom merck eerst de
lenghte der lidmaten by de
eerste oprechte linnen.

Van de hoogte des schep-
dels linc / tot den achterden
werdel. ————— 0 0 7 0 0
Tot het voos-hoof ——— 0 0 1 8 0
Tot het eynde des hinc ——— 0 0 7 0 0
Tot het schoudervliesch ——— 0 0 8 0 0
Tot de hoogte der schoud. ——— 1 0 0 0 0
In den halskapt ————— 1 0 0 0 0

Wat de hoogte des hals-
kaps tot de boest ——— 0 0 1 9 0
Onder de boeste orselen ——— 0 0 2 8 0
Onder de acuter de orselen ——— 0 0 4 0 0
Tot op de tepelen ————— 0 0 4 4 0
Onder de boest ————— 0 0 3 5 0
Het eynde des hals-berns ——— 0 0 7 0 0
In het wercke ————— 1 0 0 0 0
Want wercke tot in de nabel ——— 0 0 2 0 0
Tot het begin der heupen ——— 0 0 2 5 0
Tot het eynde der heupen ——— 0 0 3 9 0
Op de schamste ————— 0 0 7 3 0
Tot het eynde der billen ——— 1 0 0 0 0

Want eynde der billen tot
di dynguen ————— 0 0 6 5 0
Op de knie ————— 0 0 9 1 1
Wadden in de knie ————— 1 1 8 0 0
Wt midden des knies / tot
onder de knie ————— 0 0 2 6 0
Het eynde der dynguen: knie ——— 0 0 6 3 0
Het eynde der dunnen: knie ——— 0 0 6 8 0
Op het ghewicht des voets ——— 1 0 4 0 0
Einde der dunnen: knien ——— 1 1 6 0 0
Einde der soelen ————— 1 0 7 1 0
Elden voer is langh ————— 0 0 8 3 0

Daer naer maer ic de leng-
te des mens alsoo:

Wat het ghewicht der schouder/
tot in den ellenboghe
Wat den ellenboghe tot int
ghewicht der hant
Wat het ghewicht der hant
tot het eynde der vingers.

Zoo nu dese lenghte met
dwerch linnen by de 1. op-
rechte linnen getoef werden/
zoo maer ic dan by de eerste
oprechte linnen / op alle dwer-
sch linnen de dichte des sids-
lycken spans alsoo

Den van beyden zienden
span is in het hooft / op de
dwerch linc des achterden
werdels dick

Onder het voos-hoof ——— 0 0 6 1 1
Onder de oogghen ————— 0 0 6 7 0
Onder de pruise ————— 0 0 3 8 0
Onder de bovenste lippe ——— 0 0 5 2 0
Den hals op de linc des hinc ——— 0 0 1 4 0

By de hoogte des schou-
der: leech is het dick ——— 0 0 3 7 0
By de schouder: den ——— 0 0 4 3 0
Maer onder den halskapt ——— 0 0 3 0 0
Onder de boest ————— 0 0 7 1 0
By de hoogte orselen ——— 0 0 7 5 1
Onder de tepelen ————— 0 0 7 1 0
By het eynde des hals-
berns ————— 0 0 7 0 0

In het wercke ——— 0 0 1 8 0
Daer in nabel is het ——— 0 0 1 8 0
Wegin der heupen ——— 0 0 6 0 0
By het eynde der heupen ——— 0 0 7 0 0
Onder de schamste en billen ——— 0 0 7 0 0
En het bernt is by het eynde
der billen die ——— 0 0 5 4 0
By de dynguen is het ——— 0 0 5 3 0
Op de knie ————— 0 0 1 8 0
Wadden in de knie ——— 0 0 1 3 0
Onder de knie ————— 0 0 1 0 0
Wadden in de kapt ——— 0 0 1 0 0

	T	E	L	M		T	E	L	M
Byt eynde der buytenste kn.	0	1	4	0	In het weete	0	1	4	0
Byt eynde der binnenste kn.	0	1	0	0	Over den nabel	0	9	1	0
Onder aent dunst des scheen beens	0	1	0	0	By het begin der heupen	0	9	0	0
In het ghewichte	0	1	0	0	By het eynde der heupen	1	0	0	0
Dooyt de enckelen in den voer	0	1	0	0	En op deit linie staen de been leken in de heupen wort van malckanderen	0	7	0	0
Daer naer maect ick de dikte des van bespden zien den arm.	0	1	0	0	En oer de schouwe is het huet	0	9	0	0
Den arm is in de schouder dick	0	1	0	0	By het eynde der billen	0	1	0	0
In de muis	0	1	0	0	By de bygnen	0	1	0	0
In den ellenboghe	0	1	0	0	Op de knie	0	2	0	0
Dooyt den ellenboghe	0	1	0	0	Widdem in de knie ist	0	2	0	0
Int ghewicht der hande	0	1	0	0	Onder de knie	0	2	0	0
En de hant is die	0	1	0	0	Widdem in de knipen	0	1	0	0
Daer naer maect ick by de andere oprechte linie / op allen dwetsche linie / de hante des van voeren zijnde Mans.	0	1	0	0	Byt eynde der buytenste kn.	0	2	0	0
Den van voer zijnde Man is int hooft op de knie des achterden werfels huet	0	4	4	0	Onder in t scheen beens / aent smalite	0	1	0	0
Over het voer hooft	0	3	5	0	In t ghewicht dooyt de en- kelen	0	1	0	0
Over de oogshaen	0	3	2	0	En onder de enckelen dooyt den voer	0	1	0	0
Over de ooren	0	3	8	0	En den voer is huet	0	1	0	0
Over aent en kinnedacken	0	4	1	0	Daer naer maect ick de hante des van voeren zijnden arms.	0	1	0	0
Ende den hals is op de knie des hant huet	0	1	1	0	Den arm is in de muis huet	0	1	0	0
By de hooghte des schouder bleesch	0	1	0	0	Dooyt den ellenboghe	0	1	0	0
By de hoechte der schouder	0	1	0	0	By het ghewicht der hant	0	1	0	0
Oer den hals muis	1	2	1	0	De open hant is huet	0	1	0	0
Op dese knie stam de schou derlede wort van malckander	0	9	4	0	Zoo nu alle lenghten / die- ten en hueten op-gereckent sijn / als dan treck ic de geslote linie daer in. By de eerste oprechte linie / naer der sy- den / Waer by de andere op- rechte linie treck ic de geslote des van voeren zijnde Mans.	0	9	4	0
Daer de hante oer de doyt tusschen de velen	0	9	0	0		0	9	0	0
Rechte tusschen de orselen	1	4	0	0		0	7	0	0
Dooyt tusschen de Teylen	0	7	0	0		0	9	0	0
Het lijf is onder de hayten huet	0	9	6	0		0	9	0	0
Byt eynde des voer beens	0	9	0	0		0	9	0	0

Van onter ic de gheslote
te des van achteren zijnde
Mans / by de drede oprechte
linie / met de buytenste linie
des van voeren zijnde Mans /
en ghie hem de bilien van
anderen opwaerts

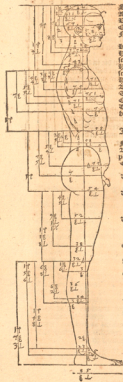
En ghelijcherwijs als ick
desem bobet-gelchzevenspan
hier vooy ooghen geslote heb-
be / al zoo hebbe ick hem hier
naer af-ghesteekent / om dat
sich en ghelijck daer naer
te beter mach te guleren.

Den sol oer weten / dat een
fuer lijfman / van voeren te
zijn huetere is / dan nu der sy-
den dicker / want de beem
sijn van te spden dicker te
zijn / dan sy van voeren doer.

De beelden die in den eer-
sten boeck / met deelen en cy-
feren gemeten sijn / die mach
men met den Heer-af oock
meten.

Ende het gheeft een groo-
te veranderinghe / zoo wan-
nec een deek (in hooft bem-
men / en arm ender in de stede
gheslote wort.

Aij

Beheftel
 Reijnecke wer.
 Doeghoete
 Oogghen
 Heije

Keime
 Ooghter des
 schouderwiel.
 Ooghter des
 schouder
 Walspand
 Doest
 Cerpel
 Omme de heyl
 Der heyl
 Derag

In het wreeke
 Part
 Dege des he
 pen
 Cypel des he
 pen
 Der schamer

Derastollen

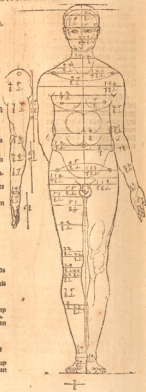
Dygen

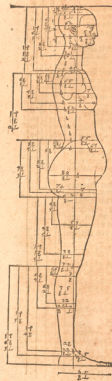
Op de link

ghiden in de
 heise
 Onder de link

Cynde des heyl
 centich des
 wense huyzen

Ooghter des
 ghevoethe
 Cynde des heyl
 traltranden
 Soelm.

Schepfel
Schouffe
in rief
Zaen
Ooghtijde
Borste
Lente

Doocht het
fchouwe
Vedertijde

Wijde

Dooghter.

Tegelen
Onder de
Borste

Het waer
ke
Tubena
det

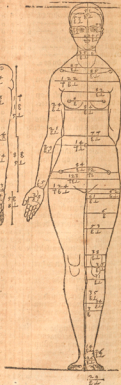
Op de
Borste
Borste
Borste
Op de
Lente

Tegelen

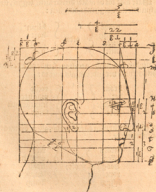
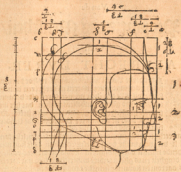
Op de Lente
Midde in
ke Lente
Onder de
Lente

Op de
Borste
en
Borste

Doochter
gewichts
Op de
doochter
Lente

Deſe roert boven de kinne onder de lippen. Daer na deelde o. f. met de li-
 nte r. van malchander / Deſe linie goet inroden dooy den mont. Daer nae treet
 de 2. hoer linien de eerste tot de oprechte punten / die daer ſijpt de oprechte r. en
 de dwerſche t. en in de puncten daer ſijpt de oprechte a. en de dwerſche o. Daer de
 ander treet tot de puncte daer ſijpt de oprechte a. en de dwerſche n. en in de puncten
 daer ſijpt de oprechte r. en de dwerſche h. Op de bovenſte hoer linie / waer
 het vooſthoof ghetrocken tuſſchen de dwerſche m. n. maer onder haer waer de
 neus ghetrocken tuſſchen de dwerſche he n. o. Daer na waer by de onderſte hoer
 linie de lippen / mont en kin ghetrocken. Zooda de ghetrecte linien alle ghe-
 trocken ſijn als dan treet daer in de gheſtakte des aenghelichts met linien ghe-
 bijck ich hier na afghetreckt hebbe / die ghelide dooy ſich ſelfs / tot yme lenghte
 en grootte / meten en delen. Dat verlaet alſoo / neemt een ſchreubere dooy w
 van de midden des kinies / tot onder ten eynde der enkelien / en ſporet: De huyt
 is een vierdendeel hiet van de lenghte des ſchreubers / Daer onder de enkelien
 is ſy half ſoo hiet. Doch in ſulcker voeghen ſet de maet als ghy wilt die
 mach dooy alle deelen des gantſchen lichaems / gebuyet wogden / daer met men
 een jeggelijck dingh zeer nauwe verſoerken mach.

HET DERDE BOECK.

Van de

Proportie des Menschen/

Van

ALBRECHT DVRER.

In dit derde Boeck wil ick aen wyfen / hoe dat men des vooy-
bescheyden maten ter anderen en verkerren kan / nae dat men
selver wil. Alle dinghen vermeerderen ofte verminderen ende
een deel 300 gheschied onbekent maken dat het wet sy vooy-
gaende gantsch gheen gheschenschap en heeft. Sulcks men
ick recht vooy in Spannen / Dwaenen ende kindren verhooy
des ghelechts oock in alle andere.

Om der nu rechte te verstaen moet men vooy al werten: welcke dingen dat het
sijn daer sulck veranderinghe vooy gheschieden kan dat kan men doen door
te gheschryvende stamen voeghinghe in alle maten ofte tesvallinghe: want
in ghelecke dinghen en is gheen andere onderfcheyt dan dat het een het an-
te niet en is, daerom en konnen ghelecke dinghen dat mach andere niet ghe-
kent worden. Daer wort tot de mate veruuldeck / teghen d'rijck ghywaent
mach worden sijn dese na volghende dinghen :

groot	} ofte {	kleyn
langh		hort
dyck		smal

} ofte {	kleyn
	hort
	smal

Daer naer sijnder sommighe aenhanghende ofte te de vallende dinghen
die oock de gheschenschap veranderen als daer is:

krom	} ofte {	recht
ter		magher
kerfijc		scheckelijck

} ofte {	recht
	magher
	scheckelijck

Daer naer ghebruycken men ooc ander dinghen / die naer dienen tot
de veranderinghe.

krom	} ofte {	recht
effen		onaffen
hoogh		lergh

} ofte {	recht
	onaffen
	kergh

Dier

van de Proportie des Menschen.

Daer naer verkerren dese dinghen oock ^{oprecht} _{overtrecht} ^{ofts} _{overtant}.

} oock verkeert die {	gheden
	menen
	weel

} Daer naer ghebruycken men ooc wel {	recht
	onrecht
	ghere
	hoben

We sulcken hoben verhaelde dinghen machmen een dinghen van machman
derem onderscheyden en deelen en het tweede anders maken als het eerste / dat
wil ic nu eens deginck in t'woere te stellen en nemen eerste die 300 de twee wooy-
den Grooten en kleynen / dese sijn tot allen dinghen te ghebruycken / die men
groot oft kleyn maken wil. In welcke gheslalt het gheen andere veranderinghe
ghen en geeft / dan dat men segt: Dit is een groot dingh. Dat is een kleyn dingh
gheslalt wil kommele beyde in eenre proportie sijn / daerom moghen de ghe-
schenschap proporzien groot ofte kleyn worden want die besint sijn en gen deel
en sijn / dan moet en ghelal gheleijc by exempel: Men boue een kleyn veruulde
Dups gelyc oft men een groot Dullers wilde oprechten / ofte gelyc eenen groot
ten ronden krogel dat teghen enen kleynen ghehouden wert / daer blifft gheen
anderefcheyt / dan alken. Dat wert groot ofte kleyn als hoben gheslalt is.

Daer sal het wooyt Groot ofte kleyn in de gheschenschap een onderfcheyt
kerke veranderinghe bynghen / 300 moet sulcks in verfcheyden deelen ghesche-
den en niet op ene tijt / dan 300 men teuyt drelen grooter / de andere kleynder
maect 300 wort verandert dat selvighe dingh in t'armen / gheleijc als men een
kerke hoben het goebel groot maect en onder het goebel henen af kleynder / ende
sijne gheslalt hoben verhaelt / is doos alken de lidmaten in een selvighe deel be-
sonder te ghebruycken 300 wel in de kleynste als in de grootste / liere in sijn de
veranderinghen onallijckelike deel. Daer is te verkerren / dat gheen dingh hat
anderefcheyden wooyden ten sy dat het een te gheen het ander gheslalt wooyd het
groot tegheleijc kleyn / die mach en weder ghebruycken 300 wylt en deert alck een
jehr van noode bereijc.

Wooyd r wil te het wooyt Langh ofte kerck / vooy nemen / hier wil wel te hoit
ofte langh maken den dicken span dat vooy in t'erde daer bescheyden is. Nu
meer hier op / in dien desen span langher ghemact wert / 300 wort sy in de
mate dunder en smalder maect wort sy hoer ghemact 300 wort sy in de ma-
te dikker en heder naet de eyghenschap / In sulcke verleminghe ofte verhooy-
tinghe laet men de dicke en dycke en verandert blijden in alle dinghen gheleijc
in den vooy bescheyden span aen ghewesen is / daer al 300 beyde de span
den weelenghden ende verkerren weder in haer eyghen mate / in de lenghe des
kerck

er ten beschrijven **Span** ghevoegen woorden; dan zoo wout hare dichte en byten
al anders; dan den eerst beschreven **Span**; daer wt sy ghevoegen zijn; en alle de
len der lenghte worden wederom gheleyt; den ersten beschreven **Span**; end; yin
doch euen-ael machanderen ougheleyt; om dat den eenen dander en smalder
den anderen die her en byeder ghevoegen is; doos; dien boven-gemeyden wagh
woorden der lenghten der lidmaten ghegheleyt met machanderen verlinghe of
verhoft; tallen alle dwerch-linien; welcke der lenghte des **Span** schijns by
een wijken; steerrense wyl van machanderen / 500 verlinghe sich dat beide
koye; daerom gheleyt worden gheft sy / gheeft of name lathes aan de dichte
ofte byete met een der gantsche lidmaten machanderen; dat wooye; Langh
ofte koye en onverscheyt in der breedten. **Anden** niet zoo op her mees mit
den **Passer** niet; zoo wooye der beschrijvinghe anders dan den ersten **Span**. An
sonderst seer beduytlich wesen; soudenen alre die meeyten doren en sich bed
inde b verlinginghe en verhooyinghe mit den **Passer** te soeken; daerom wil ic
hier toe en anderen wagh woorden om dese verlinginghe ofte verhooyinghe beh
selic te verduyden; die verhalben desen reghel:

Welckhe niet te eene ghepuncte; de linie; daer naer s. anderen ten langhe en
een koye; en puncte die ghegheleyt; dat doe is alsoo: **Ic** neme eene linie wooy
die sy a. b. 500 langhe als den eerst beschreven **Span** is; int eerste **Doec**; Welck
nie is ghepuncte met de dwerch-linien; daer dat beide inder beschrijven is; doos;
alle lenghte der lidmaten. **Wes** linie a. b. sel ic oprecht wooy; en sel op de
spiden wooye dat van een puncten; en op dese punct e. trec ic gheveere linien; doos;
alle puncten der oprechte linien a. b. en henen we. **Als** nu a. b. c. omiet trian
ghel ghewoorden is; en de wooyere linien sel her eene boode gheleyt sijn; **Daer**
sel ic s. andere oprechte linien nemen de oprechte a. b. op elcke spide een; **Doer**;
teghen de puncte. Die treckeren ic boden wart d. onder a. maer de langhste sel ic
wooy; henen wt; die is boden f. onder g. en 500 weel als ic den **Span** langst hebben
wil; 500 weere ic te linien henen wt; en 500 weel ic hene boden hebben wt; 500
weel trec ic te linie maerder trecken wt de puncte e. **Alsoo** ic nu gheveert wooy; b
gheren te hene de wagh of reete linien wt de puncte e. **Wooy** ic nu gheveert wooy; b
d. a. b. en f. g. **Also** geveert is; alsoo elcke linie den anderen gantsch gheleyt gheveert.

Zulk henen reghel als hier boden staet; heb ic hier naer eynentijde wooy; oom g
sel; met alken hier toe; maer tot andere dingen te ghepuncten. **Wes** **Figure**
geeft ic eene eyghentijde naam; en noemse een **Verkeerder**; daerom dat een dwerch
daer doos verkeert wooy. **Heben** desen **Verkeerder** mogen ghepunct wooy; den d
te ruere wooyden weel af te ynich.

Doos den **Verkeerder** mach ic een segghelic dingh dat onnoemelicke dat s
hier; in een goote of klepse of gheleyt; om gheleyt sijn ghevoecht wooyden want da
wt sijn weel wonderliche dinghen te maken.

Doos beyn **De** verkeerder hantmen een beyl / dat 7. hoofden langh is / 4. 9. als
in de 10. hoofden langh maken; **Als** wilschen hier hoofft en ghevoecht des boos
het beyl omiet in des hoofft lenghte; niet reys; s. ofte . v. verlinght wooy; 500
niet het hoofft dat een verlinght naer ghevoechtheit; te langh; op dat het ho
sijn proportie en factoren behoude; maer het gantsche beyl blyse dan niet m
500 weel hooffd v. langh is; te boden.

De s is sonderlicke niet in acht te nemen; en bare wel op te passen; als men de
besonderen alle in stand; en niet en haet des ersten **Doec** doos; desen **Verke**
der; langher ofte koye wil maken; dat men voorsichtig daer made an ghe
hier naer volghet de **Figure** ghebrannt den **Verkeerder**.

Zomn dese twee nieu ghemaeckte ghepuncteerde linien; de langhe f. g.
en de koye d. e.; een segghelic niet twee dwerch-linien / doos alle punct
en die sy onverschigh hebben; doos; ghevoegen woorden; **Dan** treck ic
de ghealtens des **Span**; langh en koye; naer der spiden en van boden zijnde;
gheleyt in het eerste **Doec** an ghevoegen is; met alle dichte en byete daer m
en euen zoo drien teghel een wagh; de lenghte des verlingghen en des verhooy
ten **Span**; alsoo heb icke beyde af-ghevoegen gheleyt; en sullen sijn; **Daer**
den verlingghen **Span**; hier nu niet te letten / heeft met konnen ghevoegen;
dan verghen dat het **Papier** te klepse wagh; daerom heb icke wederom in haer
erel beschrijve lenghte gheleyt; en gheleyt; met haeren nieuwe; ver andere
naer van nieuw op ghevoegen; doos; der langh; algher hie volghet gheley
men dat oor in andere dinghen mach ghevoegen. **Also** wert de maer op
de linie f. g. den dwinen en smallen **Span**; en op de d. e. een dichten en breedten
Span gheleyt. **Wes** **Verkeerder** hantmen op gheleyt; wisse ghevoegen;
met de wooyden **Dich** en **Dun** **Doec** en **Smal**; als in **Langh** en **Koye**; het ic
geer en sichicht seer weel; dat alle beschij; doos alle doreken in eene lenghte ge
teghen wooy; den; op dante dan teghen machanderen sijn en daer van ooyde
ken moe ghen.

Soch sal niet weren / hat men doos; den boden gemeyden **Verkeerder**; een
jeder besoude de el in het wooy-ghemaeckte beyl; veranderen mach; en sonne
ghe linien blyden; **Doch** wat een deel gemeyden wooy; dat wooy het ander deel
ghevoegen; **Wat** is nu gh-voegen van de lenghte der lidmaten; maer men
kan oock zoo blyt gheleken dore; op alle dwerch-linien der breedten; daer moe
de lenghte gheveert is; en oock daer tuschen die dwerch-linien; byeder of
smalder te maken / want zoo dwerchale ghe een wooy beschrijve linie geve
en die in den **Verkeerder** op stelt; en twee andere linien; de eene wooy de andere
naer ofte achter; 500 wyl sy u een wat het gheft. **In** desen **Verkeerder**
wringht ghy setten wat ghy wat noodensicht; dat veranderen sy u gheleytlich.

En wil ic aen-wijken hoe dat men hier wt arbeeyden sal; en wisse ghy wt de
den **Verkeerder** een instrument maken; daer inde ghy dinden hoort; een seg
ghelic wooy-beschrijven deel langher ofte koyen; dicles oft dander; **Heeder** of
smalder te maken; gantsch gheleytlich teghen machanderen / doos; eene
doos; allen de breedten des gantschen af ghevoegen beyls; lenghte; dichte ofte
lyete.

Een treet een dwerch-linie; het beginel is a. en het eynde is b. maerch
dese linie wyl; en wt de puncte a. treet een andere linie drens eynde sy een c. dese
linie a. c. die moet dwerchlich sijn; doch moeren de twee linien a. b. en a. c.
in de puncte a. nimmermeer dan machanderen wijken; / maer doosich een
machanderen blyt blyuen.

Precht hier op; **wanneer** ic van puncten ofte linien spreke / 500 meyne ick
niet alleen de puncten en linien; die u den **Particularien** wooy; sijn; hoe wel de
selve onverschyde; onbedeare puncten en linien hier in verbat en ghemeynt
wooy; maer ic spreke hier van sulken puncten en linien; die niet de maecte des
teherre pinn; gheveert; **Neem** ic ghevoegen woorden; aen een verlinght; het ge
sichte verstand; sijn wooy; gheleyt.

Als ghy nu der int ruymt ghe-voegen wisse / 500 recht dit dwerch-cupel
aldus toe; neemt een effen glas ylandaken; daer toe dwerch; en treet de wooy
ghemede

ghewerde lime a. b. en trekt een spede waerbin de punt a. wil sijf ende vast /
 bene daer een reum sijnn ghewerenden sijden djaer / en trekt die voogt by het
 eynde c. desen ghewerde dan voogt een verghelijcke lime a. e. want den djaer
 hout ghy sijnliche eynde weder djaeren ware ghy wilt.

Als dat dan alsoo toeghericht is. dan trekt wt het midden der dwerfche a.
 b. gherede sprechte linnen d. e. naer de ghelijcke hoeken opwaerds / daerom
 sich.

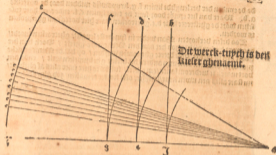
Op dese lime d. e. moet het voogtghenomen deel het sy dan de lenghte / dicke
 ofte bytewijde ghy verandert gheseyt worden dat het onder de dwerfch li-
 me a. b. met een eynde aenweert. Daer nae neemt den djaer / die daer sijn
 plaats van de lime a. e. en trekt die wt / alsoo dat die doeken aen voert / het deel
 dat ghy op de lime d. e. ghelijcke hebt. Von verlinght e voogtghenomen deel /
 300 vele als ghy wilt / en set de selue verlinghte lime met het een eynde op de
 dwerfchlime a. b. tot ghelijcke hoeken / voogt de lime d. e. teghen het eynde b.
 en treekt recht wt. tot dat sy boven den ghescreten vadem a. e. aenroekt / dese
 sprechte lime is f. g. Daer 300 ghy het deel hoeter wilt hebben / het ghy ghy
 op de lime d. e. gheseyt hebt / 300 set uwe voogtghenomen hoete lime sprecht
 tot ghelijcke hoeken op de dwerfch lime a. b. achter de sprechte lime d. e. te-
 ghen de punt a. en trekt die oock op de lime a. b. opwaerds toe dat die doeken
 voert aen den wtghescreten djaer a. e. dese sprechte lime is h. i. Alsoo sijn in
 dit werck tusschen sprechte bloete linnen neven malchanden / op de lime d. e.
 moet gheseyt de eerste bestjardene lenghte / Daer op de lime f. g. moet ghy
 men het verlinghte deel en van de lime h. i. het verkogte deel / en daerom ge-
 lye een deel op de lime d. e. gheseyt wort 300 wilt den wtghescreten djaer a. e.
 300 den seloue de lenghte boven op de lime d. e. voert / op beyde de sprechte li-
 me f. g. en h. i. verlinghte en verhoet ghelijcke dinghen / ende verandert alles
 wat men daer mede maect. We dit werck tusschen is veel te maken / want
 men trekt desen djaer hoogt ofte laagt 300 maect sy ghelijcke deelen teghen
 malchanden / het sy in lenghte / hoete oft middelmaz dinghen / en oft ghe-
 liche wel de desen niet enprijck sijn ofte ghetal dat men meten wil / als men
 niet kan seggen dat en a. e. deelen in .v. deelen ofte een .v. deelen in o. deelen etc.
 alsoo voogt gheseyt te.

Wie sijn boven gheseyt den voogtghenomen heb ick hier naet af ghyteekent
 daer met sich een jder wert naer te trecken en voogt ooghden kan sijn.

Wat werck tusschen norme s. ooc kaiser. om dat sy kermelich sy en dat djaer
 wt te wten is wat men wil / sy om veel oft om twemich. Wel sulcken djaer
 is desen sijn / hier naer ghyteekene / dander / en den anderen dicker ghewo-
 den / also ghy aen dese figure des kaisers sijn hoet.

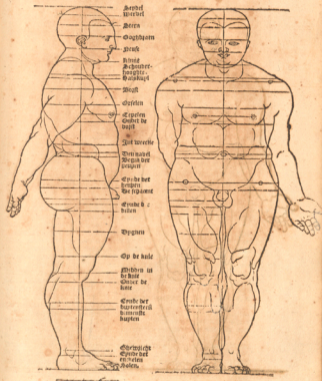
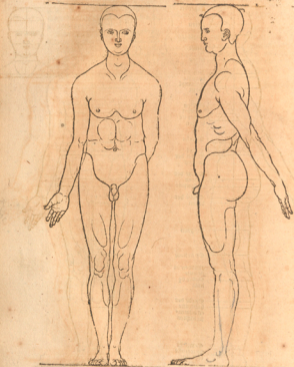
In dit veranderen te merken dat een ghelijck dicker dat voogt desen werck
 als boven gheseyt is / ghemaect wort hoe de lenghte / dicke oft bytewijde in groot
 te deelen hoet / hoe verder alle dinghen in de maer van malchanden reyn hoete /
 ende hoe de deelen sijn / ghenomen worden / hoete naeder stamen looyen /
 daerom wort het dunne deel / dicker doog desen kaiser verandert is / deel sijn-
 linder dan het vergroete deel. Dit doeken bescreuen / is voogt eenen Qua-
 drant ooc alsoo te maken ghelijck dan de steekel trecken in desen kaiser aen-
 wijlen.

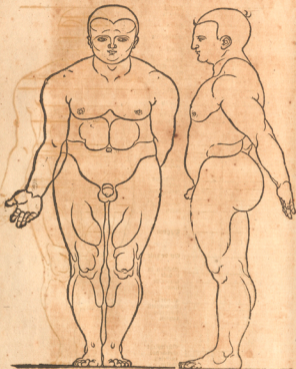
W. G. H.

Desen verlinghtden sijn is een vledendel van sijn eyghen lenghte
 toe ghyghuen en 300 men hem ghyzucken wil / 300 moet men sijn
 hoete en twemich hoeter maken / dan de verlinght gheseyt hem een
 onghelicknisse alsoo trekt men de lime waer opwaerds / en deest die achtighe-
 den in sijn h. oochte aenroekt / en maect de lenghte van de hoete des sijn-
 del / tot het eynde des kaisers en 300 deel / en van het eynde des kaisers opwaerds
 dre lenghte / half doog den kaiser weder in / maer de dicke en smalte behouet het
 ghelijck doog den kaiser ghyghuen en als ik den kaiser het beest sulcken aen-
 sichte hebde af ghyteekent en voogt ooghden dicker. Oor maer ick den voogt
 lanch twee .v. deel want die is doog den kaiser te die dwerfch / ooc moet te
 het medrele van den enkel naer bescreuen / en fondertelich zouden hem den
 kelen een twemich dander en smalder het gheschieden moete hebbe te in de maer
 derer proportie wile in wt selke deelen het gheschieden moete hebbe te in de maer
 volghende byden mijnne meyninghe aen gheschieden / desen sijn een .v. deel
 dander als den eerst bestjardene sijn ten eerste Boeck / daer wt desen veran-
 dert is / en ghelijck het hoete en alles dat te myne ghyteekent sal worden /
 300 hebbe ick hier naer volghende af ghyteekent / op dat ghy teghen voogt-
 die h voogt sijn mensche / het omersicht tusschen den eerst. h. sichten
 sijn. ende den ghruen die dat wt ghyteekent is.

De oordeel ooc te merken / hoe desen hoeten sijn ghemaect is wosten dat
 beest alsoo in den verheerde / daer ick de hoete lime d. e. gheseyt hebde ende
 ghenomen in daer hebde ick sijn sprechte recht linnen ghyteekent / van be-
 d. dy

VV Het woort Koning en Koning, wil ich wederom aenwysen; hoe men des Spans hooft; dat int eerste Doerck, in synre besondere Ceeringhlyc hiedant; dooz gewerde kruys lincen ghevoert ende beschryben is; zoo dat in enien Cubo ofte Ceeringhlyc werckant; verhaeren ende beschryuenint woort; hoe men den seluen Cubo strecken; dat is; verhoghen en verder; dwaelen mach; en haer by waeren; zoo sy gheleest werdt; hoe wert sy dunder en inalder wert; Zoo men hiem maer inder dyacht; haer doet sy dunder en herder wert; van een ghelickheit in hout; te waeren; de maer in gronste; moet men alsoo daer; Te sijnre dooz en eerste Ceeringhlyc werckant; ghelickheit; die zoo hoerch is; als het boogheemische Spans hooft; dat men sijnre Ceeringhlyc moet het begrepen werden. Nu moet ic ten eerste met de Cubo ofte Ceeringhlyc alleen handelen; dat jermis daer in bescreuen ende ghescreuen wert; Nu is het in ghehaer; wil; haer wel syden Cubum ofte Ceeringhlyc verhoghen; bescreuen ofte inder dwycken wil.

Te name van den rechten Cubo een syde die treckelic; in de a. boven h. deselue a. b. verhoort ic met het eynde e. zoo veel als ick den Cubo hogher wil hebben dan sy te voren was. Daer naer trece ic de syden a. b. en de verhengh linc a. c. maer daer wil een rechten wincel; haer of zoo dat a. c. over dwersche eynde a. b. oprecht; ende de a. den wincel. Daer naer wert verhengh de dwersche linc a. c. booz den wincel a. h. en het eynde is b. alsoo wert b. a. c. een ghelickrechte dwersche linc; / haer naer wert het ghyt ocken een hoerch linc b. c.

Daer naer neem ic eenen rechten wincel; haer; sy sy den Hoerch ofte Hoyt; ende legghen hem met enen syde aen de hoerch linc b. c. alsoo dat den hoerch des wincelhaer de punct b. aenrecht; ende trece dan een wincel; rechte linc; tot de punct b. aen den wincelhaer henen af; waer dan best linc die wincelrechte ghytrocken wert; de dwersche linc b. a. c. doozwaer; daer se ic de punct e. Zoo dat ghebaen is; zoo isser gheboonden een ghelycke linc; tusschen de twee henen a. b. ende a. c. dat is de linc a. e.

Nu moet ghy binden een ander middel linc; tusschen a. b. ende a. e. dit doet alsoo; Neemt de twee lincen a. b. ende a. e. set die aen malickander; maect daer tot ten ghelickrechte dwersche linc e. a. b. Daer naer trece tot de punct a. over sich en ghyt eerste oprechte linc; tot ghelycke wincelen. Daer naer neem een Pallis; ende set hem met den eenen voet int midden op dese te samen ghelooke linc henen e. a. b. ende met den anderen voet set hem in de punct e. ende treck hem daer over sich voort en tot in de punct b. waer dan desen Pallis trece de oprechte linc; die daer het de punct a. over sich ghytrocken is; doozwaer; daer set en e. Dese is de linc die syden eenen verhoogden Cubo; alsoo is a. c. sijn hooft; ende a. e. sijn hoer.

Daer zoo ghy den Cubo legher; wilt hebben dan sijn lincen a. b. sijn; zoo moet sy wyder werden; dat daer men booz den seluen wincel als voren. Daer de treghenstinghe; moet op de selue manier als de syden des Cubi a. b. met de punct e. booz verhoogt werden; alsoo wert sy wederom jers met de selue punct e. verhoort. Dese verhoghinghe te binden; gheschiet alsoo; Neemt bescreuen van des eerste Cubi a. b. sijn die oprecht booz; ende ghelyck boez ghelijck; soeken is; zoo noot daer aen de ghelycke wincelen over; dwersche de hoerch linc a. c. Daer naer verhengh de dwersche linc e. a. booz de punct a.

Wat is de rechte doop
ghelycken Cubus

Wat is de verlengh
hoge a. c.

Dit is de verlengh
hoge a. c.

huyghe oer 300 doert en dan de gresere linnen niet samen de ghesaltze des aensichts; gebie weder in reet; so wert het aensicht in de eerste Cubo; booz groot / en achter klein. En weder wert het aensicht in den anderen Cubo; booz klein ende t'hoofst achter groot; gheue te hure naer af getoetken hebbe.

Men mach oec in sulcke verkerings / het plaetse aen den Cubo; boven ofste ander gelike laten garm niet oever cant; gebie hier naer uit opteeken en aengeseyt is. Ende sulcken weghe sijn meniger lip te ghebruyken.

Noch een andere verkerings mit den Cubo te ghebruyken; al soo dat de 2. neven-heden in ruyten omghe geselct werden; het geselct so de 2. hoercken oever comt; tegen malckanderen oever engh sijn en maect oever cant de andere 2. hoercken teg en malckanderen wirt werden; wat sulcken inrucht ghy ten eersten de 2. enge hoercken den einen booz; by den schepdel; den anderen achter by den hals stellen; al soo hebt ghy een wijden hoer achter by t'hoofst / en de ander booz by de kin. Al soo doert men oors in de tegensellings; gebie hier na is af getoetken. Het eerste hoofst kerijste een luytelige steeren / haer het ander achter een hooge hoofst. Dese hoofden aetorden niet; met dien t'eerste Boeck beschriben sijn.

En jeder dingh dat in den Cubo getoetken is; wert / soo den Cubo verkeret; waer mede verkeret; oft anders maect het booz den verkerder ofte keuse; daer wederom gelijck in gedreht werden.

b h g f e d c a

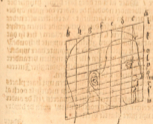
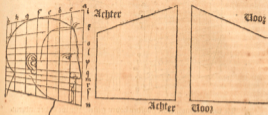
a i g c d e f h b

b h g f e d c a

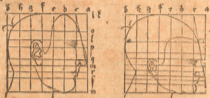
a i g c d e f h b

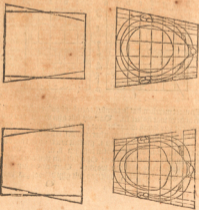
a i g c d e f h b

ende sekerre zien uyt gaen. Laet dan in desen hier beneffens gheselde exemp-
p. l. van onder: cheyt 300danghe hoeyt in des wonds aerficht zyn dat de
linie k. onder i. laet / een ordendael van de gaustsche hooftse i. n. ende
dat de overgheleinen o. l. p. q. m. r. s. door hulpe des Verkefens gheselst
woyden / 300 sult ghy zien gheschieden / dat in dat ander gheselde exempel
blyckt.

Noch is het sulcke veranderinge dat de vierantighe raamr daer si het
hooft bescheyden moet doer (mal de achter dyet moet zyn) en 300 weel
daer dan doren ghromen / noot haer achter wederom gheschieden.
Des gheschiet in het tegendael 300 men dan in dese verkerde ver-
tante raamr alle dingren gheschieden van mens wederom in deelt gheschiet in 300
deert / 300 weyden twee aenghesichten daer uyt / als in deelt a. gronden staen

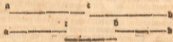
No merck wiader: dat alle dwaerschlijnen in het hooft / doog den Ver-
walschen; die hier naar volghende bescheyden zal woeyden / te verketen
zyn; alsoo dat sich de welden daer tussehen boven verlanghen; ende ont-
der koppe woeyden. Dat doert men oock in de teghensellinghe / oft in halfoef
des hoofts / boven ofte onder; ofte oock tussehen welke dwaerschlijnen men
wilt.

Wat dyenght oock groote veranderinghe in het verketen der lijnen in de
teghensellinghe / 200 ghy set een linie onder settes; die ghy doog beneffens ghe-
setter hebbe. Men moet oock wel aetj nemen op de oprechte lijnen / de selve
voog ofte achter te setten / Daerom wil ick wilsche sijn dat men die aendeligen be-
scheyden / gheschiede wyne boven-ghromenich veruynghe in het werck gheschie-
den soude woeyden. Daer mede gheschiet ick uyt onnosse / om veel verdet te ghe-
dencken dat noch te maken ende niet noch met bescheyden en is: ick wil hier naar
etelike veruynghe ghescheyden gheschiede als volghet:

Etelike veruynghe ghescheyden: dat wy het eerste bescheyden aenghesicht
doog de dwaerschlijnen gantsch verketen wiiden / dat ghyen dughen op den
andere blyden. Wederom wy willen een langhe ofte koppe stern / een
langhe ofte koppe neuse / een langhe ofte koppe kin maken / 30 het sake dat
ghy de dwaerschlinie l. ober sich setet sgen de linie k. 300 werdt daer tus-
schen een koppe stern ende neuse verlanghe sich tussehen l. m. set ghy maer
de linie l. onder sich teghen de linie m. 300 tringht ghy een langhe stern tus-
schen k. l. ende een koppe neuse tussehen l. m. Maer is het sake dat ghy de
linie l. staen laet. rinde set de dwaerschlinie m. ober sich / 300 weert het maer
een koppe neuse tussehen l. n. maer de mont ende kinne werden langh / weert
maer de linie m. onder sich geset / 300 weert een lange neuse tussehen l. m.
ende een koppe mont ende kinne. Men mogen de twee lijnen k. n. wyt van
malkander ten geset werden; alsoo dat de linie k. is nacheut de linie l. ende
de linie m. nacheut de linie n. 300 blyft daer tussehen de hoochte des hooft
ende de lenghe des wonds; met samen de koppe des hooft; maer het voog ho oft
ende de neuse langh. Wannert dat ghy maer de twee dwaerschlijnen k. m.
nae deer te samen setet / 300 werdt de hoochte des hoofts lanck / des ghesch-
ken de mont ende kin / maer het voog-hooft kop. Trecht ghy k. l. doogh
ober sich / 300 weert het een hooft hooft een hooft voog-hooft. Daer naar derst
tussehen l. n. de andere dwaerschlijnen doog den Verkerder gheschiet weder
in / 300 weert het een lange neuse mont ende kinne. Dit mercht ghy gelick
omgekeret in de teghensellinghe oock doen / 300 weert het een hooch hooft ende
een lange stern met een koppe neuse mont ende kinne. Maer een ander der-
settinge set de linie k. naech de linie l. ende de linie m. naech de linie l. ende
laet de linie l. staen daer wy wt set een langh hooft een langhe stern / een koppe
neuse met een lange lip ende kinne. Doet dese teghensellinghe alsoo: set de li-
nie k. naech de linie l. ende de linie m. naech de linie n. 300 weert het een
hooch hooft / een koppe stern / een langhe neuse een koppe mont ende kin.
In sulken handelinghe waer weel aen te wilschen dat hier om hoeyt wille / ver-
uynghe woeyt. Oock is in dit geyden ende nemen te mercken dat men de linie
alsoo set. ende dat men de waer niet te veel en maechte; op daer mensschelick
blyde; welcke anders sulcken dingren in t werck zyn wil / ende gelick ghy met de
depte lijnen k. l. m. gheschandelst hebt / alsoo mercht ghy oock doen niet de

andere dwarschlijnten o. p. q. r. f. 300 nu naer onsen wille / dooy de dwarsche
slijntelangh ende hoey te maken / gheheel is / ende de dinghen anders werden
int eerste woogghenomen vrecant / doch ganssch lincwys; 300 mach men de
selve al over cant gien / woog over sich achter onder sich / ende wederom / oft een
deri ettelijcke effen loten / de andere krom maken. Men mach oock de woog-
gheschevone kant linc des versten hoofdes / by de neus verlecten / gheleijk men
wil. Men mach oock de gestreecke linnen vrecken / over sich ende onder sich /
maer in de opechte woog sich ofte achter sich / des gelijcken doet men met de
cant linnen. In ettelijcke deelen neucht ghy de linnen wenden waer dae
ghyde henen hebben wile / ghy waecht oock de veldem tusschen de dwarsch-
lijnten / in welcken deel sy ghyvoken werden. verschuyten woog sich ofte ach-
ter sich / ende over sich ofte onder sich / Een jeggelijck sal in het ghebruyck
wilden waer van ich spreke.

Maer dat ghy verstaet; wat ick een ghevoelen linc noeme 300 merckt hier
op alsoo: Een wooggheschevone linc is a. b. an die set een punct c. waer
ghy nu henen wilt / in die byrecht sy van mach-anderen / treckt een half deel
over sich ofte onder sich / ofte set op de woog-gheschevone linc twee puncten
als daer is e. d. dat selve stuck e. d. breecke henen eyt aver sich ofte onder
sich / Desghelijcken is oock te vrecken wyde de opechte linnen woog sich ofte
achter sich alsoo oock in de cant linnen. Waerom wil ich segghen gheleijk
men in de verand. ringhe des aensichts / de cant linnen ghevoelen ghebruy-
cken soude. Doch gheleijk hier onder in de figuree de ghevoelen lincen. ynt
af-ghetreckent; daer van dat boven ghevoelen is / ende daer naer oock by de
verkerede aenghesichten ghelekt.

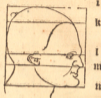

In dit

In dit aenghesicht is allewa
de linc l. over sich ghetrocken.

In dit aenghesicht is allen
de linc l. onder sich getrocken.

In dit aenghesicht is alleen
de linc m. over sich getrocken.

In dit aenghesicht is alleen
de linc m. onder sich getrocken.

In dit aenghesicht is de li-
nie k. over sich / en de linc m.
onder sich ghetrocken.

In dit aenghesicht is de li-
nie k. onder sich / ende de linc
m. over sich ghetrocken.

In dit aensicht zijn de twee hinnen k. l. h. noch over sich getrocken; meer n. is tusfchen i. a. gelijk in ghebreck.

In dit aensicht is k. m. over sich getrocken.

Noch zijn de dwarsch-linien k. l. m. alzo te teeken: Eerst dat het bovendie tusfchen i. k. het hoogste sp. der . tusfchen k. l. ' nederste. Der . tusfchen l. m. noch lieger; en noch voort tusfchen m. n. ' alderlegste. Daer het ander viercant des . aensichtes moet in d'gemestlinge gedeelt zijn; doch meer naar de proportie gelijk hiernaect of getrocken staet.

In dit aensichtes l. m. onder sich getrocken; meer n. is tusfchen i. l. wederom ghelijck in ghebreck.

In dit aensicht is k. m. onder sich getrocken.

Ede ghelijc voogt gesept is; van het eerste beschrijven hoofte des ardens Dorckis; dat de darselich en oprecht linien; ghetogen zijn gantsch linie. wijs. Dese linien waeren wederom verkeret; voornemlic bject; en ooc zoo men punct linien daer wt maect; waerom zijn de twee woerde die men sprecht ghebooren; en over de punct altijt te bekecken; waer men haer bject. Sta wel te creckelc het woort; over de punct in alle dwarsche linien alzo ghebooychen. Ic set een yeghelicke dwarschlinie; achter en voogt over sich ofte onder sich; des ghelijckes ic set ooc de oprecht linien; daer treghens hoken ofte onder; voogt ofte achter sich; daer doogt bliven sy allen effen. Derhalven moest ghy de woord linien een jegelic besondre krommen in-buigen; ofte hangen-wijs; over oft onder; voogt oft achter sich; en bject een yeghelicke lime; waer t u van nooden is; up willen met de sters-linie aenwaanghen; De setse achter oft voogt; over oft onder sich zien; des ghelijcken de lime der oogghen aen haer cant 300 langh de oogghen zijn; bjecken; en aen beyde eynden daer te ghend; over oft onder sich zien; ofter in de midden op de oogghen gebouren; en de beyde over oft onder sich ghetrocken. Van ghy meucht de ooggen over oft onder sich krommen nae jaders ym. Dit doet men ooc met de hoeken der oogghen; zoo de setse; lenghte wt de lime ghebooken is; meuche ghyse wonden; met de woordte oft a; hien de hoeken; over oft onder sich; ghelijck de tonghe in een Compas ghetuyct; worde; ghy meucht de kinnende ofte buytenste hoeken der oog; hien dieper oft hlaender maken.

Item; zo de naeste linie gebouren wert; zo mach sy met haer typpellen over oft onder sich getrocken wer den; Also al ooc met den mont te doen; des gelijcken met de kinwachelen; die werden achter; over oft onder sich getrocken. Het is ooc onbrekspdelijc te sien nae der spiden; zoo den hals aen t'hoofte de kinne naerbert; en wederom aber sant achter van de kin; zoo werdt het hoofte recht; meer het ende n'acht sich nae der arden. Noch hebben wt de ooren te setten in haer viercant; over; onder; voogt; en achter sich; ofte over cant; op welke spde ghy wilt. Ghy meucht ooc het viercant des oogjs langh; hoet; bject; ofte lincal maken; gheset oft blipen. Creckelcke ooren legghen aen t'hoofte ghat aen; andere zijn wijs; daer van. De tusfchen aenwassen; moeghen alle ghelijcke dinghen; over cant; kromen; dan en hoeket getrocken werden; daer wt voort ghy; als ghy alle hoerde; neder; de rechte bunder; en de doers lincal maken; kom; zo dan de gh'alle des aensichtes; weder in ghetogen wert; tusfchen sulcke woordte; waerande; lincen; zoo gelijck den borigen gebouren; gantsch verkeret.

In dit alle waer men de woorden des onderscheyts; die met begin beschreben zijn; yeghelick niet woen; want daer wt bin men daere; yeghelicke onderscheyt; den aensichtem te sien zijn; waer der spiden; namelic een effen; een wte; gheboen; en als de haken koppen; en eenen; gebogen aensicht; Soelken in ofte wt; buigen; mach; doog; krom; oft gelijc; oft gebouren; linien; gesogen; werden; hier in wert; ghebooyt; stemen; en; Gheben; Dese .; soeten; van aensichtem; can; men; waer; in; men; canse; ooc; doog; en; scharp; verkeren; oft; slijt; maken. Debbende; de; setse; figurelijc; hier; nae; voog; oogghen; gheset.

Dare sijn noch tweederly sojten van aensichten, die naer der syde te zien en in haer viercant alsoo te setten sijn. De twee dwarsch-linien des viercants onder en boven / sijn by de viercanten rechte dwarschlinien die sichtsbaer sijn doch moeten beyde de viercanten ruymterwijs ghesloet werden. Dat doet alsoo: De rechte viercant waer naer hare vooght en opperste hoeken vooght ende met den ondersten en achtersten hoek achter ghetrocken. Desghelycken doet men in de teghenstelliginghe. Daer naer drekt men dooght de ghelreichte dwarsch-linien / allen de vooght deelen daer wede in. Waer soo men de opperste weder in de rechte vooght: soo werden sijnmen beyde sijden inckel punt-linien daer waer die in het rechte vooght: en in het tweede achter sich hanghen. Daer naer treet men de ghelreichte-linien des aringschietes daer weder in. Dan so vint ghy in beyde de viercanten waer dat wat weret. Ghelyc te dan dese aenghesichten / ten naesten by naer de drie vooght aenghesichten hebbs af ghetrocken.

En dan boeren zijnde / En een van achteren zijnde hangende aensichte.

In dese

In dese verketen aenghesichten / moeghen ooc alle rechte ende dwarsche linien verket werden. Vooghter sal men waeren. Ioc men naer de rechte linien maech handlen: tot onderst ghyet des ghelreichte des aensichts. Dan dien de twee sijden des viercants des ghelreichte aensichts: de vooght rechte a. de achterste b. en ende daer tusschen de ses andere linien t. b. c. f. g. h. in sijnen delken ghelreichte sijn die waeghen verket werden naer eenz derwaer wel ghelreicht als de dwarschlinien / en eenz ghelreicht delc maech tusschen de rechte linien bysondere ghesloet werden achter oft vooght liex. Desghelycken ettelijcke naer oft alle naer walschanderen.

Ende ghelreichtwijs als vooght gheseyde is: met de dwarschlinien langh ofte koyt te maeken. Alsoo sal ooc met de rechte linien die dan ghyet ofte linia te maeken hier seker gheuen en nemen. Ende ghelreicht doe met de elken linien / alsoo doet men ooc met de luonne. Linne ende cant linien / Ende soo men sulckes ghebyschen wil / moech men acht gheuen: Eetlijck aen het vooghtwaer waer in daer af treemt / moech men aen de hooghter van den neus legghen / Sulckes doet men ooc in de teghenstelliginghe: die kan gheschieden dooght uyt ofte in buygghen: oft ooc elken ghetrocken linien: alsoo doet men in alle drien dooght het ghehele aenghesicht naer der syden te zien.

Daerom worden de teghenstellighe dinghen in de verkettinghe alstij te samen ghelreicht: daer ghelreicht daer uyt als boven gheseydes. soo ghy een delc hier vooght setter: dat ghy dan het ander delc daer boof oft onder achtercom set. Dat maect dan een deel die ofte bier: bu- ofte linia.

Soo nu tusschen de dwarschlinien. dooght de rechte oft edert cant en ghetrocken linien de veranderinghe in gantche hoofst ghemaect werde / soo moech men daer by mercken. dat in een jere bysonder kenne delc des aensichts / de vooghten te weten. Voem ocs Wc en Ingheboeghen: te ghebyschen sijn ghelreicht soo wel met berken als in de drie onderstghelreichte aenghesichten. Daer uyt kenne dan dat ghy merck maken: een sterck uyt ofte in-geboghen vooghtwaer. De s ghelreichten doet men ooc met de neus: lippen: mont ende kin / ende in allen anderen dinghen.

Oec siet te mercken: dat de linie / daer dooght de veranderinghe van het hoofst ghemact wooght. nae der sijden te zien: men ghelreicht waer maech ghevoert werden: Dan somwijche hebben een blac hoofst. andere een sists: de werke een cantingh: alsoo vooght beschede: soeget: als de naerste ghesloet.

In waeren uyt weder specken van de can-linie. die valt weghen de tussen getoghen weret: die maech achter sich ghelreicht werden: tot boven aen de rechte linie b. ooc maech sijn rechte ghetoghen werden / in de midden van a. c. sijn maech ooc vooght sich ghelreicht werden: boven aen de rechte a. Daer in sulcke salken houde ic de ghelreichte dinghen vooght: de schoonsse / hoe-wel de andere af ghelreichten dinghen veruonderinghe mede byengh: in soo en sijn sijn doch naer alle liexschij. Verhalven is hier een exempel te nemen / by de boven-ghelreichte aengsittinghe: dat men maech segghen: voem spitlich hoofst: ooc ghyen blac: is wel ghelreicht: maer een zont hoofst is frey gearcht: daerom dat sulc een middel tusschen in de andere is. Daerom en wooght hier niet bewelen dat een ghehele middel tusschen alle dinghen het blicke is: alleen neemt te die vooght / in ettelijcke dinghen te ghebyschen. Als men speect: dat is een te langh ofte te koyt aenghesicht

ghelicht / d'onghelicht dat is een te langhe / korte / vult ofte insplachteige voos-
hoofte. Alsoo is oec met de neusen te handelen / dan ettelijche hebben eenen
grootten hoogh of owerlich hanghende neus / Darr teghen wederom hebben
sommighe ghelike hoer ofte insobelachtege neusen / op gheschroope / d'ich
hoerachtich diep te schelen de ooghen inghehuyt / oft sy sijn hoogh buyten het
vooshoofte ghesit.

Darr nar hebben sommighe diepe kleynne ooghen / ofte hooghge / grootte ant-
ghruypde ooghen. Eetliche sijn hare ooghen eug ghesit ten Oercken / ende
sijn al souden hare andere leden meer ower dan de bobende onder sich. Oec
sijn; die sperra hare ooghen ettel wint op / alsoo daer men in de gheliche
ooghsieren ziet. Sommighe sijn hare ooghsieren hoogh verheuen boven de
ooghen de andere hoghe nar dieht darr op / oft hanghen darr ower / Ende sijn
ettelijche oec ghaen dan / ende ander diek.

Dar sijn die hebben dicke / hooghge ende ghebulde wonden / ofte insou-
dighe dicke lippen. En ettelijche gaet de bobende lippe boog de andere / omme
wocstanc de onderste boog de bobende / mede is oft de rene diehter dan de andere
ware. Eetliche hebben van den neus een langhe lippe / de ander een korte.
Soo hebben menighe een dicke / brede ende groote kinnre / de ander een kleynne
suetighe. Eetliche sijn langhe / al sommighe kort / ghelijck als boven gheseyt
is. Dat sulcis de d'wesechmen ghesien.

Winder soo sijn ettelijche aenghesichtem alsoo te verstaen / dat sy van vooren
boven het wuiste hoo / hoe meer onder hoe meer achter sich. Alsoo is oock in de
teghensichtem ghesit / het andere boog / hoe meer ower hoe meer achter sich / darr
tor sijn te gheschietem de gheschoten linnen. Van dese danghen mocht men
wel meer schryuen / dat niet in de abdelijckste deelen gheschuycken / sonder
doch een die vlijtich is / kan suler haer vreden.

Oock wint men hier / nar / hoe dat men de voosy / recht / dwersche ende cant-
lincis mer / oft anders maken kan / met seer kleynne misste. Men wint oock
dat men de gheschiet linnen tot den vooschuyt / krommen mach / alsoo men
wel. Ende om dat is die boven verhaelde te l'ardder mach te verstaen ghe-
uen / wel se hier naede boven beschreuen hoosden ettelijche af-treckeren. Mer
hare bekerde / owerste / dwersche / cone ende gheschoten linnen / darr onder
ettelijche krommen / Ende darr nar de ghesalte des aenghesichtem / die oock een
mael verandert sijn. In bederlepe maasren van de rene plaats in de andere
d'anghen boog mach anders / van het sette toe het ette / soo men wil / ende soo
schelam darr met handelen als men bedenken kan. Dan alst die kan men alle
dinghen verheuen. Oec sal men niet vergheten / wat een aensliche tate der
sieden of sien van de dieht ghemomen wort / dat woijt het van vooren / ende ver-
sieden toe / ghesicht in de dieht / En suler ghesicht noot in de teghensichtem ghe-
siet / mer oock op een ander ondersticht. Alle recht / ende die recht linnen / in het
vuerem des ghesichtem aensichtem / wude als onderstichtem / hoe het sich
ghesit / ower cant ofte gansch mer wullich / en dan de ghesalte linnen darr we-
der te trecken / wat dan darr wot wint / dat dieht hier in de sette figuren. Dit
mach een jegelijche anders maken / zo dat hem dieht.

Atuliche

Darr dese voosy mensinghe darr met oer onderscheyt / dan tot de k'ap-
gh' staler / doch men moet sulcke en d'ier ghesijck dinghen weten / op dat men
wet te een verheuen / men ghesit / noch seuen. Wane menant en kan we-
ren / wat een goede ghesalte ghesit / oft sy en moet oock weten wat een ongh-
staler ghesit.

ghelijckheyt des anderschepts daer ic van spyske / mach ten deel de Honden
 tot gheuyghent werden. Want de onghelijckheyt is groot onder haer / sy sijn
 ten deel groot / de andere klein / sy sijn meer dan duppelt in bescheyden pro-
 portien in alle lincmaten. Op sijn glas van haer ofte ghebeet waelichelijc moet
 veel verscheiden in realiteren. Van sijn spin onder wilschander en meer onder-
 scheyden dan een Wolff ende Vos nocht niet yet men wil / dat sy geen Wolff
 noch Vos en sijn. Welc sijn ik openbaer dat de werckeringhe der ghelijckheit
 niet de een natuere in de andere en maect. Dan men kent een Hond ende een Wilt
 der wil uooc maekelanderen van dese ghelijckheit waer veel te sprekken om de
 langheyt wilsten uyt s' haer by laten.
 Daarom is het woort ghegeyt op dat men int verckeren den span tot geen
 Wilt noch ghem Wilt tot een span en maect.

aig c d e f f h b

aig c d e f f h b

aig c d e f f h b

aig c d e f f h b

Nier volghende wil ic eenen anderen werck aen wesen 'ut dien' dooz de
 woorden Die. Dan. Dyeet. en. Anmal. niet waerderlike lincen / elc boog-
 heb. honden breed van nieuw te meten / en anders maken als het te do-
 een was. Dicker. dunder. vberder. ofte smalder. / en waer oec een dingh veran-
 dert. allen doozt woort. Langh. en. kort. dooz. een ander ghebruyck. dat moet
 men alsoo verstaen. Sonder het vooc gemaechte deel by sijn eerste bescheyden
 langheyt bliuen / en op de dwersgh. linc. / en daer tusschen dicker. dunder. huer-
 der. ofte smalder werden. Zoo is de linc der lenghte des belets te woren grun-
 der. s' haer tot de derte en byerte moet ghy een andere linc hebben / daer met
 ghy meten wilt tot de begrootinghe des belets maect de linc langher. Zoo
 ghy het deel s'achter wilt hebben. zoo maect de ander linc hoep. en deelt alle
 noodighe deelen dooz den Verkerder ghelijckelijc weder daer in / in de nau-
 we linc en meet dan het beels daer met zoo waeret met de langhe linc. Dicker
 en vberder ghemeten maect uyt de hoep linc. dunder en smalder. Tot sulcken
 handelingh wil ic hier na af teekenen een besondere figuer der twee lincen /
 die wil ic normen den Tweelingh. Daer om dat men twee deelen lincen tot een
 dinghen ghebruyck.

Eerstelijc see ic op eens syde rechte / de eerste ghebreide linc des belets langhe-
 te. hoden de a. onder de b. die met hare deelen uooc ghebreit is / en raec onder
 by het eynde van de b. met de punt van een dwersgh. linc. hoep. oft langh. nae
 myn. drieben. het eynde is c. alsoo waert het een triangul. a. b. c. Zoo in dese
 dwersgh. linc dooz den Dwyler. oft. Verkerder. weder ghebreit werde. naer de
 rechte in sich selfe. dan soo is den Tweelingh veerdighe. Als dan mencht ghy
 u deelt daer met meten. en alle waer deelen nemen uyt de dwersgh. linc. waer die
 dunn. hert. ende smal. aen. treft.

Den Tweelingh mach oec tot het woort. Langh. en. kort. ghebruyck wer-
 den. Alsoo te verstaen / zoo de rechte linc a. b. verlinght woort. ende dooz den
 Verkerder weder in sich selfe ghebreit is / en dan het beels daer mede ghemete
 ten. zoo waert het beels langh. ende hlypender van lijf. nae sijn mate. Daarom
 waer linc het sy. de rechte. ofte dwersgh. linc. verandert werde. endt het woort
 beels daer mede ghemeten. zoo waert het alre. ander. Alsoo vermaent ghy
 zoo het woort. beels. dat ghy veranderen wilt. by sijn lenghte. sal bliuen. maer
 sal groeter. oft hlypender van lijf. werden. dan t. te woren was / alsoo moet ghy
 de dwersgh. linc uyt den Tweelingh ghebruycken.

Daer wilt ghy het beels by sijn voorschermede derte. en byerte laten hly-
 pender. alleen langher. oft hoep. maken. zoo moet ghy de rechte linc gebouwen
 als hoden staet. Alsoo vermaent ghy mi dat derde syden des Tweelingh. /
 elc een bysonder deeler is. als in t. eerste. Daer bescheyden is / hier uyt kan men
 ghebruycken het woort. Deel. oft. Weynghe.

Bysonder is oec te merken. dat daer dooz tweederley lincen / als langh. en
 hoep. wonderbarelijck dinghen te meten sijn. en noch veel wonder. by het / zoo
 de een int meten van punt tot punt de werck. ofte verlet weert. en al cerwen-
 derlicheit. zoo sy beyde belets ofte betweteht worden. Welc loomen de Woeren
 wel. v. staen. waer ic hier segghe. Wel dese dinghen kan men veel wondergh
 (waer gheacht) lichtelijc vinden. Daarom hebbe ic dese figuer. ghemet den
 Tweelingh. tot een jeders onderrecht. sijn. t. naer volghende ghedict.

Dent tuerlingh.

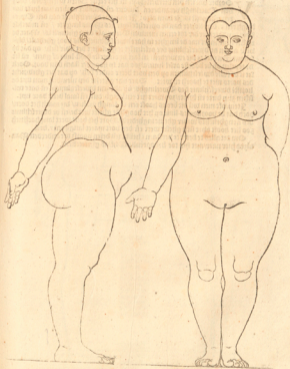
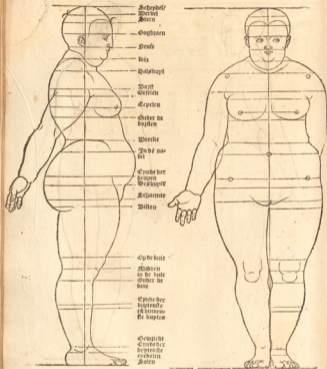

Weden boven gheleyden Tuerlingh / wil ic hier nae het eerste beschryuene Wyf des eerften dicker en stercken Mans / uyt het eerste Boec voos nymmen en doos den Tuerlingh veranderen dunner / smaller / dicker en breder maken / dan sy te vooren beschryuen is.

Men indet mercken wannere doos de voosf / veranderinge een Menschelijcke gheslakte te seef veralicht is / gantsch uyt sijn proportie gheuaert / als dare ettelicke dinghen te duus / smal / di of te hiet werden. Als dan moet men de selde dinghen helpen doos de wooyden gheuen en nemen als voosf is.

Ende daerom wil ic hier nae het dunner en dicker wordende Wyf / in ettelijke dinghen veranderen namelike het dunne Wyf zal menhet doosf hoeter maken / dan de hooschte des schynels / tot het opende des hants salt zijn twee 10. delen / en de hooschte des heetes sal beide niet af ghenomen werden / sonder dat het aensicht weert oer / sich verter / ende onbenomen in zijne deelinge nae der lenghte gheue in ghedreht zal bliuen. Daer de schouderen sullen van de linc des hants op beyde syden tot de asselen aff ghetoghen werden. En als den voert in het tereant coeter gheuoonden is / soo wert hy wederom langher / als hy enicht een 1. en 10. deel. Daer nae maec ic de bernen van de billen linte aff tot de onderste en. helen / een weynich dunner ende smaller / Daer in het vergrootende Wyf / hebbe ic het laten bliuen / gheue als in t eerste Boec gheschryuen is /et / maer den goeghet onder de kin grooter. En ghy meucht met des Wyfs hooft oor handeren als voos met des Mans / en de schouderen maec ic hoogher hant en / tot den hals / en de linc der billen set ic vereder aff / doch de billen gheuen sich by een / en maec oer het dem nae der syden te sien / ondere de linc een weynich smaller / en haeren voert een 6. deel langh. Daer de van voert ende den in / maer ic om de euvelken ende den voert een weynich smaller / gheue ic hier nae het slepender ende grooter Wyf / aff ghetreckent ende voos ooghen ghetick hebber.

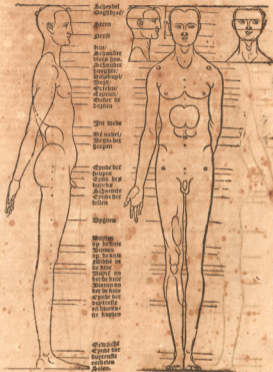
K ij

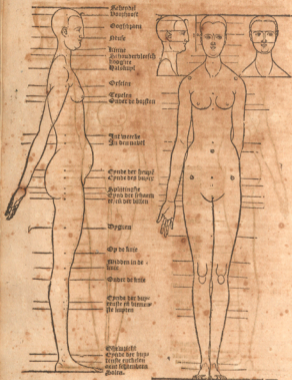

Voosder wil ich den vierden span in het derde Boeck beschryben / voos den Tweedighen anderen spanner en smalder malien van sij te vooren ghesceet is. Te doen also: Te maect de duerschlinsse van den Tweedighen span den hooft der toe de opzichte linie des spans lenghte / en maect de rechte linie maect nae de lenghte in hare duerschlinsse als voos ghesceet / blyven alleen de duerschlinsse der orselen se te ghesceet het oer sich / op dat de schouderen niet te dar en werden / en laet de onderste boog linie af gaen / en set de repelen op de voosste orsel linie alsoo dat sy hooghre stam dan voos. Gheset se te de tuere duerschlinsse op den voort beere onder sich / op dat het gheschicht des voorts niet te hoogh en wert. Darr naer gheset den meure in man up te hoopste duerschlinsse des Tweedighen / op alle sijn duerschlinsse / en darr tusschen sijn derde en vierde soo wert het een langh / dunn en smal beert daer upe.

Item of men wil dit beerts hooft een 10 langh maken / die mach het doen / doch dat de vooshoefte linie op het hooghste gheset werde / en de duerschlinsse des aenghesichtes weder gheset inghderste / Darr het beert wert langhachney soo het hooft oer sich gheset wert en den voort maect langh een 7 deel.

Om dit alles te brete te breken / hebbe ich desen voos / vran anderen span alsoo hier naer met sijn toe behoorende Wyf / af ghesceent.

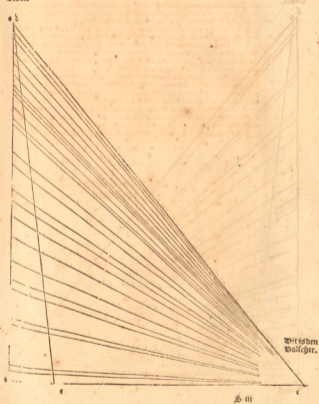

Het naer-bolghende wil ic noch eenen wegh aen wijzen / hoe men een van de woosly verbeiden mach verballen en veranderen doch eydenes lichaem dan eene woosly ghemackte mate meer doosly desen wegh / want ic men wil alle deelen oer sijn verlinge en onder sijn verzoet / Of men doet in de teghensellinghe men verhoet de deelen des deelen oer sijn en men verlinge oer sijn / En in dat alles blijft de diete en byete des deels / op alle dwersschijnen / daer tusschen in alle linnaten als woosly. Of men mach het deels dat deel men boven verlinge / oer ghegheentheit daveren en smader maken. De ghegheentheit oer in de teghensellinghe deelen die de bovenste deelen verhoet werden en de onderste verlinge / woosly boven de dwersschijnen en wat daer tusschen is / bicker en byeder werden. Hoe men dat doen zal / wil ic u hier aenwijzen: Ic set oer dwersschijnen een effen linie a. b. onder die set ic een punct e. wil ghy nu de deelen verwoosly / 300 set de punct e. om leggh tot de dwersschijne a. b. Wils ghy dat deel niet te veel verwoosly / 300 set de punct e. wel dair onder de dwersschijne a. b. Nu merck / de linie a. b. is des deels soelen linie / op dese soelen linie a. b. reet ic een onder dwersschijne f. g. 300 hoogh verheben / als het deelslangh is / dat ic beschryve / en set daer tusschen een rechte ghepuncteerde linie daer in die naer de lenghte der linnaten ghevoert is / die is boven h. onder i. Daer nae treet ic midden tusschen f. g. en a. b. een dwersschijne k. l. 300 dat ghevoert is / dan treet ic alle dwersschijnen / doosly de punct der deschingen in het breedte linie h. i. Daer nae treet ic uyt de punct e. twee linnen oer sijn / 300 langhe als ic sijn behoeve / het eynde is d. e. dese linnen sijn h. boven van maels / anderen / en sullen bewooslych sijn / daer uyt moet men de deelen meten / die daer grooter en kleiner souden worden. Daer byde linnen moeten onder in de punct e. aemmakender bliuen. Zoo ghy nu het deels dat ghy woosly neemt / het sy boven of onder groofter of kleiner / maken wilt / ende verbinden hoe ic rechte gheghen. Zoo doet alsoo / het sijn de deelen die daer ghemeten souden worden / op wat dwersschijne het sy / 300 neemt alreys de selve byete of diete / als in sijn eerste woosly ghemackte breedte brist / jeten is / en leggh die midden op de dwersschijne k. l. alsoo dat de rechte linie h. i. midden doosly de op gheleghte deelen sijn / Zoo ghy dan de twee bruggeliche linnen d. e. tot de voerde syden des op gheleghten deels / aemreyschen laet / 300 ghyen sy in de vergroofter byete / boven op de dwersschijne die daer sijn soude. Alsoo vergroofter vermindert dese inpinghe alle dinghen / boven en onder de linie k. l. op ende soe af. Wat alles mach men het ondrdeet tot het bovende worden / en omghekeert ghegheuen / 300 worden alle dinghen in de teghensellinghe het eerste. Dese figure hebbe ic hier nae tweemaal omghekeert / af-gheceken / en geef haer den naem / den Weiser.

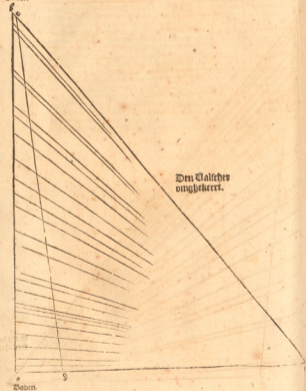
ken zal / daerom set de ghesmette line in den Vervalscher niet te vast op de
dwerschijnte achter sich / is dan recht ofte omghekeerde / ende niet wel toe
dat wt uwe verkeeringhe niet verwisselt en werde / dan dat cot wt deser ding-
ghen behoef / Alsoo sijn sy versterckich / 300 mens in noot en niet woog- weten
ghewicht / in de oevermetinghe die men sonder ooslaek te veel doet. Desen
Vervalscher mach men bysonder ghebruicken 300 wel in een deel als wt ge-
nerael. Wt sulchen menigherlepe verkeeringhe der menscheijcker ghesalt
weet ghevonden / wie de sterke ofte swaache / de kloerche ofte langhame / ende
maghere ofte swaer sijn / Daerom wmen dit van nooden te weten / Wt streect
sich noch wonder wt / dan hier aen ghesweten is.

Item wie van jetsaemijepder gebuyschen wilt / de bloote beelden van Jan en
Wijf die dooz den valscher verandert sijn / die zouden de twee beelden die bo-
den verlijcht woghen het hooft boven de sren wel ligger maken / en souden
oock het gewicht des boots hooger van ghesichten daen. Maar het
ander bloote beelde dat onder verlijcht woort / dat zoudemen het slien hem
niet samen het gewicht des boots / veel hooger maken / ende dan dooz den
Verkeerder / alle dinghen gheleijch wederom in deyleu maect de volghende
figuren / hebbe ick alle dinghen laten blijden / als sy ghetwoeden sijn.

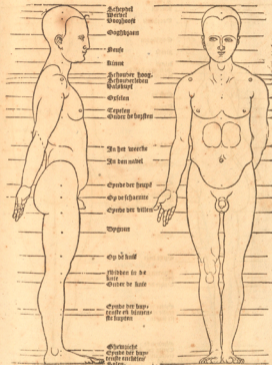
Boven.

Onder.

Boven.

Scheepel

Wanghoest

Oogstgaten

Neuse

Kinne

Schouderhoog.

Schouderbreedte

Wolsteuyt

Oxelen

Tepelen

Onder de borsten

In het waerde

In den nabiel

Op de heupel

Op de schouder

Op de billen

Dygnen

Op de hand

Witden in de

knie

Onder de knie

Op de heup

Op de knie

In de heupen

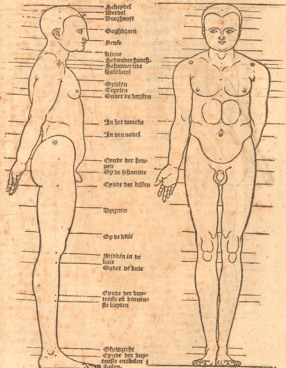
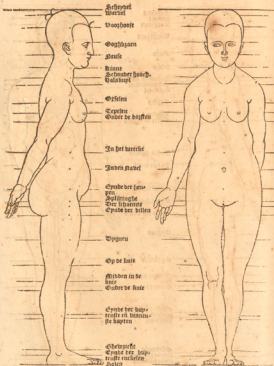
Oxelen

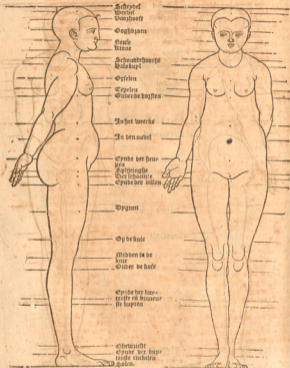
Op de heup

Op de knie

Op de hand

S iii

Noch wil ich eenen anderen Verwalscher of teerhemer ende arm-waeren / daer niet men oec een van de voorsz. ghebruyckelicken besonden mach ver-keeren nae der lenghte. Waer nae hinc dicke ende byde waer het a-ndertlich verkeert doog den Verkeerder / ende oft men sulcks van doeren hadde / mach men ghebruycken en op ruoedertrepe manieren werten. De eenre wort bapten om den cirkel den anderen binne in het hol des cirkels / daer in mach en jeghelijc soecken wat daer mede te doeren is / soo lange het hem wel gebuyt / Wie nu het rechte verstant daer van krijght. Die wer wel hoe men gebuyt-ken zal. Men kan oock daer doog veruomen hoe het toe-gaet / dat voog een zonden Spiegheleken effen paralel rechtlijche krom verlijnt / soo dat het recht daer voog daer / in de midden van den Spieghele voor ten uyt-gheboghen buich en weet daer / meer boven en onder smal / ende achter sich gheboghen / deoghelijcken alle andere d'inghen rechten sich nae den cirkel. Daarom wie in de gheue effels schilderen wil / den sit van nooden sulcks te weten / hoe wel het gheen Verspectie is si loopt maer soo men sulcks siet in den Spieghele / Waer te spreec hier alleen van de weringhe arm haer selts / dan desen Verwal-cher wijck alleen aen wat op een conit oft hol dingh effen gemeten wert. Waer te ooslaeck waarom het alsoo valt / zult ghy den vanden in de verheeringhe van de beelden / soo ghyse uyt desen Verwalscher af treckt / dan het vint sich selts. Ende hoe wel het seltsarm siet in de teerhemer / ende tot het ghebruycken on-nut sijnt mochtans al van nooden dat men dese ende alle andere ghebruycken wert son alles ten beelden te hantighen.

So wil ich eenen anderen Verwalscher toe-rechten sal / dat men een gun-acht doet / daer uyt verwaert en soomen dat recht gebuyt / maer sijn rechte d'inghen tot derre rechte.

Desen Verwalscher maect alsoo: Eerstlich neemt des beeltes lenghte op sijn- te lime / die niet alle hare punten ghebeelt is. Als die rechte voog in haer eynde teerhent boven met een r. onder een p. Daer nae deelt r. p. met een punt r. in het midden van mach-aenderen. Wie dese punt treckt een effen lime toe ghelichte hoeken ober duersich het eynde is s. Waer na z. lime is s. ende p. s. alsoo weet sijn een langhe cranghel / en de s. is het spits / Waer na reect uyt alle punten der rechte r. lime r. p. limen in de punt s. soo wijt als ghy behoef / dan sy zal wijt onder en bebrut voog de voorsz. lime des cranghels op in reere gaen. Waer nae neemt een langhen Vasser en set hem niet den eenen wort in de punt s. en met den anderen wort / set hem op de middel-lime des cranghels achter na de rechte r. p. alsoo dat sijn in de punt de lime r. p. arm-toeren / reect van daer ober sich en onder sich / ten rondem cirkel darom / toe aen de achter-ghreete rechte effen lime. Ende waer dese conde reet de ar-ter-ghreete rechte effen lime af. sijn / daer boven een t. en onder een t. ende waer daer nae desen rondem reet weder af. sijn de limen der daer uyt de punten der lime r. p. in de punt s. ghehoghen sijn / uyt allen de selbe punten ten ober duersich gheleete effen limen / in de achter-ghreete rechte limen t. s. soo wert de lime t. t. ghebeelt uyt de lime r. p. Waer sijn beaendert sich ganclich daromane dat sijn ten eersten looster werdt / Waer nae dat sijn deo- hichels punt ghehoghen is. En alsoo verhogten sich alle d'inghen ober sich ende

ende onbetreft hoe langhet meer. Daer nae betreken alle punten in dese
 meentse gewoone linte midden ober de helfte/ Betrekenet oec de dwerschlinc
 met een a. de ander b. daer nae c. alsoo dooyt d. e. f. g. etc. Maer onbetre
 int midden de hyst cussen hebbe tot het onderste nem midden i. daer nae a.
 1. 2. 3. etc. Dese linte a. i. met haen inhout aller lenghte der ghelyd tusschen
 ghebruyck als voos ghescheyden is ende set dese a. lincen in gelijke hoogte te
 ven mal. handeren / De eerste tot het van behouden ynde / De andere tot het
 van boren vrende heele ende doop-terre als haer d'wylt ghewoone tusschen
 ghen met dwerschlincen. So om de lenghte der dincghen ghebruyck sijn dan
 moet ghy eerst de dact ende boren binden te beken sulcke doot dooy den
 hieft met sijnse betw'ghelike linc; maer ghy moet sijn op beyde syden ghy
 bywoek in boden ende onder ghelick.

Enk eerst een effen dwerschlinc; oer beyde eynden sy a. ende a. ende op
 de linte set in de midden een rechte linte tot ghelycke hoeken dese is boven g.
 onder h. In maer de betw'ghelike lincen a. c. twee op elcke syde eens / die
 moet ghy alsoe ghebruycken: Neemt den gemaecken Verbaalcher op de midd
 dwerschlinc des Trianghels die wyt de punt c. ghetoghen is / dooy de ghe
 ghen f. e. de groote wyte tusschen de effen lincen des gheboghens; ende leg
 c. met het een eynde onder op de dwerschlinc des Verbaalchers a. a. op de linc
 g. b. rechte / op dese hoogte legt de twee betw'ghelike lincen a. c. dat sy
 kreuywys ober malhanderen gaen.

Daer naer vernem het bovenste halfdeel der dwerschlincen; tusschen de ghe
 boghen; en sijnse ghelycke lincen; eener lenghte; en bezet met waer letteren sy
 gh. trecken sijn en sette op de een syde des Verbaalchers rechte; alsoo dat sy met
 haer een eynde de dwerschlinc des Verbaalchers a. a. aenroert en trecke pas
 sel op de dwerschlinc a. a. haen en weder tot dat sy boden de oppghelike linc
 a. c. aenroert. Alsoo komen de korte lincen a in den Verbaalcher teghen de
 punt c. ghelick als sy in haen boghen in den Verbaalcher / de naechte sy de
 punt l. sijn / waer de wyte daer tusschen blyst als in den boghen van wyten
 des booghs kerante; dan de effene teghen de lincen a. c. waer de ander d'wylt
 ghe / En ghebruyck als te het bodenste halfdeel dat in den Verbaalcher met letter
 ren betreken is in het een deel des Verbaalchers m. de beken is daer int
 der halfdeel d. o booghs / onder in den Verbaalcher m. de beken is daer int
 eynde n ghetreken sijn; dat set te in het ander halfdeel des Verbaalchers. So
 dat na toe ghetreke is / dan neemt een yeghelike dact ofte breete des bet
 dat doot bescheyden is; op elcke dwerschlinc en daer tusschen / en legte in des
 Verbaalcher op de rechte linc g. b. dat sy onder aen roert de dwerschlinc a.
 a. en liget daer in betw'ghelike staen. Daarom op welke rechte linc een hest
 ofte dact ghemaken waer; soo betreket sy h' wyte maect rechte; dooy die op leggen
 en af souden ghy; als is hier na hebbe af ghetreken. En alsoo hebbe te
 hier na doot tw' beelden Nam en Wyse; die i. int 2. Boeck int lef bescheyden
 hebbe; dooy de sin Verbaalcher af ghetreken en omghevoerde / allen de ar
 men en handen des ghelicken de borten; hebbe; na desen Verbaalcher ojdene
 byck ghemacht; dan desen Verbaalcher; soo sy in de hooghte ofte brennen
 komt; soo verzet sy haestelick.

Zij

Schubel
Werkel
Dooydoest

Ongelijken

Buis

Wane
Danghete beschone
betrekerf
Dooy ter der sijn.
Wolkepel

Wast

Wylten

Egelen

Onder de Woyden

Eynde des booghs

Totter lincen
In den maer
Begin der strepen

Eynde des strepen

Eynde der schuante

Eynde des lincen

Weggen

Op de lincen

Midden in de lincen

Onder de lincen

Eynde der huyten
en den maer kyp
tenGhetrekerf
Eynde der en lincen
boren des booghs.

X

Y

Item desen Vertaalscher 500 men hem ontkerde en in de te ghemetlinghe
 ghebruyt en dan een heelt daer wort verkeert 500 wort dat sine beelt ouer en
 onder sich in sin desen hoe lang her hoe meerder verelicht maer teghen den
 Welken om gheheerden Vertaalscher te maken doer alsoo: Desint weder de
 ghepunterende liue r. p. des beeler lenghte (welker recht voos w. en verelnghe
 met f. t. als voos) Daer na set de punet 3. en treet de ouer liuen r. 3. ende
 3. p. Daer na treet wie allen punieten des in de liue r. p. sijn ghekrete liuen
 in de punet 3. Daer na set teghen de 3. ouer een punet t. in gelieke dooch-
 te teghen de 3. en noemt eenen langen Daele; en set hem met den eenich doot
 in de punet 3. en den andere in soet soe in de punet t. ende creet kortom in de
 desen passer ter af liue de ghekrete liuen die daer sijt de punieten tusschen
 r. p. in de punet 3. ghelegghen sijn wy de selue creet ouer dwersich effen ghe-
 creet liuen in recht. Neeste de daghen teghen de 3. doos allen de dwersichli-
 men een recht liue. Dat is dan de mirue gheuonden liue die niet ghebdele
 is met de dwersichliuen doos alle lenghte des beeldes. Daer naer moet ghy
 soecken de dwe en dwee des beels doos den Vertaalscher als voos omgekeert.
 Ende wie dan wilt die creet seluer een beelde alsoo op dan hier na en hebbe te
 niet meer als desen Vertaalscher af ghecreent.

Schepdel F
 Dorsel
 Dooshaft
 Dooghbaen
 hant
 liuit
 schouder
 vlerich
 Schouderha.
 Schouderled.
 Dors
 Ofselen
 Cepelen
 Onder de do-
 sin

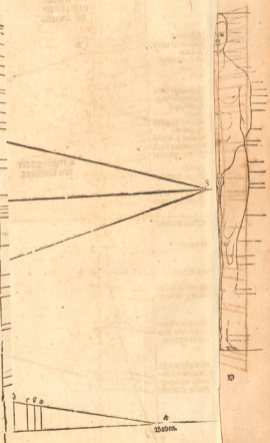
Int weche
 Den nauel

Spud der heu-
 pen C
 Spyn tinghe
 Spude der
 schaemt
 Spud der bil-
 in
 Dognen

Op de knie
 Hedden in de
 knie
 Onder de
 knie

Spud der buy-
 tenne en kin-
 nente knipen

Obruzicht
 Spude der
 enckelen
 Soelen. H

De dunne
Wijf / uit
tweede
Boeck.

Schynfel F
Worad
voort soft
Gegehaen
stele
kan:
Schouder
Wiclyg
Schouderho.
Schouderled.
Doit
Oscelen
Cryelen
Onder de boy-
den
Int wecke
Den nabiel
Spnd der heu-
pen
Dyhtinghe
Spnde der
schamit
Spnd der bil-
len
Dygnen
Spde knie
Widden in de
knie
Onder de
knie
Spnd der buy-
tenle en bin-
nende kuyten
Oghewicht
Spnde der
enckelen
Solen. H

De
ten

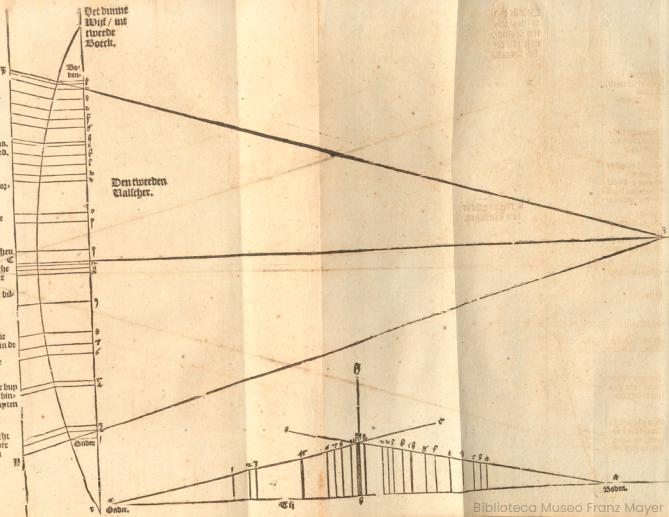
Den tweeden
Uitscher.

Onder

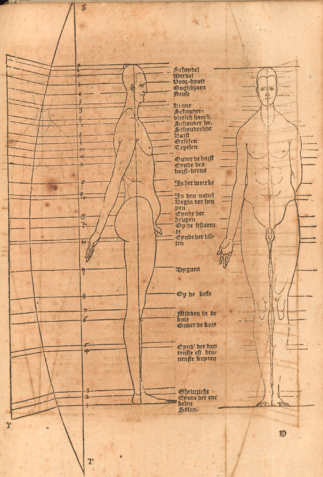
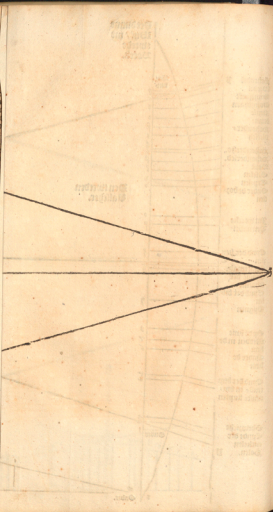
Obdu.

Uij

Abdu.

Item
 ghydus
 ander die
 machtel /
 Defen om
 ghypanere
 met x. l. a
 3. p. Danc
 an de pome
 te reghen d
 in de pome
 pomeet x. a
 Defen paffet
 x. p. en de y
 keretelintet
 niet een ver
 to. mer de d
 loecken de d
 Ende tote de
 niet meer al

alle ooren hi sijn in laude. Dit soude ik niet verstellen dat een schoone Werk van den een als van den anderen versmaelt in gesmet gebattet en niet verstant we groeyt woer waarom die alsoo in / en niet volle rebenen beuonden worden. Maar daarom kan men niet tot so danige volmaetheit comen datmen niet wat beters soude maken conuen: Want dese woert in des ghescheyens verstant niet begrepen. Het oordeelike verstant kan het alken: die den ghescheyen met gheschielike wetschap algeren kan: Want die so brin seghel die waerheit die sojn en maets de algereysoonde / op demelc sijn een ding ende mit vele lechiken worden. Maar de soechende gheschelen vallen vele en verscheyden dinghen dooy ende het ghebeuet versmaelt: dat mit schoone dinghen niet op een manier na en valghet: doch leelike dinghen: pefentzen sich al oome meerder. Waer in dese onse dwalinghe woe ik niet een volmaetheit schooneheit die te beuonden han: dewyl ic niet merder begreep als plomphet ende leelicheit die van oot, vercken af te smiddezoal ik niet ghelijchen sijn: toe behulijch sijn.

Maer nu home ik wederom tot het ooydel van de gheschelen die nu hier dan een ander Werk woer het alder schoone archten / maer de konst merder verdient lof die nu alder gheschelen ooydel een schoone Werde maken kan tot het welcke der ghebeyns maer reuarenghe gheschielike woer: de selue konde niet beters ghebeyns als des waerheinghe maet in sijn sin begrepen te hebben / op dat hi de rechter ende tot sijn popoold bequame maer verdoende / dewelike reuoudeich en sijn sijn moer.

Soode sijnem behent te hebben die salde groote sake doen als hi het behouen sal woer in desen daken ende dysterenien niet duwel dat het gheschielike sal. Hooghten en teghelijck werck dat niet orometrichy so den verchier ende bewelen is dat herf 300 drel seker sijn: dat het niet kan beuolper noch teghelijck beuonden. Ende eruen onvolken gheschelen: Sabule gheschelen behooren alle luyden te eeren: ende selue selue legginge sijn ter gheschielike te hooren: ende het werck is der gheschielikeker den te schoonen. Maar mocht sijnem seghen wat d'neerlijghen wy ons dan op een selue werck sijn: daer een 300 drel goede luyden waerhoerich ghe woer sijn: Dit is onniet ghelijck / men mach betere soeken als de goede ofte quade der boosshanden sijn hoewel die alderdele dinghen: ons gheschielike sijn. Ende dat wy armenen / wat in een gheschielike Werk breer sijn niet met men dooy alle dinghen toe sijn: dat de maer van alle deelen seker en bequaem wyghelicheit moer: ald in haer oedringhe ende manne gheschielike 300 sellen alle drel: 300 wel de kende als de groote met groote soeghe seap ghesmaect woer: in op abouuer jertnes van schooneheit vanden / ende maer der tot het gerek raken mochten. Maar dewil ghelijck gheschielike is het menscheliche lichamen wot vele deelen te samen ghuoerch: / waer van een ghelijck sijn moer na recht sijn: sullen wy daer na trachten: dat wy die daer wat selue luyt tegende: op dat men te breer vanden: en tot die d'nerelike constelute opte maer hi konnen maer: / toe dewelike wy met allen krachten: recht toe gaen zullen: dat wy het werck van konst en seuericheit ony sijnlicke maken / welcke alle niet een inbhelman ghe soeghe ende derelike ony dacht

dacht opte sijn. Want in begin moet een blinck gheschielike letten op de besondere beschuydinghe des menschelicke te woogende Caputellen verchier: hi sal voogheker een wonderderelike selueheit beuonden van hoome en rechte linnen / ende van andere opmerkinghe: die dooy seker teer van een linnen ael met konnen bescheyen worden. Sijn moet blinck vercken ende letten / op de rondicheden ende kromme treckingen des wooghsofde: die waaghen / neus ooghen / moude ende de kin: dat men niet van de aller gheschielike buckelken sijn late: dat niet met ghelijckelijke soeghe die groote gheschielike woer: ende men moet niet merder neerducken ende in die rickelen deelen wy te selueken: also in de gheschielike selamen settinghe armenuden. Wolke nu den hant: die moer op t'hoofte acro: deren: ende moet niet dooy soeghe opte lanchheit: dieze ofte duwicheit: selue ghesmaect woerden. Also consequentelike moer men sijn: / dat alle dinghen in de linn: warden der boue des d'ner: rugghe / h len: sijnem: voeten: armen: ende handen blinck wyghelike woerden. De woel dan nu de gheschielike dinghen met groote neerlicheit moeten ghebeseuert woerden: 300 moet men die niet hooren: die sijnghen: datse haerende met lanch op een woer pleghen te staem: welcke ten ware dat de bereende seer niet het werck haerend: n niet sal te gelaten woerden. Maar der haeringhe mach men wat toe gheben: als de waerheit behouden / ende de konst wetschap nye het werck nye sijnem: Maer moet een ghelijck ghesmaect van een Werk: want hoof tot den bouen oore: ren linnen: op wat maner in het aenghelike sijn het zo rouw ofte glat: blinckelijke ofte maghe: op dat met het deel vol wensche: ende een andere maghe sijn: als tot een krimp: dan van armen: ende die van beuenen van voeten alles wy: achter niet ofte daer en terghen: want wy alle liden te samen deeminghe: gheschelen: ende dat niet luyt: welcke ende qualle te samen ghesoer en woerden: Want dewelike wyl te samen staen / die pleghen als seluon aenghelike te woeden. Ende men wort oot opte oude sijnghen gheschelen: men en moet niet maken een hoof van een Jonghman: / ende ten boue van een gretid: / handen ende voeten eens gheschelen: dan sijn volkomen ouderdoem. Doch van woer een Jonghman: dan achteren duet: ofte daer en teghen: dat sich niet naer de Natung en schiken woerden: want quaet gheschelden. Daarom moet in allen ouderdoem: der deelen bequaemheit: onderhouden woerden / in het Werk eens Jonghelings: eens Ouden: mans: eens volkomen gheschielike: eens magheren: eens vanden: eens rouwen: eens glatten. En soogh Werk moet glat: sappich ende effen sijn. Het oude moer rouw verdel onken ende maghe sijn. Dese dinghen wel te verichten is goet: eer dat hi met trecken ende linnen wyghelike arbeet woerden: dat mens alle naer de waer beschuyen / op dat men behouen kan: 300 jertnes aen de rechtelike ontdeket. Dit niet met neerlicheit maer: neemt: dien sal sijn: werck: wat selue linnelike beuonden: Dier in woer: van den handmeester een volmaecte wetschap: die linnelike gheschielike: want de woer toe de konst: der behulijch: Ende alsoo wel die waer afmeringhe: af gheschielike: 300 han doch niet langer gheschielike: als dat een dingh die d'neren woer: dooy ren hande: die des linnelikekeren ony d'neren: / ende linnelike: dewelike dooy: de hooghde: breede: ende dieze: eens Werck: dooy soeghe:
 300
 die

die dese dinghen erbaren de seker maet verkerghen heeft/ die sal door de sake in de sehm opt te dincnen beter maeken. Op dat wy dat eenighe waerheyt des of mensch verkerghen/ ende soo veel moeghe daer opt in onse wercken schoonscheyt inbrengen moogen / daer toe achtte niet brier te sijn als wederghen lievendigh lichaem soo goeghen brenen/ en opt de schoone lichaem ooc deel alle leden maet verdoeren.

Die nu dese konst verstant heeft/ die sal eenighe onbeuante die deelen in een groote meentcheit der ghenschen lichtreij opt soeken. Daer toe sal ooc eenen uoeten in den wercken alle dinghen soo volhouwen sijn / dat niet in eenich deel het soude ghemilt worden / of daer sijn in moet ghy ghedencken/ dat ghy des Naturs manieren niet vermenight/ maer dat alle dinghen aedoyden ghelic opt te doen ghelijc hebben. Tot de jonghe luyden beiden gebuyet der yuchteliken lichaem opmerckeliche / insghelick der euden tot den ouden. Ende dat selve moeten van het volmaecte ouder ooc verstant ghelic ooc tot de magere/ vette/ rouwe/ glatte/ sterke ende swaerke / moet ghy gheliche naturren van de lebendighe al beelden. Het is ghen twijffel/ of den ghenende sich op dese wyse dooy alle deelen dmerckelighen / zullen merder dinghen dooy ballen / alle ghelocht hebben ende opt wercken comen. Want de schoonsheyt der dinghen word nauwer van de const recht opt ghedoor te segge niet die opt nemme ende volmaecte / maer die van ons opt ghelocht ende waertans de crachten onser werckants dooygaende/ ende onser handen merckelichey ontlooyende.

De wijsdom / gheleyt wy gheleyt hebben op verseyghende beelden/ verseyghende naturren der lebendighe lichaem moeten opt ghelocht worden soo waer als ooc tweederley ghelachten van verseyghende sijn: Namelijc de onse die wy ende der soouen als wijsen sijn om arne sien so onghemaect niet als de onse van weghen de groter anders dachtinghe der newe ende der yppen dachbor. Item van weghen der handen hem seluen beelden die van knoppegher lelike ghemaect worden. Daer te hebbe van dese ghenschen lichaem gesien dan een soo groote ghelicheyten/ ende beweliche dooy soo een groote neederlicheit der Natuy opt ghemaect waeren daer achtende dat niet volmaectere come ghemaect worden. Daer in sijn ghelicheyten sekeren sal vele verstantelicheit der ghelalten nae der constitutie veranderelicheyten. Als toe de sterke lichaem sijn groot/ maer de swaerke sijn dun/ niet vleeschelichey ghelic als de andere/ Daerom moet men by een driecems sterke ghensche niet met tin waercken van werckheyt / na by een swaerken van hercheyt voeghen. Al hoe wel men der magherheyt ende vleescheliche somtijden drien moet/ soo moet men nochtans des hercheyten en hercheyten na eenighe ghelichten goetcomen moet worden. Dese dinghen leberheyt wort in der Natuy ende leuen openbare/ op dewelcke als ghy zart / sult ghy daer af tot u opinie niet afwijcken/ ghelick oft ghy wat beeres maeken wilt/ waer het sal ghelichten dat ghy bedogghen wilt. Want de konst is in de Natuy inghe dooye/ soo ghy die daer opt sult ghetrocken hebben / soo sult ghy u de bewalinghe in u werck weeren sieden/ welcke oprechtelichey ghy

ten merckendeel met geometricken redenen sult beuaten konnen/ maer waer heren die niet komen. dat moet het ghemaect ooc der ghenschen grater woegen doch wy weten dat het gebuyet niet meer doen kan / als hoe naer u werck tot des leuens ghelyckens sal ghelicken sijn/ hoe groeter lof van oprechtelichey ghy vinden sult. Daerom laet valscheyt van u werck sijn/ dat ghy yet wilt beter maeken/ als ooc sijn werck van hem selve ghemaect verdenet heeft/ want nu pooginge daer toe aengelic synde / zullen den crachten geouwen woegen. Welcke denigen men schuten kan dat menant opt sijn eygen sijn en gedachten kan een schoonsheyt opt bucken/ maer dat het noedich sijn/ welcke schoonsheyt sijn opt sijn gemoot ooc verbringen wil/ dat de selve gheleyt te doen daer in bewaert geueet sijn/ dooy bleit en merckeliche waerolinge/ ge/ welle men dooy sijn eygen niet houwen moet/ maer dooy een merckeliche dooy blit en merckelichey verkercken dat niet gemoot gheleyt/ dese yuchten dooy gebacht heeft. En van daer wort die int gemoot verdoegen sijn/ en die van binnen ontfangene gebaent/ optgeuoecht / om wederke oorsaken willen de geueende ghedaers niet alse van waoden hebben lebendighe crampelen dooy oogen te stellen na wicken so haer Weiden woegen maer dooy een lang gebuyet en neederlichey is soo veel in waer ge/ moet te samen gheloyet/ daer al wat haer belieft/ daer opt seluyen konnen/ maer al wicken verstant sijn/ weplich van daer tegen sijn sree vele welse dooy groter neederlichey quade wercken maeken. Daer geueet te geseft hebbe de wof/ groef/ ende ghensche ooc gem gemaect/ ende hooyende/ sullen een dooyreelich werck maeken/ hoe werck waer dat amden opt te sijn en waer alle dinghen beter maect. Daer in den ongelerden ende merckeliken in salden sijn niet te hoopen/ want niet van derst cony by ghal. Daerom animen somtijden reren binden die van hem seluen ende allen opt sijn ghemaect verstant/ op geen lebendighe crampelende/ nochtans vooersterckere. Weiden waerheyt/ als aniet/ hat wort gheladich/ ende merckelich het leuen ende natuy teghenwoerdych veruende/ want de hemme de const ontrechtende. Daer die lof beger/ te sijn/ die wy willen schoon hebben/ al laten/ want wy woede daer dooy verontreit/ dat moet ghy also verstaen/ vlnelichey/ swaerheyt/ verduyninghe/ vreyghelichey/ te samen draagte/ is leelich van wegen het gheleyt des natu/ ricken gebuyck: Deet sal oock niet merder leelich wesen/ dat pinant/ in te die doogen ofte niet so veel hand/ ende vorten ghelien woede/ niet om hie ghelichey maer om op/ ruycke dicheyten willen. Dooy merder ghy dan dese dinghen ontfangen sult/ ende dooy deselue/ noodighe/ rechte/ aensienelike geuode dinghen/ die alreemst aenghe/ nem sijn ende dooy goet ghelouwen/ sijn/ schiedet/ sijn/ merder lof ghy niet u werck becrigim sult. De schoonsheyt indennatet verdoogghen sijnde turdeet gheneemle onse eydelen. Men dinc/ ontfangen/ sijn/ menschen teer/ schoen ende fray van wicken een met den anderen niet gemein heeft/ noch wat maet noch van constitutie/ ende nochtans en niet oonbder/ welcke van beyden die schoonshe sonde gheseyt woegen. Sulcke dinc/ sijn/ sijn in onsen verstant/ wie sal dan de waerheyt van des schoonsheyt/ vooersterckelichey

weyere

Int spreken? Maar hoe wel ons dat niet blikt; sod al nochtans ghelooftick/
dat die ryan schoon zijn; dat eens het anderen sekerre deelen volmaechthepde
overtrek.

Hier wt moet een verstantheit afspieren hem waerhen; dat hy niet alent een
gelaecht in schijderij nabolge; maer dat hy in verhooring ende verseyghe
maniert goedertijc; Waer wt dat volghen sal; dat hy menschen deelen
van allehande constitutie weydenken en. Als daer zijn der zooyngen ende
der behydenen ofte van allehande andere meer / dewelcke alle in haer aere
frap gemact zijn; voos goet ghelouwen worden. Come dan ymande ende
begeert een Deel van een afgonckel en duere mensche ofte hie; te een Amou
reusen ende lieflickem; wat sal etnen groeden lichtre zijn als we de voozghes
cheydenen leringen een deguame ende waerachtige waer sulcken Welken te
binden; ende die gebonden met een ghelieflickes sojn verlichten? Want aller
menschen naturen kommen alsoe wtgebedoert worden; als welcke sijn vuerich
tochtich; aer blick; wannet des conlia maerke dat werck indreiert; Ende die
erwaren spiecl; behouven een lofflicke werck niet langh aen te zien; maer dat
selue trecke treckont alle bestandighie tot onghelooftliche liefde van sich selue.
Wie in desen dinghen wel ghelieck zijn dien is openbaer dat ick segghde; ende
dieselue hebben waerenschap van den waeren gebouwe. Maar waerenschap ont
heest alrijc die waerheyt; nademaet opuenen duchtwaile daer af dwalen. Daer om
sal hem niemant niet te leer betrouwen / op dat hy in dit werck niet bejoghen
woode. Daarom sal een Student van d'rechte conlt een leer nutlich ducht
doen; so hy voeler ghewoedenen spieclers wercken duchtwaile aengeschoonet
ende nageloch; ende van hare redmen die spieclers die maerke v'puteren
de gehooft sal hebben. Maar ick wil niet dat jemand waerpe; ghelijck oft uen
in een lofflicke werck enige dwalingen soer zijn; niet afbrecken sonder; welcke
te bekennen ende verbesen en leet goet is.

Kent u niet herbeden; dat ghy u ghemoot tot een aere van Welken aenbin
det; welckes ghy onanlick verstant dat een spiecler ghedaen heeft. Maar die
natuer liede; dat dat deel sodanick; hoe danich het oosdele ende wijse des
gemect is. Maar ick beoede vele wagen te beschyuten; ende de besten daer
wt verkiezen / want die halffheyt van opuenen haer bycans allen in den werck
ende wie soude deslen seggen; dat een werck so volmaecte; dat een beters niet
soude comen gemacere worden; dewijl niemant seggen en; hoe wel een schoone
aenlick gesien; dat een schooner niet soude moeghen gheworden worden. Maar
den sekerden waer inghen is het beste; het so wt ander lieden heringen; ofte wt
sijn eyghen soekinghe op een sebedenck erenijel. Maar die spieclers naer ick
niet voos goet; welcke vande conlt veel wooyden te maerken ghewenert zijn;
maer selue geen lofflicke werck hebben voos te heringen; hoe danich ick sommig
ghesien hebbe; so ghy sulc nabolge; so zult ghy vallen; welcke die gewaer
heyt van haer wercken gemoect roept; of ick wi stillwyghe; want die sijn ver
scheyden dinghen; want werck wel spieclers; ende dat niet doen. Hierint
en verbede ick niet; dat jemand die onverbaren onderwijnghe verlaet; want
het ghelieficken en; dat oec die Woeren een fant in u werck aenwijzen zullen;
hoe wel sy niet leeren kommen; op wat wijse ghy het verbeeren moet.

1671/1672

Op

Op dese plaats wil ic dese handt d'ontwerende vernemst hebben die van onse
leeringe te leeren aengegaangen hebben; datse dese dinghen van ons voost ghe
hacht; wilstich leeren; en hare int eere wysich dinghen te leeren; en te doen ver
stellen; als dese begheppen datse dan tot ander woos; gaen. Wane de wistenchap
moet niet hie gebuyt; wassen; op dat de handt den wil; verstant dine; maer
uyt epudelic des handt en geuyt; groote gewisshet ontfact; welcke beyde
moeten te samen ghewoert zijn; en van melckanderen af ghelouder; vermo
ghen werts; hoe wel na het gemene pepel schijnt het d'ere ding; van seer
quaden te ondersegheden; kommen; so al nochtans niemant die waerachtelic
oosdeelen kan; als en erwaren konldmeeter; die oec selue duchtwaile met sijn
wercken behomen heeft.

Maer eenighe mochten segghen; zal men soo vele moeyten doen; ende soo
veel tijt aenwenden; dat men int besoude alle deelen op dese manter bewi
ghe / maer in een kleynen tijt vallen dese deelden te maken voos. En wy ge
bieden dit niet; maer die leere ic; dat men voos vint en waerlijch; eenighe ge
woohert; die alleen in eeren; belact; sich te worgen beynghen; en van den ghe
nen; die sulcke ghewisshet met een onsepbare wyghet der hanc; verkerghen
hebben; zal niemant alle lichaemen en ander ding; af metinge afwooyden.

Za de oogen van de handt bereyt sijnde; vangen aen een reghel te zijn; maer
de handt is de handt gehoosfaem; die een vast betrouwen maect en de dwaling
ghe werck ducht; en de vaalshet des werckes wt; sijn; / En also van ontbrecke
die eactshet niet; en van waerenschap vol sijnde; zult ghy niet wyghen; want
ghy doen zult; noch lichteijc een punct ofte getrouken liuen verlicken. Zoo
danighe wercken verdueren so; van de handt; d'welcke liede; wy en ghemens
an; ghech; maer recht eenighe sijn woeyden. Zoodanighe dinghen woeyden van
allen voos; goet ghelouwen; om datse in allen deelen goet sijn; Maar de onre
bare; ende des handt ontwerende zullen niet goet maken; al hoe welse der
handt wyghet; verkerghen hebben; Za sulcke wyghet mach men voos; een ge
waerachtelic; houden; dewijle tot dwalinghen amboeren. Dit en vernacht
dan niet sonder handt; en dese zandere ghewoert vernacht niet; maer dese
beyde; geijc ic seggh; hebbe; moeten te samen gheworden zijn. Waer uyt waer
openbaer; dat den Student; van dese salken der afmeting; ghelieghentheit
moet bekent zijn; uyt; d'welcke wonderbaerliche succeren; nae volghen.

FEES

HET VIERDE BOECK. ²²³

Van de

Proportie des Menschen/

Van

ALBRECHT DVRER:

Hoe men de voor-beschrevene Beelden
buyghen zal.

Alsoo nu vel in de d'ijt vooght Boecken beschryben is / hoe men de Beelden waert / verandert / en dooz menighleeste onderscheyde veranderen kan / Zoo is het van nooden dat men waert / hoerwien in hare leden buyghen en wenden zal / zoo men dat hebben wil / en ooc lijdert kan.

Daerom moet ghy mercken / dat de vooght Beelden naer der syden te zien / sijn te buyghen dooz den ganschen rug-graet / van den neck af tot de herten tot / op alle dwerschynen ende daer tusshen Doch sijn sy meer vooghtwaerts dan achter waerts te buyghen / ende dese buyghinge waert gheschuyvelicht in het achter vordendeel des lichaems te ghyen den rugghen op allen dwerschynen ende daer tusshen upt-ghenomen het bovende been met sijnne lidmaten / waer in midden op de dwerschynen der herten sijnde ghehoghen. De kinne buyght ooc midden in sijnne dwerschynen. Den doer buyght by de enckelen des lichaems. Ende de reenen in hare leden. Maer het deel van boren te zien / is te buyghen op beide syden vpt den hals ende dooz den gheelen rug-graet. Om sulcks te beter te bemerken / hebbe ic in de vooghtre beelden / den de vooghtwaerts sijn den daer sy te buyghen sijn / kleine triangelen ende vinghskens gheset.

Daerom ist van nooden dat men wel in aete neemt wat tot sulcken buyghen behoort / dat men een dingh kan stellen opscheyde oft vziende. Ende dooz al moeten dese na-volgende bescheyden woogden / int buyghen wel betrachtern.

Die sijn de onderscheyden woogden.

- Obelobghen /
- Obelcomt /
- Obelkeert /
- Obelromden /
- Obelstreckt / Obelkrumpen /
- Ende Der sijn oven.

Dese d'obem-gemelde ses woogden / worden alle in enen sijnse ghehoont / meer oft minder / daer na sy sich beweght / Ende dese ses der leste onderscheyden / alsoo ichtse uespne / wel ick de selve dooz dese na-volghende linien te waeren gheben.

§

Perstrijck

Geestelick wil ick het gheboghnen nemen / set een ghefrecte linie a. b. die heeft twee leden oft punten c. a. In dese twee punten c. b. buyghe de linie heen ende weder / 300 ghy wilt / Daer de lenghte tusschen a. c. ende c. d. ooc d. b. blyven alle weghen ghefrecte. Al-hier ziet ghy de figure af-ghe-treckent.

De tweede is de kromme genaemt / ic set weder een linie a. b. die machynen met eenen passer trecken / ofte met de hant van boven tot onder toe / en onder voortwaerts ghekront / ende dan boven / int midden / ende onder. In somma dese linie werdt krom ghetoghen naer jeders noordsyde. Dit woort u in dese bysyden drie linien aen ghewesen.

De derde is Wenden genaemt / 300 twee linien / de een is a. b. de ander c. d. op malckanderen ligghen / 300 gheven sy een linie. Daer na set midden een punt e. In dese punt e. went de een linie boven ofte onder / op wat syde ghy wilt. Ende hoe wel hare vier punten a. c. ende d. b. van een ander konnen / 300 blyven de twee linien in de punt e. op een ander / 300 men die hier neven in de figure zien kan.

De vierde is Winden genaemt / 300 twee linien a. b. ende c. d. in schorvens wijs om malckanderen ghewonden werden / Gheijne de figuren hier neven te kennen gheeft.

De vijfde is genaemt Gheschrecht ende Ghekrompen / 300 een linie wyten ander ghetogghen verlanghert / oft in een ander ghekrompen / ende verhoort wert / Dit en weet ic u niet anders te verstaen te gheven / dan dat ick hier ter syden / twee linien neven malckanderen gheset hebbe / de langhe a. b. ende de korte c. d.

De sesste is genaemt Verfchoven / ende ghelijck ghy te voren weet / 300 de twee linien op malckanderen ligghen / 300 geven sy een linie / wanneer sy maer van malckanderen verfchoven werden / ende niet aen een en roeren / als dan zijn het weder twee linien / ende mogen daer wyt ecken linien ofte andere / die te samen loopen / ghetogghen werden / op ofte af gheschoven / Men sesste ofte schickse hoe men wel / ghelijckse dan doot / twee linien a. b. en c. d. hier naest boort oogen staen.

Ghy fult arden/eben ghelijck als dese boven-ghemelde dinghen toegaen in de linnen/alsoo gaen 30 oer toe in een blaek dingh/e'n alsoo sp gheschroemen blaek dinghen / 300 gheschieden sp oock in een ieder weech lichaem dat heet dieck en bewagelijck is. Dan een alskulck lichaem is te gelijck te buyghen/te kommen/te vanden/te recken/te krumpen ende te verschuyden/als op linnen. Dan gheen lichaem en is aen linnen/daerom moghen alle boven-bescreven dinghen in een Corpus/also in de linnen ghebruycet werden. Nu merck tot weleer dinghen dese ses boven-bescreven overleschijp delijckheiden in de Bescheit te ghebruycken sijn.

Enlijck waer hi woort Schegoghen ghebruycet in des menschen ghelederen en niet dat de deren gheboogen werden/want sp souden breken/daerom hebbe ik hier voos in spse figur gheset/dat de linnen tusschen de punten ghelijck blyuen souden.

Ten tweeden/krummen is int menschelelike lichaem te ghebruycken in zenuwen ende vleesch / dan 300 sijn een mensch op een spde achterwaert ofte vooraert neecht / 300 krommen sich de aderen en het vleesch in waert ofte wt waert.

Ten deden/woot het wipuden in de menschelelike geledn ghebruycet/als wannere en het hooft om wegne/oes ghelicken het luf/ de armen/lymekele/ende den machelender te leben/moghen alsoo ghebruycet werden.

Ten vierden/wot wonden in het menschelelike lichaem ghebruycet/int vleesch ende in aderen/dan 300 ghy hem voos ghebruycet hadde/300 wonden sich dan alle weerde dinghen van hie een spnde tot hie ander/ het sp in den hals/int luf/in armen/oft in de schenckelen.

Ten vijfden/wieret dat strecken ende krumpen veel is te geduycken in het menschelelike lichaem/stecken niet duiwider krumpen die/ die neemt beyde in acht/300 ghy nemen arm wt streck/300 veeoanen sich de aderen/en streckt het vleesch in de lenghte/300 waer den arm dumer. 300 ghy den arm maer buyghe/300 krumpe sich het vleesch over machelander/en waer den arm dicker. Alsoo is het oock in de andere deelen des lichaems.

Ten sesten/wot Schuyden in het luf des menschen ghebruycet/setpen in de ledmaten/dat sich her een voos oft achter oft neven hie ander verschuyft/oft 300 een ghelide tot hie ander gheboogen/oft het lichaem ghekrumt weert/als dan schuyft sich het vleesch wt oft in oft op een spde.

Dese ses anderchepdelijck dinghen/als hier boven haert/moghen sich wel alle op een maer in een menschelelike lichaem / wt de bruyginge der gheden/alsoo dat sich de gheliden buyghen/wipuden en verschuyden/en daer neven keront/want streck/krump sich het vleesch en de andere dinghen des lichaems, alsoo dymghet her een het ander/ghelijc dat in de nature bedonden waert.

Wt dese voos dinghen mercht ghy wae bedden een gheslacte maken 300 ghy wt daer toe het a dienlich mach sijn. Dan bedonden is te merken/dat een ieder dingh boden den noot haert niet wael/darom en sal men dan dese dinghen niet te veel noot te weynich toe doen/anders werdende te seer ontfelct/oft en waer sake dat ghy een ghe doomende oft slapende bedden wilde maken. Sulcks kont ghy ghebruycken in d'annen/ d'pouden/ kinderen/ Peerdren ende ander Creaturen.

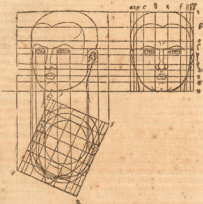
Oock is het te weten/dat alle mijne voos beschreyde beddenissen/alsoo sp herwaert

herwaerts en berwaerts ghebruycen worden/niet in allen deelen in de voorschreyde daer en haere en blyuen/aen allen de spnden / Dan de bewagelijckheyt neemt van het een af en gheeft het ander toe / daerom verkeert en sich de dinghen. Dat kon men alsoe bequaemlykeren wt af trecken van deel te vanden ghebruycken daer een het men hoe sich alle dinghen bewoght.

Item hoe men een deel buyghen wil. is onder allen dit / ende het dienlich voos de Beels-hoornen/300 men het deel wt af afgheliden sijn vooraemlike deelen tusschen de duersghlymen oes ganscher gheledmaten is een viercant oft hoekachtighe corpus legt en verwe. Dit dient tot boetsen 300 men her neemt/en gheeft het hooft verwaert/alsoo oer den hals en het lichaem van luf tot luf/ tot in hie wercke / dan daer tot het spnde der fruyen. Daer waer bescheneck tot in de luf/Des ghelijcken het schen den en de voer. Alsoo oer met de armen/dan in een jeghelijc hoerachtighe corpus/moghen alle deelen/punten en linnen des lichaems seer lichte aen gheest werden/door de oerrecht en duersche often linnen/woer te te vanden is/daer sulcke viercanten en behoeden en in kommen met alle recht viercant oft hoekachtighe sijn/sonder langhachtighe en nae ghelijckheyt des lichaems / met hare hoelken recht tot een halpe waer het verstant.

Hier niet wil ic aenwysen hoe men de voos bedden buyghen en wipuden sal / als voos verhaelt is / 300 wil tot een onbrecht voos mp nemen het eerste beschreyde mans deel des erden Dorck / en wil recht aen het hooft beghinnen en dat recht laten d'hoen/maer op een side wonden/voer alsoo. Armet den neuregheduycken gront des arngelichs en wens het voosde deel tegen wt en weptiggh op een hede/alsoo dat het viercants gront schier ouer cans sta. Als de neder-gheduyck viercant / aen hare wt hoelken niet aseren 1.2.3.4. berekent is moer ghy wt de vier punten over hare waen met recht linnen/300 waer de noot verlijch/300 beuont sich de viercant 300 hieet als sp hiee ober cans ghebruycen is.

Daer nae sijn af dese vier rechte linnen / met ene langhe duersghlynt v. p. en het her rechte van boer en yende angelichsyt in yue viercant/daer nien les den neure gheduycken gront en daer wt den Ouer-ghagge met alle duersghlynten des dan voren yende angelichsyt / door de vier linnen die daer wt de vier hoelken des neder-gheduycken gronts over sich ghetoghen sijn. 300 vint ghy in dese nieuwe viercants door de reghen woosdige getogen duersghlynt/nae de lenghte van alle hoelken des vooshoofs / ooghbaen/ ooghbaen/ ooghbaen/ ooren/monde en kinne. Daer nae waert erlt wt her in ghetoghen angelichsyt des neder-gheduycken gronts / wt alle hoelken en spnden her neure/oghghen mont/ken/soeren voos/soest/hooft en waer noodigh is/ met rechter herte luyen over sich / in den boerlijc gront tot de duersghlynt. daer sp en daer tusschen elk dingh bedonden sal werden/waer dan die placen en emde eno jeghelicken dinghs ghetroffen waert daer in sal men dan de gheslact linnen des arngelichsyt trecken/300 beuont sich de voosvanden ganscher rechte/Dir toe behoopt een die bligghit is en die die te recht ghebuycet / daerom hebbe ic ten alskulck arngelichsyt af-ghetreent/en hie nae voos ooghghen gheslact.

Gheheerwijs als ic dese boven-gheerde aenghesichten op een syde gewepnt hebbe/ alsoo wil ic selc teghenwoordigh na der syden met de han weder sich reghen/ en niet het hooft achter sich neyghen/ en dan sien hoe het van vooren aen te sien is/ dan moet ghy alsoo doen/ Neemt het vercant d'op van besyden sijnde aenghesicht/ met allen haeren in hout/ ridschetsel het op den onbreken haerch/ wy de duerschlans r. p. en onder niet den vooyten hoer by de han recht oter sich. Waer naer set op den bodensien haer desken vercants een heele duersche lins r. s. teghen de vorderst r. p. tuschen de twee heele duersche linsen/ moet en boden ende onder de twee hoercken des van besyden sijnde vercants/ oter hoerck begrpen werden. Waer naer maect op de syden des van besyden sijnde aenghesicht/ tuschen de twee duerschlans/ het oter sich ghewende aenghesicht/ van vooren sijnde in syng vuerst/ gelike als woay bescheyden is / doer van oer alsoo/ Het tuschen de twee duersche linsen met twee rechte linnen a. b. de herte des van vooren sijnde aenghesicht/ ende r'er daer ende andere rechte linnen c. d. e. f. g. h. i. k. als sy vooy bescheyden en daer tusschen na de herte alle dinghen gheoerel sijn.

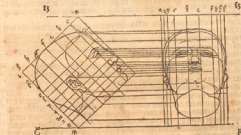
Daer na tract met den duerspagher / wyt het besyden sijnde ogherechte aensicht / met heele duerschlans / alle dinghen daer oter in het vercant des van vooren sijnde aenghesicht/ van de hooghte des hoofts/ daer in ooghbaer/

nuele

nuele/ ooren/ mont/ kinne/ hals/ en al wat noodigh is. Wt dese gheheerwisse dooy/ gheschieden haeren/ wooy ghy onderrecht/ waer dat ghy de ghehele linsen aller dinghen in t aensicht/ anders als sy vooy sijn/ crecken salc/ Daerom be-merct wel in t in crecken der ghehalte des aenghesichts/ waer alle dinghen he-nen vallen/ Ende gheheerwons men dese dinghen ghebyuere in t af-gheerw-bernde aensicht/ alsoo ghebyuere mensc oer in t ander sich byngghen. Waer en sulcks te bever te verstaen/ hi l'oe te tweederlyce aenghesichten op gherecht en neder ghebyuere/ of ghyterckent. Daer mooghen dese twee van besyden ende van vooren sijnde aenghesichten/ des op-gheerchten en neder-ghebyuerten / op een syde ghyruent werden/ Dat gheest in beide een veranderinghe/ dat is in t af-creckenen voermt oer sien / Daerom moet men de neder-ghebyuerten ghyden tot byde besiden vueren/ soo sy teghenwoordigh van de ogherechte en nederghedruete aenghesichten vallen.

Alwelche veresttinghe der gromden/ is groote konst te ghebyuerten/ dan dese dinghen wyken sich recht daer in aen. Alsoo mach men handelen met alle-kepe wooy/ beschreue aenghesichten/ d'ans en d'ouwen / en niet alleen met den aenghesichten/ maer oer met het ghehele lichaem.

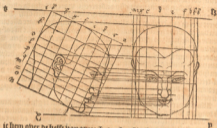
Ende gheheerwons als men het hooft in een nederghedrueten gromt l'yer/ alsoo mach men oer/ alst noot doet/ het ghehele lichaem in een nederghedrueten gromt legghen / maer eer men dat doet/ sal men het beide byngghen en be-ken/ soo men dat hebben wil/ Wan eerst van alle hoercken en eynden met rechte ende heele linsen/ haeren af waeren in den neder-ghebyuerten gromt.

Ende op dat men te beter verstaen hoe de besyden ghebooghen werden/ ende hoe sy sijn als mensc alsoo waert/ wil te eerst den wooy d'han van seten hooft en langh byngghen/ aen de placfen daer sy te byngghen is/ En neemt het onder sich gedruete wooy/ haer/ en set het van besyden sijnde op den van vooren sijnde d'han/ soo weret sijn aensicht op sijn sinckel syde ghruent/ Waer het van vooren sijnde aensicht set te op het van besyden sijnde h'et/ dan den re-nigen d'han moet op tweederley manieren af-gereekent werden. Daer naer

§ vij

byngghen

Duyghe ic hem oder de helft van wercke / op hem sincke spde / zo weet de rechte schouder hoogre dan de sincke. Oec duyghe ic den rug-graet op eestelike dwersslijnen op den hof met een heele gestreete lijne gheueyght wercke / daer hem symon sincken arm een wespigh booz het lijf. Waer onder de helft van den goetdel sincken arm een wespigh booz het lijf. Waer onder de helft van hem met symon sincken ic hem hem heupe een wespigh op hem sincke spde / en laet hem met symon sincken voet onder hem hooft laen / Waer hem rechte been steet ic hem een wespigh op hem rechte spde / en onder de kinne duyghe ic hem het schein-been een wespigh achter sich / zo moet hy met desen voet op den teen staen.

Zoo in den van horen sijnden span ten trecken af-gereckent woort / als dan treet men den span na der spiden vut den Overdager / dooz de heele duerslijntien / die daer alle dinghen klaer den wilsen / waer een ieder dingh hem Rebe bindet / daer in men de ghesalt-linien van mens / ende anders dan woort / weder in-treken moet.

Ende op drie manier duyge ic oec het seerinde-hooft lenghte Wijs / dat den boozs span tochtroopt / maer me tegendeel recht ic haer het aensicht coeren sich / doch weet het oec op de sincke ghe gewent / als den boozs span / En ghueve spde span op hem sincke spde gebogen is / alsoo duyge ic het Wijs op de rechte Overdager / van het een in het ander. En dese boozs beelden hebbe in met den gewent af-gereckent omme daer waer rechten / en wils daer mede an / dat een ieder d'el dinghen anders en na symon wille gebuyken naech. En mer ic oec dat sy seiden hantmen een ieghelike duersslijne / die dinghen zo wel als dat sy alsoo beelden / zoo den span met dese sincke schouder neder te ghen de brug gheboogen is / mercht ghy oec de selue sincke heh wenden / en de rechte booz / alsoo dat het lijf daer tusschen niet gaet. Dit alles menich ghy wipde ghebuyken als het hier beschreven is.

Woo in ten wespigh aenghesicht / de van horen sijnde beelden op bide spde te duyge / als dan wil ic u de woort na der spiden voortwaert en achterwaerts leren duyghen. Zoo moet het beel eestelike na der spiden te maken / booz-ghenomen werden. Waerom als ic boden den dicken / staercken span en hem Wijs / die ic in e eerste woerth ghebuwet hebbe / alsoo wil ic oec des seiden Soerks leffen span en Wijs van u / hoefden lenghten duyghen / op dat men hem booz te veel dicken en hozen / en hem te veel langhten ende dunnen / de onderste hepe sien kan.

En trecken si ic dese woort 10. hoofden lenghte / men stercke op symon rechten voet / waer den sincken treet ic achterwaert / 300 gaet het een deel der billen met en duygh in de kinne het schein-been achterwaert / alsoo dat hy met den selden voet op den teen moet staen. Daer naer het lijf niet met de duersslijne van den nabel / en duygh den rug-graet achterwaerts / van punct tot punct / ghelyck een boghe. En by de hoochte des halswaps / come ic weder voor / dat ic die oprechte lijne daer men staet te rughe laet / en duygh van den hals voortwaert / en het hooft onder sich gheueyght en wot voortwaert hanghende / dan onder den sincken voet en den rechten arm / die hem ic yterwaert gestrect sijn / maken dat het beel in de wachte staet.

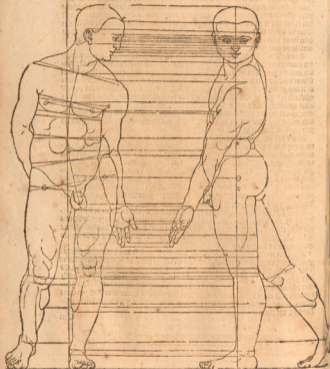
Daer het Wijs wil ic naech horen woort span / in eestelike dingen contrarie duyghen / maentelic alsoo: Dit her woerke oder sich duygh ic haer achterwaert van eynt tot eynt / tot in het ghewichte / en sterck haer den rechten arm noch achterwaert. Daer naer wederom vut het woerke tot het eynde der heupen duygh ic haer de billen achterwaert. Daer na vut het ghelyck der heupen / te ic haer het bodem van e rechte been met de kinne / woort de rechte lijne daer het beel aensicht / Waer onder de kinne treet ic het schein-been achterwaert / alsoo naech het Wijs oec in de wachte / dan ic teer haer den sincken voet voortwaert / dat sy daer niet op den teen staet.

Daer na treet ic vut den Overdager / met de duersslijne ghelycke linien / alle hoochte en lenghte der beenderen / in het van beelden sijnde Wijs lijf / in het van der en strinde beel / en mer dan alle byede des lichaems / ghelyck op booz beschreven sijn / ende duygh daer de heupen een wespigh op de rechte spde / 300 wert daer een ander ghebuwet vut.

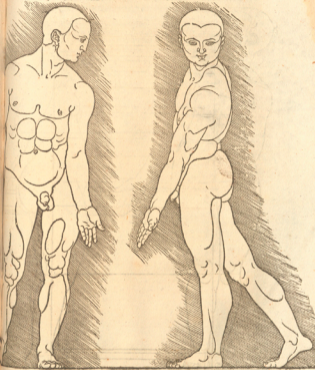
Daer na treet ic de ghesalt-linien des Wijs / weder in de ghesrechte gheduyghen beelrechte linien / alsoo ghy hier na set af-gereckent. Dit alles schryue ic u tot een by-boeghsel / 300 dat ghy de beelden na u wot ghevalen / anders als hier een-gheseyt is / duyghen menich / Dan men machte leeten en leggen doch met anders als de leuensghe toe en laten / en oec ghebuwet woort. En ghelyck ic in dese twee beelden / dicken / hozen / langhten en dunnen te duyghen voort / alsoo moghen allesepe booz beschryuen beelden gheboogen ende ghehandelt worden.

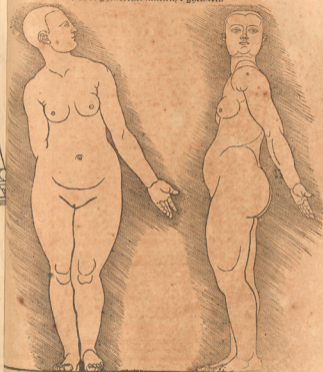
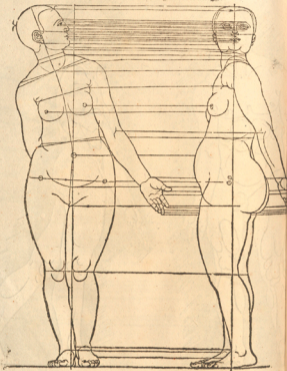
En

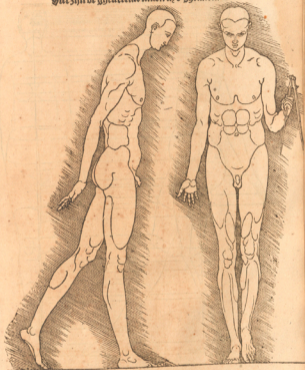
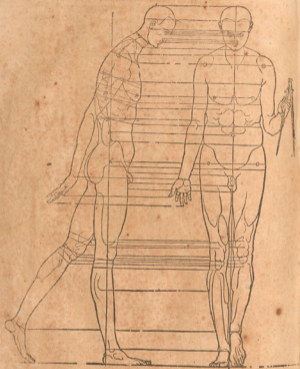
Eenen Voetschen Man van seven hoofden langh.

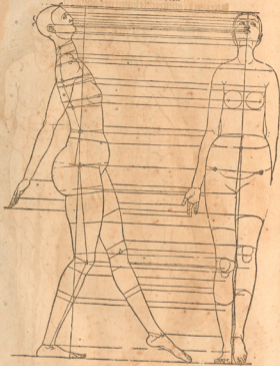

van de Proportie des Menschen.
Hier zijn de ghystrechte linien uyt-gelaten.

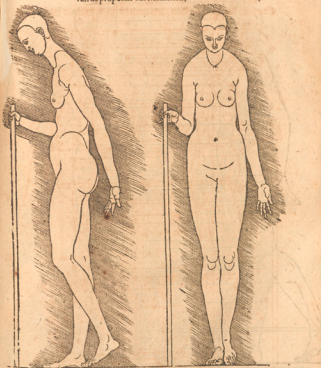
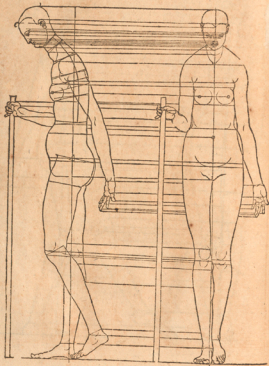

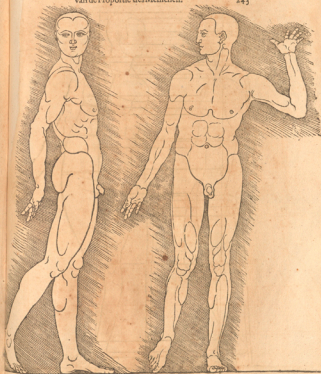
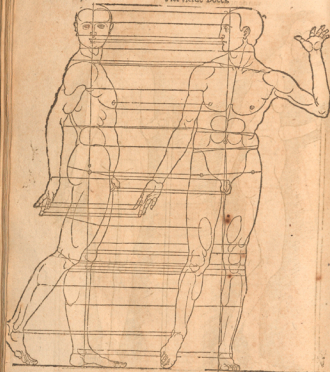

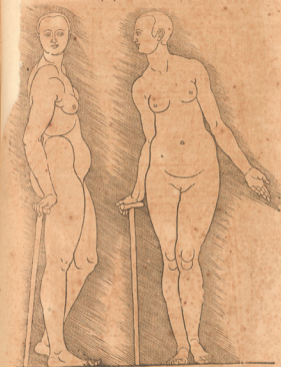
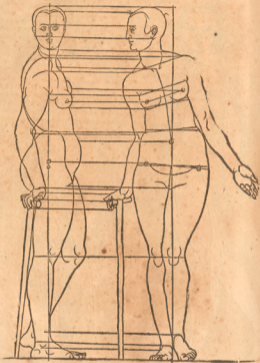

Even als de boofs deelen / syn oock de na-bolghende gheboghen

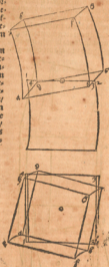

Geft die dan vst onse boeghe leer, als twee quadraten op malanderen gefest die weest der omwringing en buigginge doos ofte achterwaerts en op een fyd dyaers handeling moet ghebruycht worden. Ende alfyen eens can bewyzen dat het andere fyd luyck, also commenfe beide beweghen nabien het ghebruyck ende de faken eyscht. Maar so verstant dese faken also beschryven heeft, als daer moet geyen een wonderbaerliche doos malander looping: der zyde/hoercken effen velden in den namden ende in der geduyckelichamen alfyen sien mach: Want aen ettelike plaatsen woerden de lichamen op malanderen gefest/ aen ander plaect in sechtien sy dan malanderen geboert te woeden: Welcke dinggen alle in vele faken conueni/ soo woeden rechte ende krommen te samen bepreuert/ waer wt comt dat een deel afgenomen/ en ander deel moet byghedaren woerde/ op dat de afgeschijde deelen weder verbult woeden.

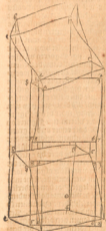
Woven dit moeten weten dat eben sulche manier van kromminge en beweging/ die wy in rechten linien aengewesen hebbe/ oec in een wech lichaem met linien/zyden/ eben plaatsen/ na te manns wil ghebruycht zynde/ een bynckerlich woeden: Om welcke te verclaren/ zal te in ettelike zyden en effene velden ettelike kromme der doos/ bygginge ende omkeringe hier onder by setten/ op dat niet mochte sijn/ dat ymandes verstaende ende wetenschap houde teghenstaen.

Als nu dese onderfchepingden van kromminge ende andere bewegingen beclaren sijn so als de omwringinghe noch ower/ waer wetenschap te verclaren is. En dese omwringinghe come in der zyden linien van hoec tot hoec getrocken zynde/ met welcken oec te samen een effene zyde/ somwilens omghekeret woert/ welcke manier niet de fchepingden is van de doos/te kromme boven aengeworpen behalven dat de omwringinghe in linien vermenighet/ die schynen welcke getrocken woeden. Dese omwringinghe mach ghy bynckten also ghy wilt/ daer doos geen dinc sijn/ doos die gedaelt schijnt te b:houden. Desghelicks soo ghy dese omgetwonde faken nederlicet/ so schijnet welken ander groot/ alfyen in dese onder gefeste figuren sijn can.

Want het is noedich/ dat des Figuren beanderinge eenen anderen gront verwoyschet/ afwaer men werten moet/ dat de dingen so omgekeret sulsen woeden/ inde nederterclaringe moeten verclert woeden/ waer af de figure verwoyschet woert/ maer daer die ghebruyckte sulsen in die moeten gelyckert woeden. Waer wt sy in de nederterclaringe afgeclart woeden.

Maer dat ick nu: quadrat corpora in dese

se gaecten aemuydingen ghebruycke/ daer om zal niemant menen dat het niet oock andere figuren ghebeurt. Want dese effenheit niet alst gheuewe figuren/ maer sommwilens oec verzeure ofte lange/ en oec van vele zyden/ na effen des deels en figuren die afgeytricket zal woeden/ waer doos het comt dat mach zyden/ noch effene/ noch hoercken/ haer ghefcheypt ofte regheluyt behoude/ noch yet wat van allen gaecten sich zelue effen in een corpus schijne. So ymand dese dinghen te traceren zal vooghenomen hebben/ die zal verclaren dat ick van dese saken niet verloren mentie zal ghebaen hebben. Waer het is al enderelep manier die op alderhand verandert de figuren te krommen/ en om te luycken met de ghene dat wy vande quadrat corporibus wtgelept hebben. Het soude ymand dese dinghen naerachtende/ dat heele menscheliche lichaem in een hoerckliche figure inluycken/ maer in die welc die hoerckste onghelicheyt zy. En desefde soude het in vele ander saken byue. E conuen. Want ghy cont alle natuerliche saken in haer haer afghet rycken/ nae waer/ wyntes der deel/ n en leden wonden en luyngen/ op een zyde/ vooswaerts/ of achterwaerts. Ende de plaatsen wt quadrat ofte hoerckliche figuren en de geberden en fclaren den/ sittende ofte liggenden deels nae ymen wil afsecken. Also mencht ghy inde voosf figuren alle deelen met quadrat effenckmen/ en dan na u best duncklen/ de trouwe ende omkeringhe wtboeren. Also sulen de beest gedre te onderfchepinghe der oepentinne te samen te kromme/ re conuen/ onwringinghe gewonden woeden/ waer wt des werckes maniere/ re conuen/ onwringinghe gewonden woeden/ waer wt des werckes maniere/ re conuen/ onwringinghe gewonden woeden/ waer wt des werckes maniere/ re conuen/ onwringinghe gewonden woeden.

Want het is noedich/ dat des Figuren beanderinge eenen anderen gront verwoyschet/ afwaer men werten moet/ dat de dingen so omgekeret sulsen woeden/ inde nederterclaringe moeten verclert woeden/ waer af de figure verwoyschet woert/ maer daer die ghebruyckte sulsen in die moeten gelyckert woeden. Waer wt sy in de nederterclaringe afgeclart woeden.

Hier toe worden in pde Figure die dinghen ghemercket / die afsijn snaden moeten worden, op dat niet te veel ofte te weynich gelaten worde. Maer niet dese dinghen hebbe de eeraerne Konst-mesters niet te doen behaluen in grootte ende sonderlike wercken. En sy plegen in een vooj-geschieden Werck tus begingte niet puncten te teykenen / ende teekent dat verandere gestalt van mens af te beelden. Ich weet wel hoe waere het is van dese dinghen eens leere te beschrijven om des Lesers en Discipels verdyens wille, dat wt de puncten ende teckeninge gestaltheit / ende der woorden verharlinge ontsien kan. Maer daer sijn vele Compendia / in welchen de Lesers niet zoo seer vermoede jaarsicht onbetrouwelich sijnen zoude. Sonder de welke deser Konst experimenta ende ghebyuek onkenen wt die moet alle daghen wat verdelichs ende lichts beuonden. Vooj welc wercken niet lrecks sijn zal, als enen gorden beelstet, want binnen sonder wetlegger leeren moet, die plegt grooter arbeide ende veel bouddighe moeyten te byngen.

Dese voojst. dinghen hebben wy in een Dant beke een exempel hier onder gheset, het welke oec int 2. Voer geschieden is, welke hoochte des hoofts is van negen maten, maer als het hooft wat hooger gmaect is, zo zal het niet meer wt negen maten behaen. Dese Weels dwarsle en recht e ghenlaende sijn hebben wy aen alle desen in viercante en hoehige Figuren ingesloten, dewelcke hooger ende leger wt de dwars ondersehe pde linnen wt comen, ende woorden onghel van wegen de sijn der deelen, daer zo by getel worden. Dit Weels hebben wy met 9. doosstijdinghen in 10. hoe hige Figuren wt gheoyst. Dese doosstijdinge namen sijn dese, de dwars linte des lins, de Schouder-bladeren de Ooggeelen, de Heuunen, des Wreckens, de Weype, des hooft-sten Deens, de kinc, het lechste dande, Sticht. Maer tot merder verclaringe hebben wy een facton alomme in viercante sijn, een ingesloten, voojgestelt dwars en rechte staende oprecht sonder vuynginge, met sijn rechter arm wegerechte ende linckel hangende. Maer op de ander sijn de bes hars sulc ghy zien allen viercante sijn figureen op malanderen staende, wuer in der Figure webedlinge wt geladen is. Waer na sulc ghy deselue viercante Figuren op malanderen gheset, en dat weert in jesh begripende, daer onder op den gront vooj behulp des obereoyages weder gebuyck, sijn als ghy int besonder vant hooft hoven gesicht gesien hebt, daer na hebben de doosstijdinge jegeliken verandereyden op hant viercante Figuren jesh schickende daer by gescheyven, datmen int tegenslaende en dwarsche beelt verhoeken moet. En hier wt vuyck, wat in een pghelike doosstijdinge der viercante effene afgaan moet. Maer moetmen oock daer op mercken / als die ene viercantige effene inde doosstijdinge is in dat hooge corpus, de ander in die legere, dat dan eenderbeyde omtrekninge van beiden verhaen wort. Wy hebbe de viercante doosstijdinge besonder wtgeleyt met linnen tealpens wijsse onderseheyden, op datmen so wat verkeert is, bejhooslich van dese dinghen coste onderwelen worden. Men elliche plarcken comt hier, dat de viercante figuren t samen getrokken, aen andere plarcken dattc rustwysse gemaect worden, van moent na desen der bespreken sijn, want manken, maer als die viercante ruyten worden, so vallen de getrokken linnen na deselue form tealpensis, maer als per breeds, enj gewoogden is, so ghebyuet des verandere diens, wens gestalte wy int voojge doer wtgeduct hebbe. Daer na hebben wy alle dese doosstijdinge op den ge one t samen vuygare, met wlaten der viercante figuren, op datmen zien kan, hoe de selue t samenvalinge onder malander sijn, en hoe waer d' een d' ander obereckel.

Scheydel

Kinne
Hoochte des
schouderbleesch
Halskruyl

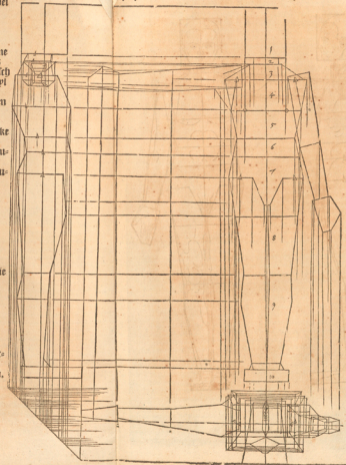
Tepelen

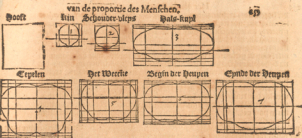
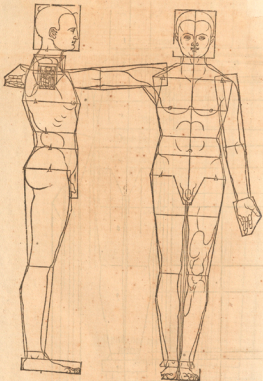
Wreecke

Begin der heu-
pen
Eynde der heu-
pen

Knie

Eynde der enc-
kelen
Soelen.

Maer/ Onder de Eukelen/ So' n

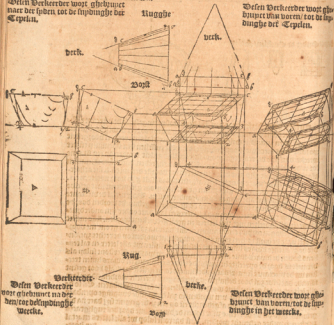
Als sal te voogt begien wat verchiel der doogspandinge sp so de viercante figu-
 guren niet eerst op malcander bijworn siem/maer doogt een breue/ nys gelijc-
 saem ge' loten zijn/ Om welcke dingen te verclaren sal een eeren, el voogt zekheit
 woorden eens viercante doogspandinge/ die comt tusschen den s'hemmen en het
 weerde/ dat selde viercantige corpus laet rechtelijc gesleelt u opden op een slimme
 for u de rechte segen de dwars' linc en bo' en de hoercken/ daer vande s'hemmen
 afgesneden is/ sulc ghy niet lettecs noeren int voogtse deel met a. b int acht-
 ste mr. e. d. Maer waer want weerde afgesneden is/ sulc ghy voogt noeren . . .
 achter . . . hier onder sulc ghy zijnen geuec letten/ ooc gtepekenet met deselue
 letters en getal/ dat alle dingen op malcander passen. Ware na sal de viercante
 figure op een slimm: sojn int dwars' rechte oppesich' gebuyscht woorden doogt de
 t'hemmen des rughe graets/ voogt nedervwaerts en laet daer onder zijn onberdya-
 klinge/ en alle hoercken niet zijn letters en getal gtepekenet woorden. Als maect
 dit voogt gebogen corpus en in' woen graet/ daer na sal desen grone int voogt-
 ste deel daer de boogt is/ heel tot u rechte omgeuirt woorden op de rechte spe/ on-
 der de g'dachte dwars' linc/ Als dit gesleelt/ so sullen wat alle letter en tal tepe-
 hens bouden de dwars' linc ander lincen geteoken woorden. T'rdont suldy als
 vermet is/ doogt di' opprechte lincen wat de letters en numieren dwars' lincen tepe-
 ken wat de viercante figure/ dat op de slimme form gesleelt waer/ als voogt gesep
 is/ ende dat selde sal doogt behulps b' s' d'berdyaegens verclert woorden. Ware int
 alle letters en tal gtepekenet woorden so sullen alle salen opvanden. En so de
 lincen ter zijden/ also besleelt u' n woorden/ so sal de dy zijde vanden opvanden
 woorden/ en als dit deel doogt afgebruict en op een zijde geuirt sp/ daer na die
 gewone deel/ sal op de rechte zijde bouden de dwars' linc doogt des rughe arde
 tepekenen weder gebrucht woorden. En daerom suldy wat alle letters en getal
 der hore

der hoeken des rechten doosgeboogen en omgheerden deels perpendicularer
 linien op een zijde trecken en doos drechte sulop we alle letters en tallen der om
 gheerde verlegginge doos behulp der omdraegen trecken so salmen sien dat
 se sich in alle haer letters en getallen doosopen in deselve plaets sulop zij
 dinen conton trecken en dan stellen alle saken sich wel te merken. Waer binnen
 dese sulop de getalheden vande sinne en rechte tegenstaende quadsangulen
 na de hoochte en leerjste waerte en duiker delen / en dat selbe doos behulp des
 deels deers. Ten lesten sulop des gedarmtes welschloering doos de getalthe
 in dat opeersch te neder gedruichte der inlijgheden / hoe danich sy in ghescheyden
 sal wezen als ghy sijn sal dat wy gdraden hebben. En als ic heb gezeert dat
 men die deo. trecken en / soo mach het van allen anderen ooch gescheiden.
 Waer hier sal van nooden sijn dese dingen verduid te hebben / om de beslema
 sen in haer gedarmte haer te maken / so jeman deselve het aenschijn ontdecken
 ende gelickeliken werck seerken wel.

Desen Deckerder woog ghehuert
 naer der syden tot de huydinghe der
 Ceplin.

Kugghe

Desen Deckerder woog ghy
 huert van voren / tot de huy
 dinghe der Ceplin.

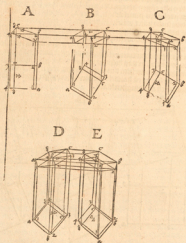

Desen Deckerder
 woog ghehuert na der
 dem / coc de huydinghe
 wecke.

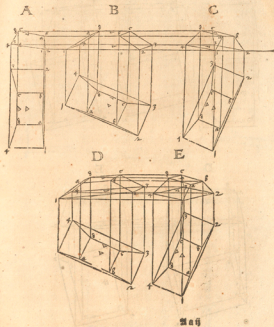
Desen Deckerder woog ghy
 huert van voren / tot de huy
 dinghe in het wecke.

Waer na dien dese manier met een crampel eens groter oas een mensh lich deelt doos
 ghelden deels aengrueten / te weten tusschen de schoulers en het Wese / wt welke men
 bestaen can / wat doos alle deelen die recht op malcandere ghelien sijn gescheeden souden
 als dan staer vande rechte linc vande deert wret. Verbooge dan doos de linc moont inde
 wy huyginge aller deelen die in haer. biterantige figuren inge. oren sijn / welsche staet wy
 sellen stellen na ons goetoucken en veranderen / latende voer wy / wt doen alle hris be
 scheide. En so wilschen wy tot dese dan malcandere doos behulp te sijn in desen del kler / sijn
 wy nu ooc weder om hie by nemen / anders alle doos veruult. In die hris de hris / sijn
 hebben inde behulp winge met alle de opstaende maer ooc de waerghoete want een
 der plecht van doos. ender oer alle maeter hebben plecht en wyvoert te woen.
 Waer so met wat vande doos / saken die volgendes versta. ic grond. so salmen
 wien dat het doos moet gescheert en op de volgendes lere met de doos oer een come
 ick heb aenschijn met die een crampel te widen te sijn maer het ge spreit dat daer wt de re
 sterende salken met wel soude verstaen worden maer wat begin sal ic den deels rechte de
 klessen dat es de welschloering des hoofes / welke veruandelingh met de andere
 oter een come. Waer eerste lere worden de 4. bouende hoeken setpachens met de letteren
 a. b. c. d. se lere met 1. 2. 3. 4. also dat a. op 1. b. op 2. c. op 3. d. op 4. accordeert. Waer na
 waerde op sinne aenschijn / bunge te de woogreter linc vande hoochte des deels doos
 waerde / dat het onder jere sijn en haer wt moeten din groot maken / waer wt men can
 trecken / hoe veel de bovenste lengde de andere overste / dese worden met de letter a.
 noeteert. Daer na hier te de verlegginge recht tot wy / dat het teagen gelske aenschijn wy
 recht aenschijn haer het een wemich op de rechte zijde verhebe / ooc alle lincen wt alle
 punten der letters en getal des sydeliker capus a. en trecke doos behulp des omdraegen
 diuers linc doos de oprechte / waer dan de letters en getallen doosopen worden hoeken
 getreent boden ind letters en onder ene getal. Als ic nu de trecken met haer zij
 den te samen heb geboecht / so beuut sich dat neven zijch doos gebuete en op een zij
 de geheerde aenschijn recht aente sijn / mer sijn oprechte en vande ghueten groot / die
 dingen laet getreent worden met de 23. Nu moeten ooc wien hoe der 23. ine af
 tepen in hooch en ligen groot / na de syden oprecht en neder ghuete sich aenschijn laer / en
 wt het zijch of doos aen te sien doos een gelske kersche. Nu mach dat der 23. ine te
 gemillande doos gebou. en op een zijde gezeert also getreent worden die recht tegen
 staen de neder druchange vande doos / dat wy recht aente als te gelyke hebbe / dese lere
 om datse zijch woog / en vande lincen wt desen groot lincen ende cyfferen die lincen wt den
 omdraegen / en stelt dan dat woerich recht tegenstaende capus / also het getuut en doos
 lincen is vanden de opper ocken lincen / en trecke dan wt alle punten der letteren en cyffers
 diuers lincen met den omdraegen wt den groot doos de vpgerechte lincen. Waer dan de
 lincen doosopen daer het trecken van letteren en cyfferen / en treet dan de syden te sa
 men / so salte ghy een vanden / so dat het capus doos sich gheuecht / op een zijde ghuete /
 moes ghy dat derde vanden / also dat het capus doos sich gheuecht / op een zijde ghuete /
 der 23. op de rechte zijde huygen / also het doos op de rechte zijde ghuete / en so ghy han
 vande ghueten groot gelaten hebt / sijn ghy dese de huyginge met maken want het also
 wort vande andere woogen / dat de hooge hoeken a. b. c. d. e. vanden rechte zijde vallen / en
 de lere 1. 2. 3. 4. die ic sinnen getreenten / also de hoochte a. b. c. d. perpendiculare lincen inde
 conton / vanden omdraegen sulop wt de hooge hoeken a. b. c. d. blycken / want sy worden
 doos

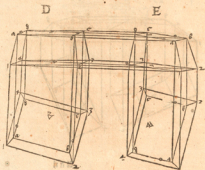
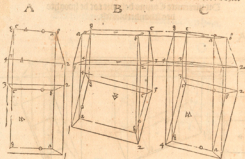
Dit viertante Copjus behoort tot den Hals.

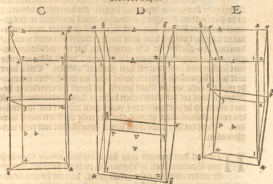
Dit viertante Copjus behoort tot de hoogte des schouderbleefth.

Dit viercante Corpus behoort tot het bovendeel der borst.

Dit viercante Corpus behoort tot het onderste
deel der borst.

Dit viercante Corpus behoort onder het weeteke.

VV Je sich nu onderstaet / ende dese mijne onderwysinge
naer komt / om de beiden erfelic een verchte propo-
tie / doot de maet te gheven / en die als dan oydentlick
stellen ende buygen in den groot leggen / als dan optrecken ende
in de Perspectiue brenghen ende alsoo voort konstlick in het ge-
maet ofte wret stellen / dan wret men haest ghevaer / wat niet je-
mant daer upt volgen kan / ende sonder wylsel veel niere binden /
dan hier aen gheseyt is: **O**n-aenghesten dat myne onderwysin-
ghe van sommighe voot swaer graecht wert / welck alsoo is / ende
niet sonder vlijt ende moeyte kan gheleert werden. Ende daer
niet wil ick gunstige Wreeren / op die maet myne schryven een epn-
de maken / ende soo het Godt belieft / tot spuer tijt meerder te be-
schryven / wat tot het afstrecken behoort / daer niet sulcken konst
niet alleen op de ghebuysse-roye / maer oock met der tijt / upt trech-
ten ende oydentlicken grondt / gheleert ende verstaen mach wer-
den. Godt tot lof / ende allen konst-lievende tot nut ende wel-
ghewallen.

HDe wel den vromen ende konst-rijcken *Albrecht Durer* dese
wier Boecken heeft beschreven / 30 en heeft hy maet het eer-
ste weder oerften ende gecoerigeret / dan eer hy aen de an-
dere drie ghekomen is / heeft hem de sielke doot over-vallen / dat
hyse niet en heeft konnen over-sien / 300 t inogelick gwerect ware
dat hy tijt ghehadt hadde / hy mochte eenigh dingh veranderen /
vermerderen ende vermindert hebben / niet teghenstaende hebben
syn goede Wjenden voot mit aengsten / dat de andere drie Boe-
cken oock onghecoerigeret souden yst gaen / dan dat sy ongedijert
souden bliuen / te weten / ofter jet in waer / (welc sy niet aerten)
dat men verbeteren mochte. **T**oo hem Godt het levem niet beno-
men hadde / zoude hy noch vele zeksame konsten voot den dach
ghebrachte hebben / tot profijt voot alle konstenares. **W**adde ooc
voot / een langhere ende klaerdere *Perspectiue* / dan hy te voren
ghedaen hadde / te beschryven / **W**haer Godt die alles ten besten
keert / heeft sulcks / niet sonder oof-gaen / laten te rughe bliuen /
Synen name sy gelooft ende gheereet in der ewighgheyt. Amen.

KARLE den vijftien / van Godes ghenaden / verkeren *Roomsche*
Keyser / tot allen tijden / vermeerder des Rijckts *H. G.* in *Germa-*
nien / tot *Hoffingen* / by de *Scaalen* / *Ierusalem* / *Hungarien* / *Dal-*
matien / *Croatien* *etc.* *Keninck* *Erbsertog* in *Oostenryck* / *Her-*
zog in *Burgonden* *etc.* *Grave* tot *Habsburg* / *Flaenderen* ende
Tirol *etc.*

Bekene openlick met desen Brief / ende doen ont
eenen jehelicken / Naer dien de verbaer onse lere aandachtighe Auges / verlye
albrecht *Durers* naer-ghelaten *VV* edwre / onse *Keyserlick* *Regiment* in t *H.*
Rijck / naer-ghelaten / als dat de *voors.* *Albrecht* haeren *Man* / ettelicke *Boecken*
van de *Menfelicke* *propoer* / vret rechte konst naer de *Perspectiue* / zjus eygens
in *uentie* ende *vindinghe* / niet sonder groote moeyte te swaren ghebrachte / ende van
vriens ghevolles / de selve *Boecken* in druck te verwoerden / ten nu van allen
Lief-hebberen / Maer alsoo de selve *Albrecht* / eer de *voors.* *Boecken* in druck zyn
ghekomen / gheswarven is. Ende nu de *VV* edwre sulcken *Boecken* / ten deels de for-
men laten sijden / ende vullent is in druck te laten komen. Souden sich ettelicke on-
derstaen / de selve haers *Mans* ghevondene konste / ofte jet sulcker *Menfelicke* *propo-*
er *ion* ghelick / ariter haer op den seluen naem / ende niet ghelick *Durers* ghevonden
konste / in druck te brenghen. **D**aer toe heeft sy sich ooc te besorghen / gelyck dat
dickmaal gheschiet / dat yet der ghelicken met moeyte en arbeyt ghevonden / in druck
ghebrachte wert / tot nae en profijt / dat sulcke andere naer drucken / en haer voor-
deel niet en anders arbeyt soecken te doen / zoo vranneer sy dan haers *Mans* konst
drucken laet / dat andere / zoo sy het niet vooer en kymt / de selve / tot hare groote schade
te verstant naer drucken. Ende sy daer op denoedigh aen-roope / haer hier in niet
ghenadighe vooerzen ende hulpe te verschynen / **D**at vry daer mede sulcken
boven-ghemelde / *Durers* konst en vindinghe / niet ariter en binden / ooc de *voors.*
VV edwre niet verontrent ende tot schaden ghebrachte en vooerde / **D**e selve *VV*
edwre dese naer-volghende vrygheyt ghevonden / **G**heven haer die ooc haer mede van
vryghe *Roomsche* *Keyserlicken* *maect* / vrygheyt in keacht deses *Briefs* / **A**lzo
dat niemant / vry by t / ghemelte vrylente *Albrecht* *Durers* vrygheyt ghevondene konst
en *Boec* / ofte yet daer nye ghetrocken / van den seluen in swaren naem / als of sy t ghe-
maelt hadde / sonder toe-latinghe der ghedachten *VV* edwre / in druck brenghen / ofte
niet gaen late / noch verkoppe. **D**at ooc ghemelde *Boecken* / konst ende *propoer* *ion*
ghemaelt sijn *VV* edwre / zoo sy die in druck brenghen laet / ofte ghebruyt had-
de / in zynen jaren naer nye-gang deses druck / niet naer drucken / noch alsoo naer-
ghedruet te verkoppen. Ende behouden daerom allen ende een yderen onseren ende
des *Rijckts* onderdaen / ende bysonder allen *Schilders* / *Boec* / *Figuer* ende *Konst* / *druc-*
kers / *Handelaers* ende *Verkopers* / en in-sonderbeyt die in het *Roomsche* *Keyserlicke*
maect. **O**p de paze van zynen marck *Gendts* / half in onse *Keyserlicke* *Camer*
maect.

A a iij

ende

inde de ander helften behaef van de rooſe. *V. Uederve, oec by verliſtinghe van
de waer ghebrachte Boecken, die mede wullen zuy erſtelde, dat gheene borvenghe-
welke vroyle Alreeda Dwaes, ghevonden konſt-boecken, oſi jet daer nyt ghetroc-
ken, als by hem ghemact, in druc te bringhen oſi nyt te laten gaen. Daer toe oec
de gheoemde Boecken te conſt, die de gewelde *V. Uederve* in druc ghebracht beſt,
en noch den ſoude, in beſtenden tijt zwaethen jaeren, niet waer te drucken, waer
ghedraht te vroyle, waerſt dragen noch overkopen, in gheender manieren, op de
borvenghe yde parre, zii ſulcken druc ende wa-druc te vermyden, wuelck druc ende
waer-druc, de ghebrachte *V. Uederve* alzo, oſi die ſy daer toe verordnenen zal, een
allen plaetsen in haer ghevele el banden zal moghen nemen en behandlen, Daer
toe haer een jehelcke Overzichte, zii oec verſoche wert, behulpelic zal zyn. Dat
weyden vroyle. Mer on cont deſe Brieff beſeghelt, met onſen Keyſerlicken
aen-behangenden ſegel. *Overhoben in onſere des Keyſerlicki Spyer, den 14.
Augusty, Naer Chriſti gheborte, 1578. Duſes Rijcks des Rotenſchen int neghende,
en de andere alle in de dertohende jaer.**

Ad mandatum domini Imperatoris
in Conſilio imperiali.

*V. P. G. Z. Mousſerides Keyſerlicken
Stads-banckers-aens verwojer. ſſt.*

ELEGIA BILIBALDI PIRCKEYMHERI
IN OBITUM ALBERTI DÜRERI

Qui mihi tam multis fueras junctissimus annis
Alberte, atque meae maxima pars animae,
Quocum sermones poteram conferre suaves
Tutus, & in fidum spargere verba finium.
Quae subito infelix moerentem iniquis amicam.
Et ceteri propterea non rediit pede.
Non caput optatum licuit, ne a tangere dextram,
Vltima nec trilli dicere verba vale.
Sed vix tradideras languentia membra grabato,
Quum mors aecclerans te subito eripuit.
Heu spes fallaces, & mens ignara malorum!
Quam lapsa celeri cuncta repente cadant.
Omnia Dureri de dera fortuna secunda
Ingentium, formiam, cum probitate fidem.
Omnia sed rursus celeri mors abstulit ausu,
Tollere sed laudes improba non valuit.
Virtus namque manet Dureri, atque inclita fama,
Splendebunt donec lydera clara polo.
I decus, i nostrae non ultima gloria gentis,
Ductore & CHRISTO regna superna pete.
Illic non vano gaudebis semper honore,
Pro meritis felix praemia digna ferens.
Donec nos fragiles erramus mortis in umbra,
Et miseri cymba labimur instabili.
At nos praeservans aderit quum gratia CHRISTI
Hoc duce felices ingrediemur iter.
Interea moesti lachrymas fundemus amico
Nil quibus afflicti dulcius esse potest.
Accedentque pecces, summum placare tonantem
Quae possint, quaequam si pia vota valent.
Et ne quid tumulto desit, spargemus odores,
Narcissum, violas, lilia, feta, rosas.
Felix interea somno requiesce beato
Dormit enim CHRISTO, vir bonus, haud moritur.

Epitaphium eiusdem.

Albertus postquam pingendo ornauerat orbem,
Arteque tam lepida cuncta repleta forent,
Nunc restat ecelum, dixit, pingatur ut altum,
Mox terram linquens lydera clara petit.

Aliud.

Ingenium, probitas, candor, prudentia, virtus,
Ars pietasque fides, hic tumulata jacent.

Aliud ab eodem.

Per lachrymas posset si vita Alberte reverti,
Non corpus vili hoc contegeretur humo.
Sed quia non lachrymis, nec flendo fata moventur,
Mœrendo tantum solvimus inferas.

M. Beatis S.

Memoriae Alberti Dureri, viri optimi, ac ætate sua pictoris ab-
solutissimi, qui non solum primus è Germanis picturam auxit,
illustravit, ac ad severiorem legem restrinxit, sed & literis poste-
ritati commendare cepit, obquam rem, præcipue vero mores
compositos, prudentiam ac modestiam singularem, Nurenber-
gensibus suis, imo exteriis omnibus fuit charissimus, Divo vero
Maximiliano, ac nepoti ejus Carolo, Cæsaribus, nec non Ferdi-
nando Hungariae ac Bohemiae Regi, acceptissimus, qui illum an-
nuo largoque stipendio foverunt ac summo profequuti sunt favo-
re. Obijt autem non sine magno amicorum desiderio. vij. idus
Aprilis. Anno M. D. XXvij. Ætatis vero suæ. lvij.

Epitaphium

Alberti Dureri
amicis maxime. M. P.
Albertus postquam
arteque tam lepida
cuncta repleta forent,
nunc restat ecelum,
dixit, pingatur ut altum,
mox terram linquens
lydera clara petit.
Aliud.
Ingenium, probitas,
candor, prudentia, virtus,
ars pietasque fides,
hic tumulata jacent.
Aliud ab eodem.
Per lachrymas posset si
vita Alberte reverti,
non corpus vili hoc
contegeretur humo.
Sed quia non lachrymis,
nec flendo fata moventur,
mœrendo tantum
solvimus inferas.

